

zeneKar

2015/04

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

www.aho.hu
www.zene-kar.hu

| Elégedetlen a zenész társadalom

fotó: Kotschy Gábor

Wagner: Az istenek alkonya - Pasztirosák Polina

4

nka

Budapesti
Wagner-napok 2015

Akadémiai
huza-vona

KALENDÁRIUM

3

ZENEI KÖZÉLETÜNK

KÖZGYŰLÉS

Elégedetlen a zenész társadalom – sokkoló bérek – kivételezett együttesek

Mi lesz a TAO további sorsa, hogyan módosul az előadó-művészeti törvény, lesz-e és mikortól a művészek számára is élet-pályamodell, kiszámítható előrejelzés? Számos üggyel foglalkoztak a május közepén tartott, kétnapos összejövetelen a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének tagjai. *(Réfi Zsuzsanna)*

4
MŰPA**„Ha nem kapsz jegyet Bayreuthba, menj Budapestre!”**

A Műpa ebben az esztendőben is várja a wagneriánusokat, június 11-e és 24-e között. Fischer Ádám vezényletével, világhírű énekesek közreműködésével a Ring és A bolygó hollandi hangzik fel a Budapesti Wagner-napokon. A fesztivált indulása óta hatalmas érdeklődés övezi, s hogy mennyire elismert, azt talán az is jelzi, hogy két évvel ezelőtt már a New York Times is azt írta: ha nem kapsz jegyet Bayreuthba, akkor menj Budapestre! A sorozat indulásáról és a további tervekről az intézmény vezérigazgatója, Káel Csaba beszélte. *(Réfi Zsuzsanna)*

7

Wagner-rajongók

A budapesti Wagner-napok különlegessége, hogy nemcsak a helyszín, a karmester és a zenekar állandó, hanem a közönség egy része is. Minden évben visszajárnak és részt vesznek az összes programon. Ha hat estés, akkor haton, ha hét estés, – mint ahogy az idei is – akkor mind a hét hangversenyen. Így tesz Dieter Metzger egy nagy, nemzetközi német cég nemzetközi osztályának vezetője és felesége is. *(Józsa Ágnes)*

9

A Nibelung gyűrűje a Budapesti Wagner-napok 10. évében

„A szeretet mértéke a ráfordított idő” – ez a némiképp falvédőszöveg ízű meglátás rámutat arra a különleges kapcsolatra, amely Wagner zenéjét immár évszázados távlatban a mindenkor közönséghez fűzi. Azt akár egyetlen hangjának ismerete nélkül is mindenki tudja róla, hogy „hosszú” – habár az idő relativitását ki-ki a saját életében is megtapasztalhatja. *(Fittler Katalin)*

10

RÁDIÓZENEKAR

Vásáry-bérlet a Rádió együttesével

Új főzeneigazgatója van az MR Zenei Együttesének Vásáry Tamás személyében. Minderről azon a június 9-i sajtótájékoztatón esett szó, amelyen a következő, Klasszikusok szabadon címet viselő szezon bérleteit is bemutatták, valamint megkötötték az együttműködési megállapodást, melyben a Zenei Együttesek mellett az MTVA és a Zeneakadémia szerepel. *(Réfi Zsuzsanna)*

11

Vásáry Tamás újból a Rádiózenekar élén

„...Kicsit olyan, mint amikor emigráltam Magyarországról, és utána visszajöttem. Nem azért mentem el, mert kedvem volt elmenni, hanem mert el kellett mennem, így, amikor visszajöttem olyan volt mintha el sem mentem volna...” *(Józsa Ágnes)*

12

SZOLNOK

Szép remények Szolnokon

Vezetői pályázatot írtak ki a Szolnoki Szimfonikus Zenekarnál, amelyen a korábbi két ügyvezető, Ignácz Ervin és Patkós Imre kapott ismét megbízást, május végétől újabb négy éven keresztül irányíthatják az együttest. Rögtön a jubileumi szezonnal folytathatják a munkájukat, hiszen a 2015–16-os évadban ünnepli a társulat a fél évszázados fennállását. *(Réfi Zsuzsanna)*

14

ÓBUDA

Új próbaterebben a Danubia Zenekar

Már hónapok óta ismerkedik új otthonával, a Flórián mozival az Óbudai Danubia Zenekar. Az ügyvezető, Ács Péter azonban már arról is mesél, elképzelhető, emellett a helyszín mellett egy nagyobb koncertteremmel is gazdagodik majd a kerületben az együttes. *(Réfi Zsuzsanna)*

16

Székesfehérvári együttessel gazdagodott a hivatásos zenekarok sora

Több mint száz esztendő után ebben az évben új fejezet kezdődik az Alba Regia Szimfonikus Zenekar életében. Mostantól ugyanis önálló intézményként működik a zenekar, júniusban már a saját irodáiba, próbatermébe is beköltözhetett az együttes, sőt, már próbajátékokra várják a jelentkezőket. *(Réfi Zsuzsanna)*

18

ZENEAKADÉMIA

Akadémiai huza-vona

A Magyar Narancs on-line kiadásában interjú jelent meg Keller András hegedűművésszel, aki a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektorához, dr. Vigh Andreához benyújtott írásbeli felmondásának okairól nyilatkozott. Ezért Keller Andrásnak az interjúban megfogalmazott kifogásairól megkérdeztük Vigh Andrea rektor véleményét is. *(Kaizinger Rita)*

20

Befektetés vagy üzlet?

Kovács Géza a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke a Zeneművészeti Egyetem és a két vezető szimfonikus zenekar között megkötött együttműködési megállapodásról és az Egyetem rezidens zenekarával kialakult helyzetről. *(Kaizinger Rita)*

23

PORTRÉ

A repülő karmester

Interjú Somogyi-Tóth Daniellel, a Kodály Filharmónia Debrecen igazgató-művészeti vezetőjével

„Ha én úgy halok meg, hogy repülőn ülök, vagy éppen repülőt vezetek, akkor boldog leszek.”

24

Benne: Visszhang nélküli botrány a Művészetek Palotájában

A muzsika eddig még úgy-ahogy megúsza. A színházi életet már megzavarta. Az irodalom világa pedig már régen szenved tőle. Hogy mitől? A politikától, amely bizony már jó ideje betette a lábát a művészet világába... *(Kondor Katain)*

26

KRITIKA

Hangversenykritika A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, a Nemzeti Filharmonikusok, a Duna Szimfonikus Zenekar, a MÁV Szimfonikus Zenekar, a Pannon Filharmonikusok és az Óbudai Danubia Zenekar koncertjeiről.

28

(Csengery Kristóf, Fittler Katalin)

ZENETÖRTÉNET

A Galamian-iskola

A hegedűjáték története Ivan Galamian iskoláját az Auer-iskola amerikai leágazásaként tartja számon. Bár korunk bővelkedik virtuóz hegedűsökben, Galamian három leghíresebb növendékének hatása ma is elevenen él. Közülük Itzak Perlman és Pinchas Zukerman izraeli, Kyung-Wha Chung pedig dél-koreai. Míg Auer Lipót tanítványai a 20. század első felében játszottak kiemelkedő szerepet a hegedűjátékban, Galamian iskolájára ez a század második felére érvényes. *(Rakos Miklós.)*

34

MŰHELY

Hivatásos zenészek véleménye a zenekari akadémiairól

Németországban számos zenekari akadémia működik. Kérdés, hogy mit tudnak nyújtani, illetve mit nem. Milyen hírük van a fiatal zenészek körében, illetve nehezebb helyzetben van-e az a pályakezdő, aki nem volt akadémista? *(Marco Frei – Das Orchester)*

40

PRÓBAJÁTÉKOK

41, 42

ÉLETPÁLYA-MODELL kidolgozásával kívánja megvalósítani a Kultúráért Felelős Államtitkárság a kulturális foglalkoztatottak korszerű előmeneteli rendszerének kialakítását. Ennek érdekében a szakmai szervezetek képviselőivel munkacsoport létrehozását indítványozták a 2015. június 11-én megtartott szakmai egyeztető fórumon. A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége már 2014. január 8-án kelt levelében kezdeményezte az akkori államtitkárnál, Halász Jánosnál az életpályamodell kialakítását a zenei területen, amelyre konkrét megoldási javaslatokat is készített.

AZ EURÓPAI ELŐADÓ-MŰVÉSZETI MUNKÁLTATÓK LIGÁJA (PEARLE) június 12–13-án Hamburgban megtartott közgyűlésén ismét ellenszavazat nélkül választotta alelnökévé Kovács Gézát, a Nemzeti Filharmonikusok főigazgatóját, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége elnökét. Elnökül ismét Rolf Bolwint, a Német Színházak és Zenekarok Szövetségének igazgatóját választotta a közgyűlés. A PEARLE több, mint 4500 európai előadó-művészeti szervezetet képvisel, melyek közel 4 000 000 embert foglalkoztatnak.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI KERET-MEGÁLLAPODÁSOKAT KÖTÖTT A ZENEAKADÉMIA. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, az MTVA és a Magyar Rádió Zenei Együttesesei háromoldalú együttműködési keret-megállapodást kötöttek, amely többek között előmozdíthatja az egyetemi hallgatók zenekari gyakorlatszerzését, valamint a zenekar közreműködését a Zeneakadémia egyes programjain, így például az operavizsgákon. A megállapodás érinti a rádiós és televíziós felvételek készítését is.

Dr. Vigh Andrea, a Zeneakadémia rektora úgy fogalmazott: a rádió együtteseivel mindig is nagyon jó kapcsolatot ápoltak, és ez most hivatalos formát is ölt. Kiemelte annak jelentőségét, hogy a keret-megállapodás a Magyar Rádió mindhárom zenei együttesét, a szimfonikus zenekart, az énekkart és a gyermekkórust is érinti.

Ugyancsak együttműködési megállapodást írt alá Kovács Géza, a Nemzeti Filharmonikusok főigazgatója és Dr. Vigh Andrea LFZE rektor, amelynek keretében a két intézmény a zenei nevelés és oktatás, valamint a zenei előadó-művészet iránti mély elkötelezettségük, hivatástudatuk és felelősségük tudatában az eddig is gyümölcsöző, harmonikus és természetes együttműködésüket szorosabbra fűzi. Így a szerződés értelmében a kimagaslóan tehetséges növendékek egy-egy rövidebb zenemű előadásával fellépnek az NF saját rendezésű koncertjein, valamint a végzős hangszeres-, ének és karvezető képzős hallgatói részére lehetőséget ad egy-egy periódus erejéig a zenekar, illetve az énekkar munkájában való részvételre. Az NF a részvételért kiegészítő honoráriumot fizet a hallgatóknak, néhány vonós hallgatónak hat hónapos ösztöndíjat kínál. A megállapodás tartalmazza továbbá, hogy a Zeneakadémia növendékei rendszeresen látogatják a Nemzeti Filharmonikusok zenekari és énekkari próbáit. Ezen túlmenően a karmesterképzős és karnagyképzős hallgatók számára konzultációs lehetőség biztosított Kocsis Zoltán főzeneigazgatóval, a Nemzeti Énekkar igazgatójával, esetleg a vendégművészekkel. A két kulturális intézmény a jövőben évente egy közös produkciót szervez, amelynek részleteit külön megállapodásban rögzítik. Az aláírt együttműködés kiterjed a Nemzeti Filharmonikusok edukációs programjára is, amely a Nemzeti Filharmonikusok ifjúsági sorozataira vonatkozik, de érinti az egész országra kiterjedő általános- és középiskolai iskolai rendhagyó ének-zene órákat, zeneiskolai „kis mesterkurzusokat” a művelődési házakban, klubokban, tornatermekben megtartott zenés ismeretterjesztő programokat, ahol a Zeneakadémia hallgatói mind hangszeres művészként, mind műsorvezetőként közreműködnek. *(Kapcsolódó cikkek a 10. és 23. oldalon.)*

MEGDUPLÁZTA bérleteseinek számát az elmúlt öt évben a debreceni Kodály Filharmónia két együttese, a Kodály Filharmonikusok és a Kodály Kórus. A 2014–2015-ös évadban a szakma és a közönség szempontjából egyaránt színvonalas és változatos koncert-program valósult meg, amelyben a hazai és a nemzetközi zenei élet számos kiválósága lépett fel. A Kodály Filharmonikusokat ebben a szezonban Kovács László, Philippe de Chalendar, Antal Mátyás, Jeanpierre Faber, Barta László, Szabó Sipos Máté, Kovács János, Medveczky Ádám is vezényelte, és olyan kitűnő szólóhangszeresekkel játszottak együtt, mint Kelemen Barnabás, Krausz Adrienne, Matuz István, Bábel Klára, Báll Dávid, Balog József, Várdai István.

OPERA-KAVALKÁDDAL találkozhatnak a miskolciak és a városba érkezők máától; a borsodi megyeszékhelyen megkezdődik a Bartók+operafesztivál, amelynek idején szlogenje: Legyen az opera mindenkié! A 2001-ben életre hívott rendezvény – amely mára a világ egyik legnagyobb Bartók-fesztiváljává nőtte ki magát – tíz napon át tartó programsorozatának előadásai között kortárs operabemutatók, fesztiváldíjas operaprodukció, színháztörténeti jelentőségű Bartók-előadás, opera-bábjáték, Puccini-operakülönlegesség, orgonakoncert, valamint a Virtuózok egyedülálló koncertje szerepel, míg az Ezrek operája elnevezésű programban Giuseppe Verdi A trubadúr című zenedrámáját kínálja a közönségnek a fesztivál.

FUDZSIMOTO SZU építész, Mozsár István, a Városliget Zrt. vezérigazgatója és Baán László, a Liget Budapest Projekt miniszteri biztosa aláírták Budapesten a Bartók Központ – Magyar Zene Háza tervezői szerződését. A szerződés az engedélyezési és kiviteli tervek elkészítésére vonatkozik. Az év végéig elkészítendő, részletes tervek alapján lehet kiírni 2016-ban a közbeszerzési szerződést, hogy a jövő esztendő első felében megindulhasson az építkezés, és 2018 tavaszán megnyílhasson az épület.

EUROPA NOSTRA-nagydíjat nyert a kulturális örökség megőrzésének kategóriájában a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem csütörtökön Oslóban, ahol a Zeneakadémia mellett a spanyolországi ananai Só-völgyet és a törökországi Diyarbakirban lévő Szent Giragos örmény templomot tüntették ki ebben a kategóriában. A zsűri a Zeneakadémia Liszt Ferenc téri épületének felújítását a legjobb helyreállítási gyakorlatok kiemelkedő példaként értékelte áprilisban, amikor bejelentették a kategória kiténtetteit, amelyek közül a nagydíjasokat kiválasztották. Az összegzés szerint a Zeneakadémia felújítása egyáltalán nem volt egyszerű feladat, mert a szükséges új technológiákat az értékes korabeli környezetbe kellett behelyezni. A zsűri szerint az eredmény kimagasló lett.

Elégedetlen a zenész társadalom – sokkoló bérek – kivételezett együttesek

Mi lesz a TAO további sorsa, hogyan módosul az előadó-művészeti törvény, lesz-e és mikortól művészek számára is életpálya-model, kiszámítható előremenetel? Számos ügyel foglalkoztak a május közepén tartott kétnapos összejevetelen a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének tagjai. A Zamárdiban rendezett tanácskozáson temérdek kérdés merült fel, ezeknek azonban csak egy részére akadt megnyugtató válasz. A zenei szakma elégedetlenségét emellett fokozza, hogy érzésük szerint szűkül a mozgásterük, fontos témákban nem kerül sor egyeztetésekre, válasz nélkül maradnak a leveleik, miközben körön kívüli sűgóemberek próbálják befolyásolni a döntéshozókat.

* * *

A szövetség elnöksége igen nagy aktivitással ostromolja a döntéshozók kapuit, ám ők ezt rendszerint figyelmen kívül hagyják

Kovács Géza, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke szerint nagyon hasznos volt a közgyűlés, hiszen ilyen gondok közepette még lényegesebb a folyamatos eszmecsere és az összefogás. E téren pedig a hazai szervezetnek nem lehet oka panaszra, hiszen szervezettségük nemzetközi szinten is méltán elismert, Amerikától Ausztráliáig kérnek tőlük tanácsot, számos külföldi együttes választja a magyar szövetséget mintának.

! Milyen megfontolás alapján tartott közös tanácskozást a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége és a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete?

– Rendkívüli módon örültem annak, hogy néhány évnyi kihagyást követően Zamárdiban a munkáltatók és az egyéni érdekvédők (a szakszervezet) közösen hányták-vetették meg a napi problémákat. Ismét kiderült, egy hajóban evezünk, és egymás nélkül nem nagyon tudunk létezni. Szemben a színházi világgal, amely sajnálatos módon – politikai viták, értékrendi különbségek miatt – nem is tudjuk, hogy hányfelé szakadozott, nagy örömmel tölthet el minket, hogy ehhez képest a zenekari és énekkari élet szinte teljesen egységes.

! Egységesek-e a magyar szimfonikus zenekarok?

– Nem lehet figyelmen kívül hagyni azokat a repedéseket, amelyek – szerencsére nem politikai, hanem inkább megélhetési okokból – különbséget tesznek zenekar és zenekar között. Mi csak a zenekari szövetség tagjairól tudhatunk pontos információkat, de így meg tudjuk vitatni a mindennapi problémákat, és együtt tudunk fellépni a közös ügyekben. Mindenki örömmel fogadta azt is, hogy a Magyar Rádió zenei együttesei a

legutóbbi közgyűlés óta eltelt időszakban ismét a szimfonikus szövetség teljes jogú tagjaivá váltak. A közgyűlés egyhangú szavazással, közfelkiáltással fogadta őket. Sajnálatos módon van még két zenekar, amely úgy gondolja, hogy a szövetség keretein kívül tudja a legjobban az érdekeit érvényesíteni. Ami több mint különös, mert Európában nem ez a szokás. Nem létezik például olyan brit zenekar, amely ne volna tagja a Brit Zenekarok Szövetségnek, Franciaországban is mindegyik együttes tartozik valahová. Közép-Kelet-Európában is elől járnak ebben, elég a cseh vagy akár a bolgár rendszert nézni. Ennek a két zenekarnak nyilván jó oka van arra, hogy távol maradjon attól a közöségtől és attól az átláthatóságtól, ami ezt a szövetséget jellemzi...

! Mik a legfontosabb tanulságai a közös tanácskozásnak?

– Amikor most a beszámolóra készültünk, át kellett tekintenünk az elmúlt közgyűlés óta történeteket. Egyrészt örömmel megállapíthatjuk, hogy nem szűnt meg Magyarország zenekar. Ez azért különös érték, mert az elmúlt években ez Amerikában és Európában is megtörtént, ahogy az is megeseett, hogy több együttest összevontak. Ehhez képest Magyarországon 1990 óta csak gyarapodott a zenekarok száma. Persze a működés rendszerének bizonyos hiányosságai, hibái is felszínre kerültek. Itt természetesen elsősorban a finanszírozásra gondolok. A zenekarok támogatásának reálértéke lassuk be – s ezt kénytelenek vagyunk ismételtelen megállapítani – nem növekedett. Sőt, mint azt több helyen olvashattuk és tapasztaljuk a mindennapi életünkben, a pedagógus-életpálya-modell elszívó hatásával is már több zenekarnak szembe kellett néznie. Az a bruttó 177 ezer forintos átlagbér, ami a magyar hivatásos zenekaroknál, énekaroknál jellemző volt 2013-ban (a 14-es adatok feldolgozása hamarosan megtörténik) több mint sokkoló. Ezzel a bérrrel Közép-Európában is a középmezőnyben kulogunk. Ez bizony így tarthatatlan, főleg, ha

ÖSSZEÁLLÍTÁS A TANÁCSKOZÁS KÉT NAPJÁNAK NÉHÁNY HOZZÁSZÓLÁSÁBÓL:

„A terület értékeivel kevésbé tisztában lévőek hoznak a szakmát károsan érintő intézkedéseket...”

Kovács Géza, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke emlékeztette a jelenlévőket, hogy amikor az előadó-művészeti törvény megszületett, nagy visszhangot váltott ki Európa-szerte, s azóta is sokan tanulmányozzák, tartják követendő példának.

Szó esett arról is, hogy általános vélemény szerint elhibázott volt a korábbi kategóriamegjelöléseket és kritériumokat megváltoztatni. A bevezetett módosítások nyomán az állam a saját pozitív lépéseit sem tudja megfelelő végrehajtás hiányában előnné kovácsolni, így a központi költségvetési támogatások növekedése nem az intézményeknél, hanem a fenntartóknál jelentkezik. Az előadó-művészet szereplői számára gondot okoz, hogy az EMMI-ben nem kap megfelelő képviseletet a művészet, és aggodalommal néznek szembe azal, hogy a terület értékeivel kevésbé tisztában lévőek hoznak a szakmát károsan érintő intézkedéseket...

„A szakmai képviseleteket megpróbálják kiszorítani”

Popa Péter, a MSZZSz főtítkára is megerősítette, hogy szűkül a mozgáster, ami a szakmai szervezetek számára biztosított. Megismertette a tagságot azoknak a leveleknek a tartalmával, amelyekkel a zenekarok tarthatatlan helyzetére kívánták felhívni a döntéshozók figyelmét, megoldási javaslatokkal kiegészítve, és amelyekre nem kapott idáig érdemleges választ a Szövetség. Érthetetlennek nevezte, hogy a Magyar Művészeti Akadémia Zenei Tagozata sem tud arról, miszerint feladatuk lenne az előadó-művészi életpálya kidolgozása, amelyhez a Szövetség felajánlotta szakmai segítségét. Elmondta, hogy a Nemzeti Kulturális Alap is a változások küszöbén áll, és ezek az előzetes hírek alapján nem a szakmai szervezetek súlyának növekedését

fogják jelenteni, mint ahogyan az is intő jel, hogy a nemrég létrehozott Cseh Tamás Kollégiumban egyetlen zenei végzettségű, vagy akár szakmai szervezetek által delegált kurátor sincsen. Az évről-évre kisebb NKA-keret pedig alig teszi lehetővé a folyamatosan növekvő igények kielégítését. Elmondása szerint egyre nagyobb veszélyben van a szakmaiság és a profizmus, amelyet súlyosbít a körön kívüli „tanácsadók” erősödő befolyása.

„A kijáró emberek hatékonyabbak, mint a szervezetek”

Dr. Gyimesi László, a MSzSz elnöke, az MZTSz főtájkára, aki emellett a Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács elnöke, elmondta, sikerült elérni a tanácsnak, hogy megszülessen egy felmérés a bérvizonyokról. Mindez két és fél éves munka eredménye volt. Mióta ennek eredményét megosztotta a tagokkal, azóta nem volt NEÉT-ülés, amely ne foglalkozott volna ezzel a témával. Sajnos, a Magyar Művészeti Akadémia figyelme is inkább a színházi-táncművészeti területre fókuszál... Veszprémben, a tavaly rendezett, országos tanácskozáson már szó esett az életpályamodellről, s ennek kidolgozására felkérést is kapott. Az ehhez szükséges forrásról azonban még senki nem beszélt...

Leszögezte, hogy a kulturális ágazatban a mára kialakult bérfeszültség sürgős megoldást kíván. Véleménye szerint szomorú, hogy most a kijáró emberek hatékonyabbak, mint a szervezetek, miközben ő még mindig a korrekt együttműködésben hisz. [\(Interjú a ...-ik oldalon\)](#)

Horváth Zsolt hozzátette, mióta zenekari igazgató, még nem látta ilyen gyengének a saját szakmáját. „Képtelenek vagyunk a döntéshozók felé artikulálni, nem tudjuk megfelelő irányba terelni a területünket. A NFZ bérszínvonalát kellene figyelembe venni a nemzeti kategóriába sorolt zenekarok bérei esetében, például 0,75-os szorzóval.”

A zenekarok „levelező” tagozata

A közgyűlés nagyon várt előadására másnap délelőtt került sor, amikor Devich János, a Zeneművészeti Bizottság elnöke arról beszélt, milyen szempontok alapján készítették el a javaslatot a támogatások szétosztásáról, s mi a helyzet a taóval.

Jó hírként számolt be arról, hogy jövőre ötven millió forinttal emelkedik a szétosztható összeg. Ez azonban szerinte sem elég arra, hogy ki tudják elégíteni a jogos igényeket. Megjegyezte, hogy van egy, általa „levelező tagozat”-ként aposztrofált része a muzsikosoknak, akik állandó levelezésben állnak a minisztériummal... A ZeBi azonban szeretne ragaszkodni ahhoz a koncepcióhoz, ami eddig is létezett, s ami az ország

azt szajkózzuk, hogy zenei nagyhatalom vagyunk... További problémát jelent az előadó-művészeti törvény 2011-es módosítása során bevezetett kategorizálási rendszer, amely funkciótól tette függővé, hogy ki melyik kategóriába kerül. Hat nagy vidéki zenekart a nemzetibe sorolták, jobb sorsra érdemes fővárosi zenekarok pedig ezt a minősítést nem kaphatták meg. A jelenlegi besorolási rend a geográfiai helyzet, a fenntartó milyensége alapján történt, így joggal teszik ezt szóvá azok a zenekari igazgatók, akik úgy érzik, hogy az általuk vezetett zenekar bőséggel tudná teljesíteni a legmagasabb elvárást is. Ez azonban ebben a rendszerben reménytelen...

! Milyen a kapcsolata a Szövetségnek a döntéshozókkal?

– Az előadó-művészeti törvény információk szerint újabb módosítás előtt áll, mi nem tudunk többet tenni, mint bejelenteni személyesen miniszter és államtitkár uraknak, hogy tapasztalatunkkal, adatbázisunkkal, tudásunkkal a rendelkezésükre állunk. Szívesen veszünk részt a következő módosításban. Remélem, a minisztérium sem feledkezik meg arról, hogy nélkülünk súlyos hibák kerülhetnek a törvénybe... Sajnálatos módon 2011-ben sem történt meg az a fajta egyeztetés, amelyet egy jogállamban az ember elvárna. Ez a probléma utat nyit egy olyan általános gondnak is, amit a közgyűlésen volt, aki igen nyersen vetett az elnökség szeméire... Az az abszurd helyzet állt ugyanis elő, hogy a szövetség elnöksége igen nagy aktivitással ostromolja a döntéshozók kapuit, jelzi részvételi szándékát, ám ők ezt rendszerint figyelmen kívül hagyják. Némelyek ezt az elnökség hibájaként róják fel. Felmerül a kérdés, ha az elnökség minden eszközzel szeretne közel kerülni a döntéshez, döntéshozókhöz, de mindig zárt kapukat talál, akkor mit tegyen? Menjünk a Kossuth térre mindnyájan? Ez képtelenség. Konokul és tántoríthatatlanul keressük azokat az állami és önkormányzati döntéshozókat, akiket nagyrészt múlik a hivatásos zenekarok és énekkarak élete.

! Milyen további témákkal foglalkoztak a tanácskozás során?

– A közgyűlésen felmerült az NKA további sorsának kérdése is. Bejelentések még nem hangzottak el, csak arra utaló nyilatkozatokat hallottunk, hogy változtatásokat terveznek az NKA kollégiumainak összetételében. Ez természetesen a mi szakterületeinket is érintené, hiszen zenekaraink, énekkaraink meglehetősen rendszeresen pályáznak a Nemzeti Kulturális Alapnál. Számunkra az is fájdalmas lenne, ha olyan szervezeti és értékrendbeli változásokon menne keresztül,

ami esetleg kizárná együtteseinket az érdeemi pályázásból.

Ilyen súlyú kérdés az is, hogy mi lesz a TAO-val. Az eredeti előadó-művészeti törvény hatálybalépését követően olyan adókedvezményként került az előadó-művészeti életbe, ami azóta létfontosságúvá vált. A hírek szerint volt olyan kormányzati szándék, ami az előadó-művészeti tevékenységet kivette volna a kedvezményezett sorából, és csak bizonyos sporttevékenységek számára maradt volna ez a lehetőség. Ez az előadó-művészeti életünk teljes egészének ellehetetlenülését eredményezné... Reméljük hát, hogy erre nem kerül sor. A TAO-törvény az unió jóváhagyásával működik Magyarországon. A kormány már most késésben van, hiszen jeleznie kell, hogy mely tevékenységek tartoznak az adórendszeren belüli kedvezményezett közé. Most tárgyalások folynak a kulturális tárcával arról, hogy voltak, vannak olyanok, akik visszaélnék ezekkel a lehetőségekkel. Valójában ügyeskednek a külföldi jegybevétel, a nézőszámmal. A mi szándékunk az, hogy a kormány lépjen kapcsolatba az unióval, s a jelenlegi törvény fenntartása mellett, egyidejűleg az érintett szakmai szervezetek és a miniszter mellé rendelt bizottságok bevonásával azonnal kezdjen neki a taóra vonatkozó jogszabály módosításának. Annak érdekében, hogy csak a jogalkotó eredeti szándékai szerint lehessen ezzel a lehetőséggel élni, és az ügyeskedőket zárják ki.

! A nemzetközi kapcsolatok terén is komoly munkát végez a Szövetség...

– Bár itthon a döntéshozók sokszor nem egyeztetnek a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségével, szervezetünk a nemzetközi szinten mintául szolgál. A PEARLE szövetségünket tisztelte meg azzal, hogy személyemben az elnököt választotta meg az európai szervezet társelnökéül. Az európai jogalkotási folyamatokban a PEARLE nagyon aktívan vesz részt, és a magyar érdekek is nagyon markánsan jelennek meg. Más kontinensekről, Amerikából, Ausztráliából is megkeresik a szervezetünket, érdeklődnek működésünk felől, nem egy alkalommal kérnek tanácsokat, nézik meg az alapító okiratunkat. Jó mintául szolgálunk ugyanis az ő szervezeteikhez is.

Nagyon reménykedünk, hogy a magyar jogalkotók is tisztában lesznek azzal, hogy esetünkben egy roppant tekintélyes, nemzetközi hírnévnek örvendő, hatalmas tapasztalattal bíró, óriási tudású és adatbázisú szervezetről van szó. Nem tűzünk ki más célt a szakszervezettel együtt, mint a magyar kultúra minél magasabb színvonalának elérését. Azt reméljük, ettől a felismeréstől sokkal szorosabban vonnak be bennünket is a döntés-

hozók olyan kérdések előkészítésébe, amelyek a területünkre vonatkoznak...

* * *

„Közösen próbáljuk a problémákat megoldani”

Pozitív hangulatúnak tartotta a május közepén, Zamárdiban rendezett közgyűlést Dr. Gyimesi László, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnöke, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének főtitkára. Három fontos témát emelt ki a megbeszéltek sorából: a bérezést, az előadó-művészeti törvény változását és a helyi kollektív szerződéseket.

■ Mi indokolta, hogy munkavállalók és munkaadók közös tanácskozást tartsanak?

– Önmagában is nagyon példászerűnek, és szép dolognak tartom, hogy a zenekari igazgatók és a szakszervezeti tisztségviselők, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége és szakszervezetünk közös tanácskozást szerveznek. Hiszen így együtt próbálják a problémákat feltárni, megoldásokat keresni rájuk. Sajnos, ez itthon egyáltalán nem tipikus... Most lehetőség volt arra is, hogy két napot töltsünk együtt, s ilyenkor, különösen az esti szabadidőben valóban oldottabb légkörben lehet tárgyalni.

A mostani megbeszélésekről is elmondhatjuk, hogy bár számos gondról kellett tanácskoznunk, mégis jó hangulatú volt az együttlét. Nem támadtuk, nem marasztaltuk el egymást. Érdekes módon a legtöbb problémánk közös volt a munkáltatókkal. Amennyire ugyanis egy bérkérdés feszíti a zenészeket, hasonló módon és mértékben teszi ezt az igazgatókkal is, s változtatja nagyon nehézé a munkájukat. Tudják jól, hogy a bér nem csupán azt jelenti, hogy ki mennyi fizetést kap, hanem azt is, hogy mindezért milyen minőségű munkát lehet elvárni, milyen embereket lehet megtartani, odaszerezdtetni... Megint csak az empátia szerepel e téren is az első helyen.

■ Milyen fontos témákat érintettek?

– Lényeges kérdés volt az egész finanszírozási rendszer, az, hogy az előadó-művészeti törvény szabályainak az esetleges módosításait hogyan lehetne felhasználni arra, hogy kedvezőbb kondíciók szülessenek. Ez megint csak közös kérdés és egyben közös érdek is. További témaként foglalkoztunk a munkaidőre vonatkozó kérdésekkel. Itt sincsenek különösen éles konfliktusok, mert nagyjából mindenki látja, hogy a terhelhetőségnek objektív határai vannak... Nem szabad túl sokat követelni, és nem is szabad túl keveset teljesíteni. Nincsenek hát nagy ellentétek.

Mindenkit érdekelt, hogy lesz-e életpálya-modell, mikor és milyen feltételekkel. Minderről sok szó esett a szakszervezeti megbeszéléseken is. Most még találgatás folyik arról, hogy egyáltalán megszületik-e, és mennyire alkalmas a terület arra, hogy minőségi kritériumokat megfogalmazzunk. Kérdés, hogy intézményekre, együttesekre vagy személyekre vonatkozzanak külön-külön, és melyiknek milyen hatása van. Ezek részben szakszervezeti, részben munkáltatási és összességében pedig szakmai kérdések. Ezek is igazolják, hogy a munkajog világát nem lehet elszakítani a szakmai kérdésektől, mert ezek együtt mozognak. A szakszervezeti szekcióban szó esett a szakmai nyugdíjról is. Jelenleg befagyott állapotban van, ami gondot jelent a munkavállalónak és munkáltatónak is.

■ Mi a véleménye a szakma érdekérvényesítő képességéről?

– A minisztérium – közelebről a kulturális államtitkárság – a törekvéseinket támogatja, nem lehet azt mondani, hogy nem képviselné a területet. De ebben az állami pénzelosztási rendszerben jelenleg nagyon sok versenyző van, s az érdekképviselő érdekérvényesítési potenciálja gyengébb, mint egy másik ágazatnak, kiscsoportnak. A miénknek ugyan van lobbij ereje, érvelésünk koherens, de problémáink társadalmi vizsgálódása sokkal gyengébb, mint más, az emberek hétköznapijaiban jelentkező kérdésekkel foglalkozó ágazatoknál.

■ Milyennek találta a találkozó hangulatát?

– El kell, hogy mondjam, a tanácskozáson megjelent és aktívan részt vett igazgatók kifejezetten munkavállaló-barátok. Ebből a szempontból is jó, fontos, hogy ezeken a zamárdi összejöveteleken az emberek beszélnek, találkoznak egymással, mert sokszor ilyen egyszerű dolgok vagy ezek hiánya befolyásolnak nehéz és komplikált döntéseket. Rácsodálkoznak, hogy ugyanolyan problémák vannak a másik együttesnél is, és sokszor megcsinálják, hogy a megoldásban is tudnak egymásnak segíteni.

– A zamárdi tanácskozásnak tervezzük a folytatását. Korábban viszonylag rendszerek voltak ezek a találkozók, az utóbbi néhány évben viszont nem tudtak létrejönni. A mostani azonban olyan hasznosnak bizonyult, hogy érdemesnek tűnik folytatni. Szakszervezeti oldalról mi egyébként erre rendszeresen sort kerítünk, van is hozzáde-ka. A szakszervezetnek ugyanis a szimfonikus zenekarok, énekkarok körében igen magas a szervezetsége – még nemzetközi viszonylatban is –, ami azt jelzi, hogy van értelme a munkánknak. R. Zs.

nagy zenekarait sorolta a nemzeti kategóriába. Úgy véli, ezeknél az együtteseknél több szempont is létezik, ami alapján rájuk esett a választásuk, például lehetőségük van a közvetlen zenekari utánpótlásra is a helyi felsőfokú zenei intézmények révén.

A TAO kapcsán elmondta, a művészeti bizottságok közösen írtak egy levelet, amelyben egyrészt részletezik, hogy milyen veszteség érne az intézményeket, ha ezt a forrást megszüntetnék, másrészt javaslatokat tettek arra, hogyan lehetne kiszűrni azokat, akik ezzel a forrással visszaélnék.

Kitért arra is, hogy vannak olyan együttesek, amelyek a kategóriák terén hiányolják a MINŐSÉG szempontját. A hivatalos munkában azonban szeretnék ezt a faktort kiemelni.

„Magyarországon még nem szűnt meg zenekar”

Devich János kiemelte, hogy Magyarországon még nem szűnt meg zenekar, s ezt nagyon fontosnak tartja. Hozzátette, sokat vár a készülő muzsikusi életpálya-modelltől is. A kommunikáció kapcsán pedig azt mondta el, hogy a ZeBi képviselőjeként időnként a miniszterrel való beszélgetésre is van lehetősége, az államtitkár pedig rendszeresen meghallgatja a véleményüket.

Azt is elmondta, nem volt könnyű a keret elosztása, de öten vesznek részt a bizottság munkájában, és részletes beszámolóik alapján döntöttek. Az Óbudai Danubia Zenekar a kiemelt kategóriába került, nekik úgy tudtak valamennyivel több pénzt adni, hogy a legmagasabb összegekből lecsíptek valamennyit. Az ő támogatásuk így is töredéke a többiekének... A nemzeti kategória a színházi felosztás analógiájára teremtődött, legalizálja azt a helyzetet, hogy más szintet jelentenek ezek az együttesek.

Megemlítette azt is, hogy a Szolnoki Szimfonikusok is törekednek a nemzeti kategóriába jutásra, akárcsak a Zuglói Filharmónia. Ez utóbbi együttes még egy további évre megkapta a Nemzeti Ifjúsági Zenekar címet, a vele járó juttatással együtt.

„Senki sem fog a másik tetemén túlélni”

Hollerung Gábor azt nehezményezte, hogy a döntéseknek nincs előzetes vitája. Szerinte „a közönség azért távolodik, mert nem vagyunk képesek megszólítani. Nekünk az egyetlen erőnk, ha egymással szolidárisak vagyunk, senki sem fog a másik tetemén túlélni.”

Gerenday Ágnes befejezésként még azt is elmondta, a minisztériumban munkacsoport született, amelynek az a feladata, hogy a tao-val és az életpálya-modellel foglalkozzon. A cél éppen az, hogy a tao-nál kiküszöböljék a visszaéléseket, az együttesek számára pedig kedvezőbbé tegyék a rendszert.

„Ha nem kapsz jegyet Bayreuthba, menj Budapestre!”

Káel Csaba Wagner-napokról, taóról és a Sába királynőjéről

A Müpa ebben az esztendőben is várja a wagneriánusokat, június 11-e és 24-e között. Fischer Ádám vezényletével, világhírű énekesek közreműködésével a Ring és A bolygó hollandi hangzik fel a Budapesti Wagner-napokon. A fesztivált indulása óta hatalmas érdeklődés övezi, s hogy mennyire elismert, azt talán az is jelzi, hogy két évvel ezelőtt már a New York Times is azt írta: ha nem kapsz jegyet Bayreuthba, akkor menj Budapestre! A sorozat indulásáról és a további tervekről az intézmény vezérigazgatója, Káel Csaba beszélt.

Fotó: Csibi Szilvia

Í Hogyan emlékszik vissza a Wagner-napok születésére, s mit gondol, miért lett ilyen nagy siker?

– Amikor még csak épült a Müpa, zenei életünk több kiválósága is megnézte. Fischer Ádám első reakciója az építész Zoboki Gáborhoz ez volt: ez itt a Walhalla, itt Wagnert kell játszani ... Amikor egyáltalán elkezdtünk Kiss Imrével gondolkodni arról, hogy hogyan és milyen megfontolásokkal érdemes a Müpában operát játszani, akkor szóba került Wagner is, természetesen hosszas egyeztetés, tervezés után kezdődhettek el 2006-ban a Wagner-napok. Később az első este rendezője, Hartmut Schörghofer belekomponálta a Müpa építkezési folyamatát is A Rajna kincsében látható vetítésbe... Azért is döntöttünk a német zeneköltő mellett, mert ennek a városnak megvan a maga Wagner kultúrája, ami egészen a komponista koráig nyúlik vissza. A sorozat művészeti vezetője, Fischer Ádám pedig azt határozta el, hogy sorra veszi a Bayreuthban játszott műveket, azokat a darabokat, amelyek azt a helyszínt is naggyá tették. A zenedrámák nemzetközi szereposztással kerülnek színre Budapesten, olyan énekesekkel, akik közül sokan a Festspielhausban is énekelnek. Ezekkel a művekkel valóban remekül ki lehet használni a Müpában rejlő akusztikai lehetőségeket. A Budapesti Wagner-napok indulását követően mindnyájan Ádám mögött álltunk és támogattuk mindebben.

Í Az alapkonceptió mennyiben változott az évek során?

– Idén teljesítjük a Bayreuthban játszott teljes operasort, hiszen ebben az évben a Tetralógia mellett bemutatjuk A bolygó hollandit is. Az évek során ráálltunk arra a szisztémára, hogy két egymást követő évben van műsoron a Ring, a harmadik esztendőben pedig kimarad a programból. Így lesz ez a folytatásban is, az azonban érdekes kérdés, hogy hogyan tudunk továbblépni. Most már a 2017–18-as műsrot tervezzük, hiszen a jövő évi program már jóval korábban megszületett. Továbbra is a Budapesti Wagner-napok művészeti vezetője, dirigense Fischer Ádám, és az szintén fontos számunkra, hogy a nemzetközi szereposztás mellett kiváló magyar énekesek is pódiumra lépjenek, s így is megmutassuk, hogy mennyi tehetséges művészettel rendelkezünk. Furcsa dolog ez, hiszen sokáig, sokak számára nem volt egyértelmű, hogy a magyarok lesznek-e olyan szinten, mint a vendégénekesek... Szerencsére azonban azonnal bizonyosodott, hogy igazán kiválóak. Ráadásul az elején kérdés volt az is, hogy van egy Magyar Állami Operaház, ahol ezeket a műveket rendszeresen tolmácsolják, akkor mindez hogyan működik majd egy hangversenyteremben...

Í De már az első sorozat után kiderült, ennek a megközelítésnek is van létjogosultsága.

– Így igaz, s én magam három évvel ezelőtt kaptam erről egy nagyon erős visszajelzést, amikor a Lohengrin II. felvonása után könnyes szemmel jött ki a teremből Eva Mártson a Nemzetközi Wagner Társaság elnöke. Azt mondta, bár rengeteg előadást látott-hallott, annyira erős és szép itt a Wagner-zene, hogy őt ez ennyire mélyen meghatotta. A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem akusztikája valóban különleges. Semmihez sem hasonlítható, amikor az orgonaszólo a mi hatalmas instrumentumunkon hangzik fel... Erre a hatásra vagyunk képesek, ebben is eltérünk a hagyományos színházi feldolgozásoktól. Arról nem is beszélve, hogy Ádám megfogalmazása szerint a Müpában jóval intimebb játékra van lehetőség. Mert bár nagy a terem, az énekesek nagyobb dinamikai lehetőséget kapnak, nem kell feltétlenül egy Wagner-zenekart túlharsogniuk. Ez nagyon fontos jellemzője a fesztiválunknak. Két évvel ezelőtt a New York Times azt írta, ha nincs jegy Bayreuthba, akkor gyere a budapesti Wagner-napokra! Ez mindenképpen komoly siker.

Í Nemcsak az énekeseknek jó lehetőség, hogy világsztárokkal énekelnek, hanem a hazai együtteseknek is...

– A Rádió együtteseinek szintén kiváló alkalom a kezdetek óta, ráadásul így operákkal is színesítik a repertoárjukat. Emellett a díszlet-, jelmeztervezőknek vagy a rendezőnek

is komoly feladatot, s nemzetközi hírverést is jelent. Egyre több fiatalot látni a Wagner-napokon, ami – belegondolva abba, hogy az ifjú nemzedéknek nem túl felhőtlen a viszonya a zenedrámákkal – komoly eredmény. Úgy tűnik, a mi megközelítésünk a számukra is vonzóvá teszi ezeket a műveket. Mivel lényeges kérdés, hogy Wagner életműve hogyan jut el a fiatal generációkhoz, szeretnénk is mindezt folytatni. Az idei program különleges pontja például az is, hogy a legendás rendező, Peter Konwitschny előadást tart nálunk: Élő vagy halott a színház? címmel.

■ Mi az, ami már tudható a folytatásról?

– Nem akarok minden újdonságot elárulni, de követjük a budapesti Wagner-hagyományokat, csak modern újrafogalmazásban. Van ugyanis egy olyan kulturális környezetünk, amelyben mindennek létjogosultsága van. Nem úgy, mint egy Öböl-menti országban, ahol éppen csak felépül egy koncertterem... Megpróbálunk mindent korunkhoz igazítani. Wagner mitológiáját sokan újraértelmezték. Mindenképpen fontos, hogy ezzel foglalkozunk, hiszen ez a miénk, s mivel európai és nemzetközi kapcsolódása is erős, ezért nagyon jó hívőerővé tud válni. A Müpában magas színvonalon, kiemelkedő zenei megvalósítással és színpadtechnikával, számos újítással kel életre. A mi Ringünk a bemutatása óta temérdek kétkedőt meggyőzött, akik nem akarták elhinni, hogy erre alkalmas lehet egy koncertterem, ráadásul négy, egymást követő estén keresztül. De bebizonyosodott, hogy a Tetralógiának – ennek a hosszú és a mai korunknak ellentmondó zenének – is van létjogosultsága.

■ Mennyiben befolyásolja a programot, hogy most az Operaház is ismét műsorra tűzi a Ringet, A Rajna kincsét pedig már be is mutatták?

– Az Operaházzal jó az együttműködésünk, szoros kapcsolatban vagyunk. A dalszínház ezért más időszakban mutatja be ezeket a zenedrámákat. Úgy vélem, mindez csak még izgalmasabbá teszi a mi előadásunkat is, hiszen kevés olyan város létezik a világon, ahol két Ring van műsoron... Mivel a dalszínház és a Müpa célja a komolyzenei, illetve az operaközönség szélesítése, azt reméljük, hogy ezekkel az előadásokkal hozzájárulunk mindehhez.

■ Eddig zömében külföldi színre vivőket hívtak meg a Wagner-darabokra, most azonban Kovalik Balázst választották ki, aki korábban már tervezte színpadra állítani a Bolygó hollandit...

– Közös gondolkodtunk minderről Bátor Tamás koprodukciós programigazgatóval, s mivel tudtuk, hogy Balázs dolgozott már ezen a művön, így logikus döntés volt őt felkérni. Arról nem is beszélve, hogy ezeknél a zenedrámáknál mennyire fontos a nyelv, amelyet Kovalik Balázs kiválóan ismer. Ráadásul a Müpa adottságaival is tisztában van, hiszen már kétszer rendezett korábban a házban. Tudomásul kell venni, hogy a budapesti Wagner-napok logisztikája bonyolult, mert sokkal kevesebb idő áll rendelkezésre a próbákra, mint egy dalszínházban. Nagyon bravúros teljesítmény, hogy ezalatt a rövid idő alatt valaki képes legyen zeneileg és színpadilag is formába önteni egy-egy produkciót. Balázs már a Palestrinában és a Turandotban is bizonyított. Tudja, hogy nálunk színre vinni valami milyen speciális kaland, és ezt a helyzetet jól kezeli.

■ Az is érdekes, hogy egy-egy előadást nem lehet csak önmagában szemlélni, hiszen mindig van mellette néhány másik Wagner-mű is...

– Sok olyan lelkes néző akad, aki az összes előadást megnézi. A Ringnek rengeteg rajongója van a világban. A statisztikák szerint a A walkür a legkedveltebb, erre is figyelniünk kell. Miután A bolygó hollandit ajánlják a kezdő wagneriánusoknak is, ezért is várunk most sok fiatalot az előadásokra. Úgy vélem, Balázs valóban képes őket is megszólítani. Nagyon jó és fontos marketingfogás, hogy ilyenkor már a következő évre hívjuk fel a figyelmet, hiszen teljesen kész a program és a szereposztás, ezt a ritmust szeretnénk is megtartani. Kezdetekben csak fél évre adtunk ajánlatokat, az egyik első intézkedésem éppen ezért az volt, hogy ezt egy évesre bővítsük. Nem volt könnyű, hiszen nem repertoárszínházról beszélünk...

■ A Müpát is érinti a tao változása, amelyről eddig mindenféle bírszertelést lehetett hallani. Úgy tudom, hogy június elején Ön is részt vett egy ezzel kapcsolatos megbeszélésen.

– Olyannyira, hogy ezt az egész tárgyalást én kezdeményeztem. Nem állunk rosszul szerencsére, mert az Európai Unió meghosszabbította a tao alkalmazását. Gyakorlatilag mi is tolmácsoltuk most a döntéshozók felé, hogy mennyire fontos, hogy ez a forrás a jövőben is a kulturális élet rendelkezésére álljon. Megfogalmaztuk a minisztérium számára ezt az igényünket. Tárgyaltunk arról is, hogy hogyan lehetne mindenen javítani, hogy minél kedvezőbb le-

gyen. Ezen a megbeszélésen egyébként a zenekari szövetség képviselője is részt vett. Persze az szintén lényeges, hogy e téren ne legyenek visszaélések, erről is megbeszéléseket folytattunk. Az a cél, hogy ez a pluszforrás kiszámíthatóan és jól működjön. A mostani szakmai megbeszélésünk összegzését továbbítottuk a minisztérium felé. A visszaéléseket pedig mindenképpen vissza kell szorítani, erről a szakmának kell egyeztetnie, s természetesen képviselnie mindazt, amiről közösen megállapodunk.

■ Azért a Wagner-napok tennivalója közben rendezői feladata is akad, hiszen a Sába királynőjét viszi színre a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon, július elején...

– Régóta foglalkoztatott ez a mű, ami lehangolóan szép darab, de csak most, a Goldmark-évforduló kapcsán vált aktuálissá. Sajnos nagyon ritkán játsszuk, pedig a bemutató után hatalmas világkarriert futott be. Liszt is támogatta, Andrásy Gyula gróf pedig még anyagi segítséget is nyújtott, hogy színre kerülhessen. Különleges mű, amit nekünk itthon kötelességünk előadni. A produkció ősszel megy majd az Erkel Színházban, s remélem, hosszasan műsoron marad. Egyébként nemcsak művészeti, hanem koncepcionális kérdés is, hogy hogyan lehet egy darabot úgy kitalálni, hogy működjön a szigeten és az Erkelben egyaránt... Nagyon érdekes zene, ami megelőzi a szecessziót, ezért ebbe a korba tettük át a mostani előadásban. A hetvenes években Fischer Ádám – akinek édesapja fordította a szöveget – készített belőle lemezt, és ez az egyetlen felvétele a darabnak. Az ilyen művekkal foglalkoznunk kell, mert ha mi nem tesszük, nem teszi senki más.

■ Jó, hogy egy ilyen nyári produkciónak lesz későbbi folytatása is. Tervezték azt is, hogy a Wagnereket szintén elviszik más helyszínekre. Jutottak e téren valamilyen eredményre?

– Nehézséget jelent, hogy a Müpának nincs saját zenekara, énekkara, nincsenek saját művészei. Még a díszlet, a ledfal szállítása jelenti a legkisebb gondot, a szereposztás összeállítása adott időpontra ütközik komoly akadályokba. Japántól kezdve Európa számos országában több próbálkozásunk volt, eddig nem jártunk sikerrel. Ráadásul olyan különleges akusztikai adottságokkal, mint a Müpa, kevés koncertterem rendelkezik, nem sülyeszthető le mindenhol a zenekari rész. De talán éppen az a jó, hogy ilyen típusú előadás nincs máshol, ezért Budapestre kell jönni... R. Zs.

Wagner rajongók

A budapesti Wagner-napok különlegessége, hogy nemcsak a helyszín, a karmester és a zenekar állandó, hanem a közönség egy része is. Sokan minden évben visszajárnak és részt vesznek az összes programon. Ha hat estés, akkor haton, ha hét estés – mint ahogy az idei is –, akkor mind a hét hangversenyen. Így tesz Dieter Metzger egy nagy, nemzetközi német cég nemzetközi osztályának vezetője és felesége, Fodor Mária az ELTE-n magyar és angol szakon végzett tanárnő és újságíró, aki már annál a cégnél dolgozik, amelynél a férje, csak más területen.

I Hogy szereztek tudomást a Wagner-napok rendezvénysorozatáról?

– Az első évben még nem tudtunk róla – mondja Mária –, de épp az Erkel színházban voltunk egy előadásán, amikor parkolót keresve a férjem meglátta a Wagner-napokról tájékoztató plakátot és nagyon megörült. Hazatérve az volt az első, hogy megrendeltük a jegyeket és azóta minden előadásón itt vagyunk. A férjemet idén Kínába szólította a munkája, de csak egy napig maradt ott, repült vissza, hogy a Rajna kincseről le ne maradjon.

I Mi volt az a Wagner-mű, amely elindította ezt a vonzalmat?

– Tizennégy-tizenöt éves lehettem – mondja Dieter – a Lohengrin volt az első, ami nagy hatást tett rám, utána megismertem a többi operát is, így, amikor és ahol csak lehetett elmentem az előadásokra.
– Megismerkedésünkig én Verdi-ig jutottam, de mellette – néz a férjére Mária – hamar megkedveltem Wagnert, s már én is rajongó lettem. A Rajna kincse számomra a legkedvesebb.

I A Művészetek Palotája nem operabáz. A műveket „felszcenírozottan” látthatják. Mi az, ami mégis olyan batással van önökre, hogy minden este itt vannak?

– Röviden fogalmazva: Fischer Ádám zenei felfogása, a nagyszerű zenekar, a csodálatos énekesek. Fischer Ádám a műveket átlényegíti. Sokszor és sok helyszínen hallgatunk Wagnert, de szerintünk a karmesterek közül a legjobb ő. Az is előnye az előadásoknak, hogy nem olyan, mint egy nagy színpadon. Itt nincsenek operai körülmények, ez egy hangversenyterem, mindenféle sallang lemarad, s így jobban a zenére koncentrálni lehet. Járuk Bayreuth-ba is. Láttunk sok jót, olyat is, ami nem tetszett, de itt még nem. Itt a kezdetektől együtt dolgozik a karmester, a zenekar és az énekesek, és nagyszerűen összecsiszolódnak. Ismerősként üdvözölhetjük a zenekari tagokat is, integetünk, köszönünk nekik. Boldoggá tesznek bennünket, mert nagyszerű muzsikusok. Az is élmény, hogy megtapasztalhattuk, minden évben hozzátesznek valamit a mi nagy örömünkre.

– A helyszín fantasztikus. A terem gyönyörű, az akusztikája Európa egyik legjobbja, és a Wagner-rendezvény is csodálatos. Az épület külső látványával pedig már megbarátkoztam – mondja Mária.

– A helyszín is méltó a Wagner-életműhöz – kapcsolódik a témához Dieter –. Épp a minap számolgattam, hogy már több mint ötven előadást láttunk itt. Ha a Napok keretében többször is felcsendül egy-egy mű, akkor mi azt többször meghallgatjuk.

I A műveik is többfélék és több előadás is volt. A sokból van kedvenc?

– Nekem a Walkür meg a Nürnbergi mesterdalnokok a kedvencem, Dieternek pedig a Rajna kincse a legcsodálatosabb.

I Az idén Kovalik Balázs először rendezte itt a Bolygó hollandit. Ismerik a rendező más munkáit?

– Igen, és nagyon izgalmasnak tartom őket – mondja Dieter. Nagyon tetszett az Elektra, a Xerxes, a Fidelio, a Mephistophele. Most izgalommal várom a Bolygó hollandit.

I Az énekesek közül kik a kedvencek?

– Christian Franz, Anja Kampe, Oskar Hillebrandt – sorolják egymás szavába vágva.

I Önök sok szállal kötődnek Magyarországhoz, de ismernek más helyszíneket

R. Wagner, Istenek alkonya – a két Norna: Németh Judit és Gál Erika

is. A Wagner-napok a magyar zenei életben kiemelkedő esemény. De az tágabb kitekintéssel is?

– Mindenféleképpen. Ugyanolyan jó, vagy jobb mint Bayreuth. – mondja Mária. Ott láttunk rossz előadást, de itt még nem. Magyarországon már láttunk kevésbé jót, de itt olyat sem. Másutt, ha nem tetszik egy előadás, akkor azt mondjuk: ez nem Wagner.

– Itt az is tetszik – kapcsolódik Dieter –, hogy minden évben kapunk valami pluszt. Nem ismerek olyan zenekart, amely ugyanezt a teljesítményt ilyen magas művészi szinten és ilyen érzelmi gazdagságban nyújtaná. Közel ülünk, látjuk a játékokat, személyesen, ugyan nem ismerjük őket, mégis olyan mintha közeli ismerősök lennének. Minden előadás csodálatos élmény.

I Gondolom, hogy jövőre is jönnek majd?

– Igen. Már április 10-én megvettük a szokásos négy jegyet az 1916-os hat előadásra.

Józsa Ágnes

A Nibelung gyűrűje a Budapesti Wagner-napok 10. évében

„A szeretet mértéke a ráfordított idő” – ez a némiképp falvédő-szöveg ízű meglátás rámutat arra a különleges kapcsolatra, amely Wagner zenéjét immár évszázados távlatban a mindenkori közönséghez fűzi. Azt akár egyetlen hangjának ismerete nélkül is mindenki tudja róla, hogy „hosszú” – habár az idő relativitását ki-ki a saját életében is megtapasztalhatja.

Viszont talán épp ez a „hosszúság” jelent kihívást a Wagner-zenével ismerkedőnek: aki alkalmasnak bizonyul egy-egy művének végighallgatására, a sikeres próbatétel után óhatatlanul is másként viszonyul a wagneri muzsikához. Mert szinte lehetetlen kivonni magát bárkinek is e zene hatása alól. Persze, az első találkozás élménye meghatározó – ám a folytatás sem közömbös!

A wagneri életműben kitüntetett szerep jut A Nibelung gyűrűjének, amely négy estén át tartja fogva mindazokat, akik végigélik időtlen történéseit. Világszerte ritka vállalkozás, ami a Művészetek Palotájában immár hagyománnyá kristályosodott ki, hogy négy egymást követő napon lehetünk részesei a cselekmény-folyamnak. De ami a közönségnek ingyencsés, hihetetlenül nagy igénybevételt jelent az előadók számára. Nem véletlen, hogy ilyenkor egy-egy szerepet nem ugyanaz az énekes jelenít meg az estek folyamán (arra is volt példa, hogy egységes énekes-színészekkel láthattuk a Ringet, de akkor pihenőnapokat iktattak az előadások közé) – a zenekari játékosokra viszont elképesztő súllyal nehezedik a feladat. A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara esetében a zenekari muzikusok létszáma nem teszi lehetővé a hangszerekek tehermentesítését (az pedig semmilyen szempontból sem elképzelhető, hogy nagy számban vegyenek igénybe kisegítőket) – és voltaképp nehéz lenne eldönteni, az intenzíven igénybevett vonósokra vagy az exponált pillanatokban szólístaként szereplő fúvósokra hárul stresszesebb feladat.

Kétségtelen, hogy a Wagner-életmű alapos ismeretében Fischer Ádám avatott dirigense a nagylegzetű produkciónak – de a próbák kezdetétől a rendezvénysorozat befejezéséig akkor is a tennivalók szorításában élnek a játékosok, ha közben nem

lett volna egyéb feladatuk. Ők nem az intenzitást élik meg eme időbeli sűrítés révén, hanem arra kényszerülnek, hogy mindenkor az aktuális játszanivalóra koncentrálnak, szinte elvesznek a részletekben. Idealizmus lenne azt gondolni, hogy ők, a partitúra szövegeinek hangzó életre keltői az első (tehát kivételezett) hallgatói a csodálatos zenéknek. Miként a sofőr nem gyönyörködhet a szép tájban, hanem az útra kell koncentrálnia, oly módon épp e csodálatos hangkulissza megteremtői is kényszerűen kívül maradnak a nekik köszönhető élmény hatásán. Annyiban ellentétes a helyzetük a szólístakéval, hogy ők szinte csak felvonások léptékében tagolva tudják végigélni a folyamatokat – s ha ehhez hozzávesszük, hogy ki-ki a saját helyéről korántsem ideális arányokban hallja a felcsendülő zenét, csak elismeréssel adózhatunk ezért az erőpróbiáért.

Visszatérve a hosszúsághoz; a tetralógia többszöri végighallgatása rendkívüli tanulmányokkal jár. A MüPa produkciójának kétségkívül legnagyobb haszonélvezője a közönség – utána pedig a látványvilág megteremtői (rendezés, video- és fényterv, díszlet, jelmez- és bábterv, koreográfia, stb.). Kevés elem változik (például, új „filmet” kellett készíteni, amikor Markovics Erika helyett idén Paszti Csák Polina lépett fel Gutruneként – a barna szempár helyett most kék jelent meg, óriásira nagyítva), s a Wagner-ünnep visszatérő vendégei lassanként a látványvilágot is betéve tudják. Várjuk a szereplőket megkettőző táncosokat, a néma-szereplő mozgásművészeket, s a régi ismerősként „visszaköszönő” vetített alakokat (a rendíthetetlenül úszó sellőányokat, az idős hölgyet, stb.)

A főszerepekben a nemzetközi operaélet kiválóságai mellett évről évre új neveket tanulhatunk meg (akár új kedvencként, akár olyanként, aki nem tudta feledtetni szerepe korábbi kiválóságait), és örömdetes, hogy pódiumra léphetnek a hazai operajátszás mind újabb kiválóságai és reménységei is. És épp a fő vonalaiban változatlan keret ad többletet ahhoz a tapasztaláshoz, hogy egy-egy rangos szereplő hogyan képes módosítani az objektíven változatlan jelenetek arányait.

Az ideai Tetralógia legemlékezetesebb jeleneteit kétségkívül Iréne Theorinnak köszönhetjük. Neki köszönhetően nem sikerült el A walkürben a Sieglindét (Michaela Kaune) megmentő jelenet, és elragadó színeszi játékkal jelenítette meg Wotan vágyleányát valamennyi közös jelenetükben (Egils Silins külsőségektől mentesen, estéről-estére többet mutatott meg a főistenből csakúgy, mint a szerepre való alkalmasságából – szerepfelfogása szólamának differenciált kidolgozottságában mutatkozott meg). Az istenek alkonya egyik legemlékezetesebb jelenete, amikor Waltraute keresi fel Brünnhildét – Waltraud Meierrel felejthetetlen élményben részesítették a közönséget. Ekkor szinte megállt az idő – pontosabban, az idő-érzékelésünk. A híres Schlussgesang pedig méltóképp koronázta meg a négy este élményét.

Aki – más helyszínek Tetralógiáin túl – több MüPa-beli produkciót végigélhetett, nehezen tudja megítélni, hogyan hathatott ez a szereposztás azokra, akik itt először találkoztak e remekművel. Idén néhány szereplő (a korábbi emlékezetes alakítások ismeretében mindenképp) esetlegesnek tűnt – Mimeként Jürgen Sacher ráadásul nem tudott mit kezdeni a kezébe adott bábuval (amelynek az lett volna a funkciója, hogy tájékoztassa a nézőket, Siegfrieddel együtt mikor nem szavait, hanem gondolatait halljuk). Christian Franzot az első megjelenése óta szívébe zárta a budapesti közönség – megmutatkozott ez abban a lelkes fogadtatásban, amellyel a kétségkívül hangozó problémákkal küszködő énekes valamennyi megjelenését díjazta a hallgatóság. Ezúttal korántsem tűnt zavarónak, hogy a korábbi Siegmund Az istenek alkonyában saját fiaként, Siegfriedként lépett fel. Más kérdés, hogy a hős félelmet-nem-ismerése inkább tényanyag maradt, semmint a testbeszéd által látványként megélt valóság.

A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem nézőterén elképesztő csend uralkodott. A figyelem intenzitása a fegyelmezettesség erőterét is kialakította – ez is a produkciók kivételes színvonalának bizonyítéka. S az is, hogy a hosszú produkciók után sokáig zúgott a hálás közönség vastapsa – befejezésül állva!
(Fittler Katalin)

Vásáry-bérlet a Rádió együtteseivel

A Zeneakadémia, az MTVA és a Magyar Rádió Zenei együtteseinek között megállapodás született

Új főzeneigazgatója van az Magyar Rádió Zenei Együtteseinek Vásáry Tamás személyében. Minderről azon a június 9-i sajtótájékoztatón esett szó, amelyen a következő, Klasszikusok szabadon címet viselő szezon bérleteit is bemutatták, valamint megkötötték az együttműködési megállapodást, melyben a Zenei Együttesek mellett az MTVA és a Zeneakadémia szerepel. Igazán ünnepi hát az együttesek életében ez az esztendő, hiszen a gyermekkórus a hatvanadik, az énekkar a hatvanötödik, a zenekar pedig alapításának kilencvenedik évfordulóját köszönheti.

A Márványteremben tartott összejövetelnek ünnepi nyitánya volt, Vásáry Tamás és Oláh Vilmos, az Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának koncertmestere Beethoven F-dúr (Tavaszi)szonátájának első tételét adta elő. Dr. Szabó László Zsolt, az MTVA vezérigazgatója elmondta, a közszolgálati média egyik alapvető feladata a kulturális hagyományok ápolása és áthagyományozása mellett az új értékek teremtése. Bejelentette: a hagyományokhoz visszatérés, hogy Vásáry Tamás lesz az Magyar Rádió Zenei Együtteseinek főzeneigazgatója, így olyan személy áll az együttesek élére, aki a megfelelő minőséget garantálja. Hozzátette azt is, hogy az Énekkarnál Pad Zoltán folytatja a munkát, aki az első éves megbízást követően most négy esztendőre kapott felkérést.

A sajtótájékoztató vendége volt Dr. Vigh Andrea, a Zeneakadémia rektora, hiszen az intézménnyel háromoldalú együttműködési keret-megállapodást kötöttek, amelyben még az MTVA és az Magyar Rádió Zenei Együtteseinek vesznek részt. Segíthet mindez abban is, hogy az egyetemi hallgatók zenekari gyakorlatot szerezzenek, az együttesek pedig közreműködhetnek a Zeneakadémia egyes programjain, s mindez érinti a rádiós és televíziós felvételek készítését is. A vezérigazgató hangsúlyozta, hogy ilyen együttműködésre eddig még nem volt példa.

Vigh Andrea is örömmel üdvözölte a megállapodást, amit mindenki számára inspiráló-

nak tart, s elmondta, örül, hogy a fiatalok részt vehetnek majd az együttesekben folyó munkában.

Vásáry Tamás esküvőhöz, váláshoz és újabb menyegzőhöz hasonlította a zenei együttesekkel való kapcsolatát, hiszen korábban tizenkét esztendőn keresztül vezette a zenekart. Említette azt is, hogy az első zeneigazgatói felkérés nagyon meglepte, azt követően azonban folyamatosan nagy örömet lelt a munkában, mert nagyszerű muzikusokkal dolgozhatott. Végül azért távozott, mert méltatlanul alulfinanszírozottnak tartotta az együtteseket. Most azonban úgy azt látja, lehetőségek biztosítottak, s örül, hogy a közös munka folytatódik.

A következő szezon tervét, amely a Klasszikusok szabadon címet viseli, az ügyvezető igazgató, Hamada Katalin ismertette. Elmondta, sokkal több koncertet adnak, mint korábban, s a Filharmónia Magyarország bérleteiben is részt vesznek. Az évad pedig a hagyomány és az újítás ötvözete lesz. Folytatják kamarazenei bérletüket, valamint a 6-os stúdiós sorozatukat is, emellett új helyszínen, a BMC-ben is bemutatkoznak, ahol ifjú tehetségekkel muzikálnak. Ezer, ezeröttszáz óvodást ingyen várnak a rendezvényeiken, emellett családi koncertsorozatokat indítanak. A programban szerepel még Muzsikáló Mikulás, Újévi Mulatságok, s persze a hagyományos Karácsonyi hangverseny sem maradhat el, a Gyerekkarral.

Izgalmas hangversenyekkel várják az érdeklődőket, hiszen Bartók Béla halálának évfordulóján magyar zeneszerzők műveit adják elő Kovács János dirigálásával, s a vendégkarmesterek között lesz Alpaslan Ertünger, Vajda Gergely, Hámori Máté, Cser Ádám és Madaras Gergely is.

Három-három hangversenyből álló bérlet is hirdetnek, az egyik Vásáry Tamás nevével viseli, s természetesen mindegyik estjét ő dirigálja a Zeneakadémián és a MÜPA-ban, a másik pedig Sapszon Ferenc előtt tisztelgően, és a Pesti Vigadóban kerül színre. Ez utóbbi bérletben több karnagy is fellép, hiszen Pad Zoltán mellett Gary Graden és Martina Batic vezényli a kórusokat. A három hangversenyes sorozatokhoz egy-egy ajándék-koncert is jár.

Ezek mellett a több előadásból álló Dohnányi-, Lehel- vagy Ifjú művész-portré

sorozatot is lehet választani, s ezekre a bérletekre szintén akadnak kedvezmények.

Újdonság, hogy a közönség lehetőséget kap szabadon összeállítani a saját sorozatát, a Szabadbérlet a választott nyolc alkalomra szól.

A Sapszon-bérletről részletesebben Pad Zoltán beszélt, aki kiemelte, több est egy-egy évfordulóhoz kapcsolódik, Bartók mellett Bach előtt is tisztelegnek. Újdonság az is, hogy egy monacói zenekarral több koncertből álló sorozatra indulnak, és a tervek között távol-keleti turné is szerepel.

A sajtótájékoztató végén a Zenekar lap néhány kérdésére Hamada Katalin mellett Popa Gergely válaszolt, aki december óta tölti be a zenekari menedzser posztot.

Hangsúlyozta, hogy szét kell választani Vásáry Tamás főzeneigazgató feladatát. A következő szezonban három hangversenyt is dirigál, most azonban sokkal lényegesebb, hogy azokat a művészi területeket is irányítsa, amelyeknek az utóbbi években nem volt gazdája. Vásáry véleményezni fogja a vendégkarmesterek munkáját, s művészeti téren irányít majd mindent.

Arra a kérdésre, hogy hogyan működik a gyakorlatban a Zeneakadémiával kötött keret-megállapodás, Hamada Katalin elmondta, hogy ez távlati lehetőségeket jelent. A növendékek egy professzionális zenekarnál, énekkarnál szerezhetnek gyakorlatot, az MR együtteseinek pedig azzal tudják segíteni a ZAK-ot, hogy olyan koncerteknél, ahol professzionális zenekarra, énekkarra van szükség, közreműködnek.

Vásáry Tamás felügyeletével a következő években a lehető legtöbb karmesterrel szeretnék együtt dolgozni, különböző területekről és nem csak Magyarországról... Kéves olyan együttes van ugyanis, amely ilyen széles repertoárral rendelkezik, mint a Rádiózenekar, ráadásul rengeteg a koncert, a Z-felvételek miatt ugyancsak sok dirigensre lesz szükség.

Hamada Katalin még azt is hozzáteszi, ismét tagjai a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, s ez a szakmai támogatás, érdekképviselet terén mindenképpen sokat számít. Szeretnék azt is, ha az előadóművészeti-törvény hatálya alá tartoznának, ez azonban nehezebb feladat, remélik majd e téren is történik előrelépés.

R. Zs.

Vásáry Tamás újból a Rádiózenekar élén

**Vásáry Tamás Kossuth-díjas,
a Nemzet Művésze, zongoraművész.
Karmesterként több mint száz
zenekarral dolgozott Most
visszahívták és ő elvállalta újból
a Rádiózenekar vezetését.**

■ Milyen szívvvel fogadta el a felkérést?

– Érdekes történet, mert nem tudok arról, hogy ez mással megtörtént már. Ha megszakad egy zenekarral a kapcsolat, akkor ugyanabba a pozícióba nem szoktak visszahívni. Velem azonban ez történt. Az én kapcsolatomban ez alatt az idő alatt sem szakadt meg teljesen, mert időnként visszahívtak vendégkarmesterként. Nekem pedig mindig az volt az érzésem, hogy hazamegyek. Ugyanúgy fogadtak, ugyanúgy álltak a zenéhez, sőt még jobban. Ez részint annak tulajdonítható, hogy előnyös változások voltak a zenekarban. Például, Oláh Vilmos most a koncertmester, akit gyerekkora óta ismerek és mint kamarapartner sokszor dolgoztunk együtt. Amit észrevettem, hogy az én instrukcióimat nem radírozták ki a kottákból akkor sem, amikor azt a művet más karmesterrel próbálták. Így könnyű dolgom volt. Arra én egy pillanatig sem számítottam, hogy visszamegyek a zenekarhoz. Távozásomnak pénzügyi oka volt, nem zenei. A zenekar ugyanis nem kapta meg azt a dotációt, amit megérdemelt volna. Évtizedeken keresztül nem volt fizetésemelés. A méltó fizetés az alapja annak, hogy valaki jól tudjon muzsikálni, ha megvan a kenyérre meg villanyszámlára való. Anyagi gondokkal sújtottan nehéz a zenére koncentrálni. Néhány hónappal ezelőtt az új vezetőség javasolta, hogy jöjjenek vissza a zenekarhoz. Érdekes az egybeesés. Amikor én idejöttem a Rádióhoz a 90-es évek elején, azzal kérészt meg valaki az együttesből, hogy elvállalnám-e a zenekar vezetését. Akkor azt mondtam, hogy természetesen, mert zeneileg is, művészileg is és emberileg is barátaimnak éreztem őket, és érzem őket azóta is, valahányszor, ha találkoztunk, vagy ha együtt muzsikáltunk. Most ismét feltették nekem a kérdést, amire azt válaszoltam, hogy amennyiben nem változik a pénzügyi helyzet, akkor ugyanott vagyunk, mint amikor eljöttem, ezért az a feltételem, hogy

FOTO: BALOGH ISKANDER

a zenekar fizetésemelést kapjon, és lényeges módon javuljon a pénzügyi helyzet, mert onnan lehet elindulni. Ezt meg is kaptam.

Már volt egy fizetésemelés és ígéretet kaptunk egy szeptemberre is. Hogy miért mentem el és miért jöttem vissza? Pofon egyszerű, pedig kívülről talán nehéz megérteni. Kicsit olyan, mint amikor emigráltam Magyarországról, és utána visszajöttem. Nem azért mentem el, mert kedvem volt elmenni, hanem mert el kellett mennem, így,

amikor visszajöttem olyan volt mintha el sem mentem volna.

■ Az új-régi zenekarával milyen művészeti tervei lehetnek?

– Mivel mindig legalább egy évre előre kell tervezni, a közeljövő programja már kész. Az én programomat majd meg kell beszélnünk a vezetőséggel, mert elképzeléseim vannak, de ismernem kell a lehetőségeket. Ebben a szezonban négy fiatal karmesternek lesz hangversenye, s én mindegyik kar-

mesterrel a közönség előtt, a hangversenyt megelőző percekben fogok beszélgetni. Nagyon fontosnak tartom, hogy a fiataloknak minél nagyobb szerepe legyen. Olyan nehéz az áttörés manapság! Ez az egyik terv, tehát a fiatalok foglalkoztatása, a másik pedig külföldi karmesterek meghívása. A kórusnak van már egy betervezett sorozata, és a gyerekkórusnak is lesznek komoly feladatai. Ezeket én mindenféleképpen támogatom és a jövőben még gyarapítani szeretném.

Tervezem két Liszt-mű előadását. A Danteszimfóniában gyerekkórus van, a Faustsimfóniában pedig a férfikórusra van szükség. Mindig a pénz dönti el, hogy mit lehet, és mit nem. Ha nem lehet meghívni egy hatvan tagú kórust, akkor egy tizenöt fős lehet. A külföldi kapcsolataimat is szeretném feleleveníteni, mert például Angliában rendszeresen koncerteztünk a zenekarral. Amikor megszakadt a kapcsolat a Rádiózenekarral, akkor mondták, hogy engem szívesen látnak, a zenekart is, de csak velem. Remélem, hogy fel tudom eleveníteni ezt az angliai kapcsolatot, de a németet és a japánt is. Amit feltétlenül szeretnék folytatni, az a Zenén túl sorozat a Zeneakadémián. Beszélek, dirigálok, zongorázom. A sorozat rendkívül népszerű. Az új ötlet az, hogy miután volt egy ilyen beszélgetős Zenén túl a Zeneakadémián, utána az egész művet eljátszanánk a MŰPÁ-ban. Ez érdekes ötlet és remélem, a közönségnek is tetszik majd. Lesz egy Haydn Zenén túl novemberben, decemberben pedig a MŰPÁ-ban felhangzik Haydn A teremtés oratóriuma. A következő zeneszerző: Mendelssohn. A Szentivánéji álomhoz írt színpadi zenéje egészben ritkán hangzik el. Ha a színházak a Shakespeare-darabot játsszák, akkor ahhoz nincs pénze a teátrumnak, hogy meghívjon egy egész zenekart. Ha a zenekar játssza a művet, akkor pedig ahhoz nem hívnak tizenhét fős színtársulatot. Én annyira szeretem ezt a művet, hogy kísérletet tettem a probléma megoldására. Készítettem egy olyan szövegváltozatot, ami csak ötven perces, és benne vannak a legszébb irodalmi részek. Mindössze három színrészt igényel. Egy férfi játssza az összes férfi-, egy nő az összes női szerepet és a harmadik előadó pedig Puck. Ez a színészeknek is nagy feladat és zeneileg pedig – ez a legfontosabb – megszólal az egész mű. Ezek azok a programok, amiket már lehetett adaptálni az új szituációhoz. A következő évad, már teljes mértékben közös szervezés lesz a vezetőséggel és velem.

■ *Hogyan határozná meg a rádiózene-*

kart a magyar zenei élet palettáján? A nagyon is szerteágazó magyar zenei életben ennek az együttesnek milyen feladatai és milyen lehetőségei vannak?

– A zenekar karakteréhez – úgy gondolom – hozzájárultam és hozzájárulok. Ez benne van a zenekar zenéhez való hozzáállásában. Héthy Apor mondta nekem, aki az ügyvezető igazgató volt abban az időben mikor én a zenekarral dolgoztam, hogy „neked van egy ragályos betegséged: a zeneszeretet, ami az emberekre ráragad”. Ez valóban így van. Nekem a legnagyobb öröm, amikor azt érzem, hogy az emberek boldogok vagy sírnak zenehallgatás közben, tehát kapnak valamit. Ugyanígy, a zenekar is. Én nem hiszek abban a Sztanyiszlavszkij-nézetben, hogy ne az előadó sírjon, hanem a közönség. Az előadó maradjon kívül. Ez lehetetlen. A közönség megérzi, hogy az előadó kívül, vagy belül van. A zenekarnak is a zenén belül kell lenni. Ezért van az, ha technikailag nem is tökéletes a produkció, akkor is valami többet kap a közönség. A televíziós felvételeknél a közönség arcán is lehetett látni, hogy élményt kaptak. Ez volt a karaktere a mi zenekarunknak. Nagyon sok kiváló zenekar van a világon, akik kijönnek és tökéletesen játszanak, csak az az embernek az érzése, hogy minek, mert a szívük és a lelkük nincs ott. A rádiózenekarnak ott van a lelke. Nagyon jó dolog, hogy nem történtek olyan változások ez alatt a zenekaron belül ez alatt a tizenkét év alatt, hogy ezt megtörjön. Ez a legfontosabb dolog. Ha karakterizálni akarnám a zenekart, akkor azt mondom, hogy a nő a rádiózenekar és a férfi a Nemzeti Filharmonikusok. Ezt bátran vállalom, mert én nagy nőpárti vagyok. Szerintem a nők erősebbek, mint a férfiak...

■ *Ön sohasem szégyellte az érzelmeit.*

– Azt nem! Ezt a könyvem is mutatja (Üzenet I.) Amikor írok, akkor én beleélem magam abban a helyzetbe, és mindenre emlékszem, ami elhangzott: vitákra, beszélgetésekre. Ez azt is jelenti, hogy nemcsak a kellemesre, hanem a kellemetlenre is emlékszem. Számomra a világ megközelítése az érzelmeken keresztül történik. Előfordult nem is olyan régen, hogy egy próbán elsírtam magam a zenétől. A művet gyerekkorom óta ismertem. Most ugyanabban sokkal többet érzek. Nem érzem másnak a mondanivalóját, csak még mélyebben hat rám. A nagy zenék mindig megmozgatják az egész bensőmet, és annak örülök, amikor látom, hogy a zenekarra is hat, és akkor természetesen hat a közönségre is.

■ *A zenekarral való közös munkában azt szeretném, hogy ez az érzelmi bevonódás folytatódjék?*

– Igen. Sokszor idéztem már Anna Pavlova történetét. A nagy orosz táncosnőnek mindenütt a világon óriási sikere volt. Egyszer, Stockholmban, az előadás után lovas kocsin hazáig kísérték. A közönség letáborozott az erkélye alatt és éljeneztek, ő pedig szórta rájuk a virágokat, amiket tőlük kapott. Utána megkérdezte az öltöztetőnőjét, egy egyszerű orosz lányt: mit gondolsz, miért vagyok én ilyen hatással az emberekre? A kislány azt felelte, azért madame, mert amikor maga táncol, akkor az emberek elfelejtik a szomorúságukat. És ez a lényeg! Akkor Pavlova beírta a naplójába: ettől a pillanattól kezdve tudtam, hogy miért élek. Ugyanezt mondom én is. Ami értelmet ad a munkámnak az az, hogy az emberek elfelejtsék a szomorúságukat. Amikor zenét hallhatnak, akkor kapjanak valami olyasmit, amivel kiléphetnek a mindennapos élet nyűgéből, bajából, gondjából és drámájából. Mindannyiunkban két ember létezik: egy halandó és korlátolt és egy halhatatlan korlátlan. Az anyag, a testünk, a személyiségünk nemcsak, hogy egyszer meghal a végén, hanem közben is állandóan meghal. Minden pillanatban meghalunk, mert elvesztünk valamit. Az igazi énünk, az a magasabb sík, ahol minden megoldódik. Ha belegondol, a problémák azok mindig az egóban vannak, a földi, halandó lényünkben. A magasabb rendűben nincs probléma. Amikor meditálok, akkor kikapcsolom a gondolataimat, és akkor vagyok igazán. Ez pont a fordítottja annak, amit Descartes mondott: Gondolkodom, tehát vagyok. Ez is igaz de amikor nem gondolkodom és akkor vagyok, az az igazi. A jó zene arra készítet, hogy ne gondolkozzunk, ne gondoljak arra, hogy mi lesz holnap, hogy milyen kellemetlen feladataim vannak, hanem ott legyek abban a pillanatban és érezzek. Szerintem az a Krisztusi mondas, hogy engedjétek hozzám a kisdedekeket pontosan ezt jelenti. Nem azt, hogy a kicsinyeket engedjétek hozzám, hanem azt, hogy azokat a gyerekeket akik a jelenben élnek, mert övék a mennyeknek országa. Csak akkor tud boldog lenni igazán az ember, ha a jelenben él. Ha nem a jelenben él, akkor ha már meg is kapta azt, amire vágyott, akkor már arra gondol, hogy ezt el ne veszítse, s akkor már a jövőben létezik. A jelenben élünk, amikor egy koncertet hallgatunk. Ha ott vagyunk, az alatt az idő alatt egyszerűen bele tudunk érni azokba a saját magunkban levő régiókba, ahol nincs probléma és ez az igazi élet!

(Józsa Ágnes)

Szép remények Szolnokon

A régi-új ügyvezetők célja a nemzeti cím

Vezetői pályázatot írtak ki a Szolnoki Szimfonikus Zenekarnál, amelyen a korábbi két ügyvezető, Ignác Ervin és Patkós Imre kapott ismét megbízást, május végétől újabb négy éven keresztül irányíthatják az együttest. Rögtön a jubileumi szezonnal folytathatják a munkájukat, hiszen a 2015–16-os évadban ünnepli a társulat a fél évszázados fennállását. Szeretnék folytatni a zenekarépítő munkájukat, az egyik legnagyobb célkitűzésük, hogy elnyerjék a nemzeti címet. Meg akarják oldani az iskolai utánpótlás ügyét is, és szeretnék, ha a muzsikuskok városukban telepednének le, ezzel is hozzájárulva Szolnok pezsgő művészeti életéhez. Mert ahogyan nyilatkoznak: szívesen, hogy a kultúra mennyire nem jut túl a főváros határain...

Így vélem, nem nagyon volt kérdés, hogy elnyerik-e a pozíciót, hiszen nyolc esztendeje dolgoznak az együttesel, amely mára már státuszos tagokkal rendelkezik, és egyre több koncerten muzsikál. Vagy azért nem volt kihívójuk, mert olyan nehéz ez a feladat? Tekintsük át az eddig eltelt éveket!

PATKÓS IMRE: Azért azt hiszem, a feladat nehézsége miatt sem jelentkezett más a zenekar vezetésére... Kezdjük azonban az elején. Nyolcadik éve van Izaki Maszahiro Szolnokon, az ő lendületes zenekar-fejlesztési munkájához kapcsolódott az együttes kft-vé majd non-profit kft-vé alakulása. Ennek a kft-nek induláskor én is tulajdonosa voltam és egy üzletemberekből álló támogatói csoport menedzselte a zenekart. Közéjük az önkormányzat, és már Ignác Ervin is felsorakozott. Majd amikor a törvényi

változások miatt szükségessé vált a pályázati besorolásoknál, hogy rendelkezünk fenntartóval, akkor az önkormányzatnak ajándékoztuk a tulajdonrészeket. Így vált az önkormányzat tulajdonává a kft. Mivel én szerettem volna továbbra is zenélni az együttesben, a polgármester úr személyes kezdeményt adott. Megbeszéltük, hogy Ervin, aki egyben a tulajdonostársam is volt, az ügyvezető társam lesz. Ekkor nagyon komoly átalakulás kezdődött az együttesnél. Főzeneigazgató Úr a fontosabb pozíciókban szeretett volna forgásokat, cseréket, mindez az ügyvezetői poszttal kezdődött, majd végiggyűrűzött az egész zenekaron.

Íztán öt évre megkapták a kettős ügyvezetői megbízatást, ami idén járt le...

IGNÁC ERVIN: Így igaz, most pedig újabb négy évre szól a posztunk. De rögtön tisztázzuk azért azt is, hogy miért vagyunk mi ketten ügyvezetők. A zenekari és a művészeti vezetés penge élen táncoló együttműködés, hiszen a zenei teendők mellett jócskán vannak egyéb, napi tennivalók. Szolnok attól speciális helyzetű, hogy a dirigensünk, Izaki Maszahiro nemzetközi hírnévvel bír. A város főzeneigazgatója egyben, és valóban rengeteg szakmai munkát végez, keveset van azonban Magyarországon. Az így keletkezett űrt mindenképpen egy szakmai igazgatónak kellett betölteni, ehhez zenész kell, ezért a zenekar első oboistája, Patkós Imre dönt számos zenei ügyben, amikor nincs itt Izaki Maszahiro. Az ügyvezetés másik oldala rám maradt. Barátságban végezzük ezt a munkát, s nagyon sok mindent megbeszélünk.

Ha valaki megnézi ezt az utolsó öt évet, sikertörténetet láthat, és büszkeséggel tölt el, hogy ennek a részese lehettem. Karrierívet épített fel magának a szolnoki zenekar. Ma már fesztiválunk van, nemzetközi kapcsolataink, turnéztunk már sokfelé. Az öt esztendő alatt annyi mindent elértünk, hogy mindebbe nehéz idegen kézzel belenyúljni... Ennek ellenére lehetett volna kihívónk, de nem akadt. Nem volt hát nehéz dolga a bizottságoknak, s az önkormányzat is egyöntetűen mellettünk voksolt. Pártoktól függetlenül személyünkre szavazott mindenki.

I. E.: *Valóban impozáns eredmény. Korábban már említették, hogy szeretnék a nemzeti címet megszerezni... Ez még az eddigieknél is nagyobb ugrás, hiszen nagyon komoly követelményt kell teljesíteni... Emellett mi minden szerepel még a négy éves tervükben?*

I. E.: A Főzeneigazgató Úr programjainak teljesítése már önmagában komoly kihívás. Természetesen ő is marad az együttes élén, s ezeknek a nagy programoknak az integrált megvalósításával foglalkozik. A többi együttes megtiszteltetésnek érzi, ha ezekben részt vehet, és mindig úgy építjük fel az évadok szakmai tartalmát, hogy a szolnoki kórusral, tánckarral, balettkarral, de még a művésztelleppel is közös programokat készítünk. Minél szélesebb réteget hozzá akarunk segíteni a művészet nyújtotta élményekhez. Ezeknek az eredményeknek az elérése egy olyan zenekarban, ahol nincs forgási lehetősége a zenészeknek, óriási megterhelést jelent. Szeretnénk ezért 72 főre emelni a státuszok számát, de ez természetesen, megint pénzügygő... Ahhoz, hogy ezek az eredmények koncertről koncertre fenntarthatóak legyenek, hosszabb távon szükség volna erre. Egyébként hazárdírozást végeznénk a túlterhelt muzsikussokkal. De azt gondolom, hogy nem ördög-től való, hogy a nemzeti címre pályázzunk. Ha nem is jár vele több pénz, mindenképpen egy fontos elismerés, s nem tartom a mi zenekarunkat rosszabbnak a többiekénél. Az önkormányzatunk fontosnak tartja a zenekar fenntartását, ez a finanszírozásban is megmutatkozik. 100 M Ft-tal támogat bennünket évente, s ez az összeg jóval meghaladja az állami támogatást. Az állami finanszírozás tekintetében a hozzánk hasonló zenekarok között óriási eltérések vannak, amivel egyáltalán nem értek egyet. A zenekarok számára kötelezővé tették, ill. feltételként szabták az alkalmazotti foglalkoztatást. Ebben az esetben az államnak kötelessége lenne legalább a minimálbér összegét biztosítani a feltételt teljesítő zenekarok számára. Az elosztásnál azonban ezt nem veszik figyelembe. A felosztás elégtelensége torzulásokhoz vezet, nagy különbség - akár 100 mill. Ft is látható. Visszatérve a zenekar tevékenységére, a vidékünkön már most nagyon jelentős munkát látunk el,

Ignácz Ervin, Izaki Maszabiro és Patkós Imre

sok helyre jutunk el, ahol egyébként sosem hallanának az emberek élőzenét. Ezt folytatni is kívánjuk. A turnéink egyébként a japán katasztrófa miatt megálltak, az első években ugyanis erre az országra koncentráltunk, most megpróbálunk más irányokba is elindulni. Elkezdtük a külföldi partnerek felkutatását, a nagyváradi táncegyüttesre már rátaláltunk. Van már meghívásunk Zágrábba is. Szintén fontos, hogy korábban született már egy koncepciónk Szolnok zeneéletének a megreformálására, amely a KLIK megjelenésével egyelőre megtorpant.

I. A saját iskolára gondolnak?

I. E. Most is szeretnénk ilyen zenei képzést, ha nem is egyetemi szintűt. Születhetne egy összefogott művészeti centrum Szolnokon, a partnerek, akikkel együtt dolgozunk, hajlandóak lennének integrált formába tömörülni. Ezt a kezdeményezésünket újraindítjuk, és Főzeneigazgató Úr lesz a vezetője. Hogy minél jobban lehessen az integrált szervezet forrásaival gazdálkodni, sokszínűvé kívánjuk tenni. Rendeződött a színházzal is a kapcsolatunk. A nyári fesztiválunkat szeretnénk még populárisabbá tenni, ezért a nagy népszerűségnek ör-

vendő darabjaikat a jövőben meghívjuk a Parti-Túrára.

I. Beszéltünk arról, hogy a bővítéshez pénzre van szükség. Viszont így sem tudnak óriási összegeket fizetni. Mivel tudják még Szolnokra csábítani a fiatal muzsikusokat?

P. I. Részben Főzeneigazgatónk személyével, hiszen vele élmény együtt dolgozni. Ezt én magam és a muzsikusaink is így gondolják. A zenészeink nagyon intenzíven dolgoznak, s a nem túl magas fizetésekhez személyes ambíció társul, amit egyébként el is várunk... A zenészeink tényleg át vannak itatva hivatástudattal, s megvalósíthatják önmagukat a koncerteken. Sok a kiscsoportos, szólista feladat, így meg tudnak mutatkozni egy másik oldalukról is, Szolnokon ugyanis sokféle helyszín és program lehetőség van. Ez remélhetőleg többet is jelent, ha nincs is kiemelt fizetés... A hivatástudatot ösztönözzük és egyre inkább el is várjuk, talán ezzel tudunk megtartani jó muzsikusokat. A megmutakozás lehetősége, a sikerélmény, az Izaki Maszahiroval való közös munka várhatóan elég vonzerőt jelent a jövőben is.

I. E. Fiatalítás történt, nagy változás ment végbe a zenekarnál. Számokat nem is mernék mondani, hogy milyen arányú ez az átalakulás. Az együttesnek több mint 90%-a egyetemet végzett, ifjú művész. Az én filozófiám az, hogy ezeket a fiatalokat próbáljuk letelepíteni Szolnokon. Ebben némi partnerséget mutat az önkormányzat, tárgyalunk lakás-támogatásról többek között... Budapest közelsége és távolsága pedig egyaránt nagy kihívás. Nagyon sok az ingázás, ami személy szerint nekem egyáltalán nem tetszik. Azért, mert fontosnak tartom, hogy ezek a muzsikusok ott legyenek Szolnokon. Ugyanis értékes, kisugárzással rendelkező emberek, akik mássá teszik a település milliójét. Ebben hiszek.

I. Gondolom, fontos megtartó erő a hangulat is...

I. E.: Erről Imre tudna mesélni. Ő és Maszahiro Úr honosították meg, hogy a muzsikusokat reggel kávéval és teával várják. Nagyon otthonos a hangulat, mindez erős pozitív kisugárzást jelent.

I. Mi a helyzet a Bartók Béla Kamarakórusral, ami szintén az együtteshez tartozik?

P. I.: Igen, a kórusnak is a kft. az üzemeltetője. Ők egy évadban átlagosan 50-70 koncertet adnak, s koncertjeik egyharmada ifjúsági hangverseny. A kórustagok résztvevői a színház zenés darabjainak is. Minden évadban vannak közös produkcióink, mint pl. az újévköszöntő megaprodukció, vagy az idei évadzáró koncert. Kamarakórusról lévén szó, itt nem célunk a létszám növelése, elsősorban a minőség, a zenei színvonal emelésére koncentrálnak. Nagyon fontosnak tartom, hogy az ő esetükben is az országos, ill. nemzetközi jelenlét, egyre több fellépésük lesz Budapesten, ez év decemberében pedig Krakóba készül a kórus.

I. Ebben az esztendőben ünneplik az ötven éves jubileumukat. Milyen programokkal készülnek?

P. I.: Az egész évad ünnepi, így tervezte a Főzeneigazgató, s ezen belül van három kiemelt programunk. Verdi Requiemjét augusztus 8-án adjuk elő, nálunk ugyanis akkor indul a szezon, a Parti-túra Fesztivállal. A második kiemelt hangverseny december 14-én Beethoven IX. szimfóniája, amelyben a Nemzeti Énekkar lesz a közreműködő partnerünk. Jön aztán az ötödik megakoncertünk is, ami 2016. január 9-én lesz a Szolnoki Sportszínházban. Emellett

lesz még Szolnoki Anziks is, amelyen a zenekari tagok szólistaként mutatkoznak be, erre az estre meghívunk régi zenekari művészeket is, akik a korábbi időszakokban kiemelkedően dolgoztak a zenekarral. Az ötven esztendő Jubileumi megemlékezés december 14-én lesz természetesen a fenntartónkkal közösen kialakított program alapján. Ehhez kisebb kiállítás is kapcsolódik majd. Az egyik alapító tag – Puskás Dezső – készített egy szép dolgozatot, ami minden újságcikket, fotót, tanulmányt fellel, amelyek fellelhetőek és az együttes megalakulásakor készültek, de vannak még más terveink is...

■ *Mit emelnének ki emellett az évadból?*

P. I.: Kiváló karmesterek jönnek még hozzánk vezényelni, mint Cser Ádám, Hámosi Máté, Dobszay Péter, Gulyás Nagy György. A vendégművészeink sorában elismert ja-

pán előadók mellett mint Wakabayashi Akira, Suzuki Rieko, Fujii Aki, fellép a zenekarral Guzzo Giovanni, Vásáry André. A nagyváradi Szigligeti Színház Juronics Tamás által rendezett „A világcirkusz” című előadása május 2-án kerül színre Szolnokon, szimfonikus zenekari kísérettel.

■ *Játszanak az Aba-Novák Kulturális Központ mellett a színházban, a sportcsarnokban, a megyebáza és a városháza dísztermében, a Szolnoki Galériában, a Damjanich János Múzeum udvarán. Koncertterem... ?*

I. E.: Ez egy koncepció. Az Aba-Novák Kulturális Központ hangversenyterme remek a főbérletünkhöz, hiszen 450-480 férőhelyes. A hangzása nem a legkiválóbb, de azért megfelelő. Egyelőre nem kell jobb. A próbatermünk sem rossz. Persze az ember mégis mindig gondolkozik, ha a zenei központ

megvalósul, miért ne lehetne egy tanműhely, egy táncműhely is, hiszen mindennek a csirái már megvannak Szolnokon... Jó lenne persze egy saját épület, ez azonban későbbi elképzelés... A történetiséghez azonban hadd tegyek hozzá még egy gondolatot. A Szolnoki Szimfonikus Zenekar 1927-ben alakult az akkor még 38 ezer embert számláló kisvárosban. Az egyet Beethoven halálának századik évfordulóján játszott. Erről hivatalos okmányok is fennmaradtak. Nagyon komoly ez a múlt. 1927-től azonban nem maradt ránk semmi. A háború után nagyon nagy jelentősége volt a színháznak, de mindig volt hajlandóság, szándék arra, hogy önálló szimfonikus zenekar szülessen. Az első hivatalos koncertje a szimfonikus zenekarnak 1966-ban volt. Mi pedig szeretnénk, ha ennek az együttesnek századik születésnapja is lenne...

R. Zs.

Új próbateremben a Danubia Zenekar

„Kezd egyre inkább óbudaivá válni a zenekar”

Már hónapok óta ismerkedik új otthonával, a Flórián mozival az Óbudai Danubia Zenekar. Az ügyvezető, Ács Péter azonban már arról is mesél, elképzelhető, emellett a helyszín mellett egy nagyobb koncertteremmel is gazdagodik majd a kerületben az együttes. Szokás szerint a következő szezonban is számos újdonsággal, különleges koncertekkel várják a közönséget. Beszámol arról is, hogy milyen izgalmas ifjúsági programokkal várják a kicsiket, és mennyire fontos, hogy egyre inkább óbudaivá váljon a zenekar.

■ *Hogy áll a mozi? Lesz második üteme is az építkezésnek?*

– Ezt még nem tudom. Mindenképpen folytatódik a fejlesztés, csak ennek a léptékét nem ismerem. Ha sikerül uniós pályázatot találnunk, akkor az eddighez képest is nagyon komoly átalakításokat végzünk. Gyorsan kellett átköltöznünk, hiszen a Hungaroton próbatermét felújítja az új tulajdonos, így két év után muszáj volt lépünk. Március elejétől már a Flórián moziban próbálunk, s azt már látjuk, ha nem is lesz nagy felújításra lehetőség, akkor is át kell alakítanunk néhány dolgot, például a fűtést. A belső dekoráció tervei már elkészültek, s bár még nem kezdtünk bele, de előbb-utóbb otthonosabbá tesszük az épületet. A nyár

során kiderül az is, hogy csak a kisebb át-alkításokra vagy a nagyobb munkákra is lesz-e fedezet. Szóval, nem érkezünk még el a végponthoz

■ *Milyen maga a terem?*

– Szeretjük. Az akusztikája elég jó. Az egyik legnagyobb akusztikai cég, amely mellelleg óbuda, megvizsgálta, s kiderült, szerencsénk van, nem kell burkolatot cserélnünk. A mostani, kisebb gondok is egyszerűen orvosolhatók. Azt viszont tervbe vettük, hogy a hatalmas tetőteret beépítjük. Most üresen áll, s szeretnénk oda költöztetni az irodákat. Még van hely emellett a próbateremnek is, szóval tényleg kiváló otthonná válik majd az épület a fejlesztéseket követően. Ráadás-

ul még egy nagy udvarral is rendelkezünk, van még körülbelül 200 nm-es terület, amelyet kedvünk szerint beépíthetünk.

■ *A nyilatkozatok szerint az is volt a cél, hogy itt kulturális központ szülessen. Más társulat, intézmény is jön?*

– Nem, a Flórián csak a miénk. Koncerteket is rendezünk majd ezen a helyszínen, a kamarazenekari formációnk 100-120 ember előtt muzsikálhat, de a gyerekelőadásokhoz is kiváló. Elképzelhető azonban, hogy nem csak itt muzsikálunk majd... Csillaghegyen működött korábban egy nagy művészeti iskola, ami megszűnt, az ingatlan az önkormányzaté, amelyet hasznosítani kíván. A tervpályázat szerint abban az épületben is születne még egy másik koncertterem, amelyben nekünk főszerep jutna.

■ *Rögtön nem egy, hanem két hangverseny helyszín a III. kerületben...*

– Óbudának az agglomerációval együtt háromszázezer lakosa van, ehhez képest kevés a kulturális helyszín. Az Óbudai Társaskör, ahol nagyon jelentős kamarazenei élet zajlik, egyedülálló érték. Kiválóan működik, viszont egy ekkora kerületben más helyszínekre is szükség van. Tényleg

akadnak ingatlanok, ahol három-négyszáz férőhelyes koncertterem születhet. Meg is lehet tölteni publikummal, hiszen a kerületben ingyenes a parkolás, máshonnan is biztosan szívesen eljönnek ide egy-egy jó hangversenyre. Nagyon jól látja a vezetés, hogy kulturális téren többet is elbírna a kerület. Mi pedig nagyon fontos „gerincvezeték” vagyunk. Bízom bennük és szerencsére tényleg nagyon jó az együttműködésünk.

■ Említette a januári beszélgetésünk során, hogy sok új státuszuk lett, azonban ezt az átmeneti esztendőt költségvetés terén túl kell élni... Hogy állnak most? Témérdek koncertet vállalnak, hogy elegendő legyen a büdzsájuk?

– Mi nem futottunk bele a „tao-lovag” kategóriába. Az idei évben jelentősen csökkent a tao támogatási keretünk, mert úgy döntöttem, nem vállalunk be olyan koncerteket, amelyek nem illeszkednek a zenekar profiljába, nem egyeznek a művészi ars poeticánkkal. Nem megyünk el ebbe az irányba, és ebben a művészeti vezető, Hátori Máté is teljesen egyetért velem. A 2016-os költségvetésben pedig – ahogy erről a zamárdi közgyűlésen is szó esett –, már csak a Danubia miatt is emelni fogják a keretet. Hiszen mi – más zenekarokhoz képest, amelyek hasonló adatokkal rendelkeznek, mint a Danubia –, kevesebb, mint az általuk kapott támogatás felét kapjuk. Amikor elkezdtük Hátori Mátéval ezt a 2.0-ás zenekarépítést, a restartot, akkor tudtuk, a teljes átalakuláshoz sok idő kell. Nem egyetlen szezon

alatt fogjuk megváltoztatni a korábban kialakított véleményeket, de jól haladunk. Fizetjük a béreket és a járulékokat 54 ember után. Alacsony az önkormányzati támogatásunk, erről azonban korábban egyeztetünk. A kerület a saját lehetőségei terén bőkezű, hiszen megkaptuk ingyen a próbatermet. A legnagyobb problémánk eddig az volt, hogy hiába tartoztunk Óbudához, nem voltunk a III. kerületben. Mindaddig csak az Óbudai Nyár programsorozatában vettünk részt. Ezért is fontos, hogy elindítottuk az iskolai koncertsorozatunkat, amelyeken kimondottan a helyszínre készült produkciókat mutatunk be. Minden hármas béletben akad opera is, olyan, ami valamiért különleges. Ezeknek az előadásoknak van saját díszlet- és jelmeztervezője, rendezője.

■ Mindez elég költséges...

– Igen, de értéke is van, amire a fenntartó is felfigyelt. Visszajut az előadások híre, s a pedagógusok szintén várják már a sorozatokat, érdeklődnek róluk. Mindez lényeges második lépcső volt az építkezésünk során. A következők pedig a legkisebbek, az óvodások lesznek. Ezért jelentős a próbaterem szerepe, hiszen nem tudunk hozzájuk elmentni, azok a helyszínek nem alkalmasak a zenélésre. A Flóriánban azonban a gyerekeket megismertethetjük a hangszerekkel. Ősszel ez a sorozat biztosan elindul, függetlenül a felújítástól. A harmadik lépcső az lesz, hogy találjunk egy olyan játszóhelyet a kerületben, ami az agglomerációnak szól. Nem mindegy ugyanis, mennyi idő alatt jut

el valaki egy koncertre... Egyébként már rendszeresen olyan rendezvényekre is elmegyünk, például borfesztivál, ahol nem muzsikálunk, viszont visszük a standunkat, bérletet, jegyeket árulunk, és beszélgetünk a látogatókkal. Keressük a kapcsolatot. Most már az óbudaiak is szívesen jönnek oda hozzánk, sokan kérdezzetik, hogy a Flórián mikor nyit. Tradicionális hely, sokan jártak oda moziba, remélem, mi is kedvelt helyszínné tesszük!

■ Remek gondolat, hogy igyekeznek a kerülettel sajátos kapcsolatot kialakítani. Lényeges, hogy a III. kerületben élők a sajátjukénak érezzék az együtttest.

– A Szent Margit Kórház már megkeresett bennünket a támogatási év kapcsán, velünk zárnák az esztendőt. Nagyon jó, hogy a kerületi intézmények már jelentkeznek nálunk, hogy dolgozzunk együtt. A kerület is nagyon érdeklődik a Cimborasorozat, a Klassz a pARTon! iránt, hiszen saját táborral rendelkezik a Balatonon, szeretnék, ha oda is elvinnék a rendezvényt, sőt, Óbudára is. A következő esztendőben biztosan meg is valósulhat ez.

■ Hagyományt kívánnak teremteni ezzel a sorozattal? Meséljen kicsit erről!

– Sok feladatot tartogatnak nekünk ezek a nyári hónapok is, hiszen június 28-tól indul ez a komolyzenei koncertsorozat. A Balaton és a Duna partján lépünk fel, a helyszínek: Balatonfüred, Balatonakarattya, Keszthely, Szigliget, Zánka, Csopak, Balatonföldvár. A

zárókoncertre pedig Budapesten a Várkert Bazárban kerül sor. A zenekarunk olyan előadókkal koncertezik, mint Érdi Tamás zongoraművész, Győri Noémi fuvola-művész, Kertesi Ingrid operaénekes, Oláh Vilmos hegedűművész. Dirigál Hámori Máté és Madaras Gergely. Azt látjuk, egyre több település szeretne helyszínné válni, úgyhogy jövőre is folytatjuk a Klassz a pARTont. Akad más nyári felkérésünk is, augusztusban a városligeti Királydombon az István, a király előadásában veszünk részt.

■ Mit emelne ki a következő szezon programjaiból?

– Megjelent a féléves műsorfüzetünk, azért nem teljes szezonban gondolkodunk, mert nagyon sűrű az életünk, szükség van flexibilitásra. Gyermekek vagyunk a címe az őszi bérletsorozatunknak a Zeneakadémián, s olyan műveket adunk elő, mint Liszt Két legenda, Mahler Gyermekgyászadalok vagy Sztravinszkij Tűzmadár. Úgy ítéltük ugyanis meg, hogy nagyon jók ezek a tematikus sorozatok. Lesznek ismét zeneszerző-

portrék, Haydn-nal a középpontban, az ifjúsági előadásokban pedig Mozart-műsor mellett A patikus című vígoperát is bemutatjuk. Eckhardt Gábor beavatói is igazán kiválóak.

■ Mi a helyzet a színházzal? A Nemzeti-ben lesz folytatás?

– Új darabról egyelőre nem tárgyalunk, de az Operaházzal nagyon jó az együttműködésünk, úgy vélem, a dalszínházzal biztosan lesz folytatás. Éltre hívjuk a saját zenés színházunkat. Mundruczó Kornél rendez a Winterreise című előadást, ami ősszel, a Cafe Budapest Fesztiválon kerül színre a BMC-ben. Nagyon aktuális a témája: a menekültügy. A bicskei menekülttáborban forgatott film társul a Schubert- Zendel Winterreise-jéhez. A sorozatnak megvan már a második darabja is, szóval tervezzük a folytatást. Máté ötletei kiválóak, s jobb, ha ezeket mi valósítjuk meg, mintha másokhoz társulunk. A zenekar remek helyzetben van, mert tényleg a fenntartóval együtt építkezünk, s azt gondolom, mindez hozza majd a megfelelő számokat is. Kultúrát építünk –

ez a kerület jelszavai között szerepel, és tényleg komolyan is gondolják. Meglesznek a mi forrásaink is, ehhez azonban nekünk kell odamenni Óbudára, és megmutatni, mit tudunk.

■ Más újdonság?

– Akad rengeteg. Elégedettek vagyunk a zeneakadémiai és BMC-s jelenlétünkkel, de azért másfelé is keressük a lehetőségeket, máshol is építkezünk. A III. kerületben még mindig akad olyan intézmény, amelyről azt gondoljuk, be lehet vonni az együttműködésbe. Folyamatosan dolgozunk azon, hogy többször tudjunk vidéken megjelenni. Akad néhány felkérésünk, de szeretnénk ezt is bővíteni. Ez nem anyagi, inkább egyeztetési szándék kérdése. Anyagi helyzetünk szerencsére stabil, ezért nem is bővítjük tovább az együttest, nem lépjük át a szimfonikus zenekari létszámhoz szükséges státusz-számot, mert azzal a biztos működéshez szükséges összeget tennénk vele próbára. Nézzük meg 2016-ot, s ha az előre vázolt támogatásokat valóban megkapjuk, akkor eljön ennek az ideje is. R. Zs.

Székesfehérvári együttessel gazdagodott a hivatásos zenekarok sora

Több mint száz esztendő után ebben az évben új fejezet kezdődik az Alba Regia Szimfonikus Zenekar életében. Mostantól ugyanis önálló intézményként működik a zenekar, júniusban már a saját irodába, próbatermébe is beköltözhetett az együttes, sőt, már próbajátékokra várják a jelentkezőket. A társulat igazgatója, ifj. Major István temérdek tervvel kezdett bele hároméves igazgatói megbízatásába, amelynek végén szeretné, ha a zenekar már a minősített kamaraszimfonikusok közé tartozna. Az addig vezető út első lépéseiről és az eddigi tapasztalatokról is mesélt.

■ Egy zenekar hivatásossá válása mindig örömteli esemény, az utóbbi években azonban már néhányszor elbanguzott, túl sok az együttesünk... S hiába az emelkedő állami támogatás, számos társulat helyzete éppen a csökkenő önkormányzati büdzsé miatt vált nehézzé. Minek köszönhető, hogy mégis ilyen bátran belevágtak az együttes hivatásossá tételébe?

– Dönteni kellett az Alba Regia Szimfonikus Zenekar további sorsáról, hiszen az egyik legrégebbi zenekarról van szó, 1913-ban alapította Hermann László. Amikor a téma – két évvel ezelőtt – többedjére szóba került, éppen száz esztendő volt az együttes, s nagyon szomorú lett volna, ha akkor hagyják elsorvadni. A színházon belüli működése már nem volt korszerű, mivel a zenekar nem tudott továbblépni, nem fért

hozza a pályázati pénzekhez, a teátrumnak pedig annyi a teendője, hogy nem tudja az együttest is menedzselni. Szerencsére ezt ők is így látták, s támogatták a folyamatot, hogy a zenekar a saját lábára álljon. És ami a legfontosabb, hogy Fehérváron egy olyan városvezetés irányít, amelynek tagjai úgy vélekednek: fontos a kultúra, s egy zenekar életre hívásával értéket teremtenek és nyomot tudnak hagyni maguk után. A mai világban az emberek rengeteget foglalkoznak a testükkel, s hajlamosak elfelejteni, hogy a lelküket is táplálni kell... Székesfehérváron most már a jelentős, sokszínű színházi élet mellett – az Alba Regia Szimfonikus Zenekarnak köszönhetően – a zenei kínálat is jelentős lesz. Egyébként a teátrumnak annyi a saját előadása, hogy nem is könnyű a koncertekhez szabad időpontot találni a Színházban. Sok a városban a program, a Nyári Játékok mellett nemzetközi néptáncfesztivált is rendeznek, de a Pelikán Udvar szintén rendszeres programokkal várja a publiku-

mot. Bár a Filharmónia évtizedek óta rendkívül sikeres hangversenysorozatokot szervez Székesfehérváron, érdekes módon azonban az ifjúsági koncertek szempontából számára szűz terület ez a megye...

■ Gondolom, akkor már tárgyalnak az együttműködésről...

– Igen, azért is, mivel minden évben közreműködője volt a Filharmónia bérletnek az Alba Regia Szimfonikus Zenekar, sőt a jövő évadban két koncerten is részt veszünk. A sorozatuk egyébként annyira sikeres, hogy nem lehet rá bérletet kapni. Bízom benne, hogy a mi együttműködésünk is folytatódik majd...

■ Visszatérve a bivatásossá válásra, mi az, amiben mást tudnak kínálni, mint a főváros? Hogyan lehet meggyőzni a publikumot, hogy ne a budapesti koncerteket válassza, hanem a helyi együttes programjait?

– A főváros közelsége valóban nem teszi egyszerűvé a dolgunkat. Budapesten nyilvánvalóan vannak olyan együttesek, amelyek más kategóriába tartoznak, mint mi. Nem mondhatjuk hát, hogy nem lesz érdemes utazni. Ha azonban jó koncerteket hallgathatnak Fehérváron, ha olyan művészekkel találkozhatnak a városban is, mint Bogányi Gergely vagy Medveczky Ádám, akkor gyakrabban döntenek majd amellett, hogy maradnak...

■ Ennek elérése is az Ön feladatai közé tartozik, hiszen tavaly, öt pályázó közül nyerte el az igazgatói posztot. A bivatásos együttes felé vezető út első lépése ugyanis a saját menedzsment felállítása volt...

– Hosszú és rögös út vezetett idáig. Az utóbbi 35 évben a Vörösmarty Színházban működött az együttes, de ez inkább infrastruktúrát jelentett, vagyis a zenekar alapvetően szimfonikus repertoárt játszott. A tagság zömében zenetanárokból, diplomás zenészekből állt és áll, csak eddig nem tudott státuszt biztosítani a tagjainak. Most azonban, hogy január 1-jétől önállóvá váltunk, így ez is hamarosan megváltozik. A városvezetés döntése mellett a település intenzív kulturális élete is megkívánja, hogy önálló zenekarral rendelkezzen, s minél jobb színvonalat képviseljen.

■ Mindez azonban komoly büdzsét is feltételez...

– Azzal a város vezetése is tisztában van, hogy mindez valamivel többbe kerül, mint korábban. Jelen pillanatban alapvetően önkormányzati támogatásból gazdálkodha-

tunk, amit hároméves fenntartói megállapodás alapján kapunk, és ez egyben lehetővé tette azt, hogy pályázzunk az EMMI-nél, és nyertünk is 4 millió forintot. Több alapítvány is segíti a zenekart, az egyik szintén kapott számunkra egymilliót. A jegybevételeink ugyancsak sokkal jelentősebbek, mint tavaly. A cél az, hogy kiemelt minőségű kamara-szimfonikus zenekart hozunk létre, ami minimum 24 státuszos muzsikust jelent, valamint a karmestert. Amikor ez a döntés megszületett, mindenki tisztában volt azzal is, hogy ez egy hosszabb folyamat lesz. Tavaly tavasszal jelentette be polgármester úr, hogy önállóvá kívánja tenni a zenekart, ezt követően vezetői pályázatot írtak ki, amelyről december 19-én szavazott a közgyűlés. Január elején pedig megalakult a zenekari intézmény.

■ Amikor megírta a pályázatát, mennyire volt szabad keze?

– Nem voltak különösebb kikötések. Az aspiránsok között akadt, aki megjelölt új művészeti vezetőt, én nem, mert Drahos Bélát régóta ismerem, tisztelem, jó a kapcsolatom. Nagyon jelentős változást hozott a zenekar életébe, komoly szakmai műhelymunkát és fejlődést. A pályázatomban az szerepelt, hogy a vele folytatott munka mellett a zenekar nyisson, és minél több vendégtől tanuljon. Ezt idén már el is kezdtük; Antal Mátyás, Werner Gábor, Medveczky Ádám, Bolyky Zoltán és Kökényessy Zoltán vendégszerepel nálunk. Ez nemcsak a közönségnek, hanem a társulatnak is izgalmas. Januárban még nem rendelkezünk saját székházzal, a színházban volt irodánk, de most júniusban átköltöztünk egy nagyon szép épületbe, mely a Nyugat-Magyarországi Egyetem vagyonkezelésében van. Számunkra a földszintet a város bérlti, ahol próbaterem, irodák, hangszertár és minden egyéb megtalálható. Elfér ott egy nagyzenekar is. Átlagosan 50 fős zenekarral lépünk színpadra, de például a Kick-off koncertünkön februárban 65 fős, a Bartók Emlékconcertünkön 74 tagból álló társulat muzsikált. A próbatermünk nagy egyetemi előadó, ahol akár nyolcvan is gyakorolhatnak. Lehetőséget ad a kamarakonzertekre is, komoly célunk bevezetni itt ifjúsági koncerteket is, hiszen száz-százötven fős közönség is befér. Az épületben kottatárunk is lesz, sőt jut hely a szólampróbnak is.

■ Mi a helyzet a honlappal?

– Még nincs készen, de dolgoznak rajta. Az arso.hu. nyáron elkészül, a Facebookon azonban már megtalálni minket.

■ A minősítéshez komoly kritériumokat kell teljesíteni, ezek közé tartozik az ötven koncert és a búszezer fizető néző. Lehet ezt teljesíteni Székesfehérvárott?

– Mindennek most még a felénél sem tartunk, ez azonban tényleg küzdelmes folyamat. Idén már jóval több koncertet adunk, mint tavaly, mert akkor tizenötig jutottunk, ebben az esztendőben már huszonötöt tartunk. A hagyományos hangversenyek mellett, mint karácsonyi vagy a húsvéti, akadnak új kezdeményezések is. A nézőszám növelése talán nehezebb. Az első lépés az, hogy június 8-án, a Virtuózokkal koncerteztünk a Vodafone Sportcsarnokban, erre a rendezvényre ezerkétszáz-an eljöttek. Jövőre már két ilyen nagyszabású hangversenyt szeretnénk tartani. Együtt kívánunk működni más területekkel, például a sporttal. Opera- és operettjátást is tervezünk, évente egyszer-kétszer.

■ Hol lesznek a nagyobb koncertek? A színházban?

– Igen, a Vörösmarty Színházban, de rendszeresen adunk templomi koncerteket is. Kedvelt helyszínünk a Bazilika, melyet épp most újítanak fel. Orbán Viktor pedig május végén, országjáró körútján jelentette be, hogy a városban új koncertteremet kíván építeni. Egy meglévő épület felújításáról van szó, ez a Fekete Sas Szálló. Ifjúsági bérleteinket is folytatjuk, izgalmas sorozatot állítottunk össze. Az első koncerten Fehérvár virtuózait mutatjuk be, hiszen a város zeneiskolája és zeneművészeti szakközépiskolája időről-időre kiváló tehetségeket nevel ki. Bogányi Gergely is fellép nálunk, és hozza az új zongoráját. Szimfonikus mobil hívások címmel pedig majd a mobil csengő hangok feldolgozását állítjuk a középpontba. Így a gyerekekhez is közelebb tudjuk hozni a klasszikus zenét. Most nyáron, a Harmonia Albensis egyházi fesztiválon jelentős koncertet adunk, melynek szölistája Boross Csilla székesfehérvári származású operaénekes lesz, a dirigens pedig Medveczky Ádám. Ősszel ismét meghirdetjük a felnőtt-bérletünket. Korábban volt ilyen sorozata a zenekarnak, de néhány év kimaradt... Szeretnénk ezt felújítani, hogy törzsközönséget építsünk, s legyen egy állandó olyan mag, amelyre számíthatunk.

■ A december nem volt kicsit késő, hogy szezont tervezzen?

– A pályázatban előírásként szerepelt, hogy a következő költségvetési évet meg kell tervezni, s az általam készített programot Drahos Béla el is fogadta. Az első év tényleg nehéz,

különösen azért, mert itt egy új intézményt kell felépíteni. Amikor január 5-én összejött a zenekar és én bementem az első próbára, akkor egyetlen koncert volt leszervezve, a január 12-i... Nagyon gyorsan kellett hát dolgoznunk, de fél év alatt sikerült hangversenyekkel megtölteni ezt az esztendő. Talán ez is azt mutatja, hogy hasznos a menedzsment, hiszen 2016 májusáig nagyjából látjuk a fellépéseinket és a vendégművészeket is felkértük. Azt gondolom, utolértük magunkat, és egy kicsit előre is dolgoztunk.

Howan kezdődött az együttessel a kapcsolata? Vagy csak egyszerűen meglátta a kiírást?

– Fehérvári vagyok. Bár Kaposvárott születtem, Székesfehérváron nőttem fel. A középiskola után kerültem Debrecenbe, Bécsbe, majd Budapestre, s több zenekarban voltam szólamvezető csellista. Egyfelől elhivatott zenész vagyok, van azonban egy másik, menedzseri énem is. Ebben a pozícióban azt láttam, hogy ez a kettő találkozhat. Egyébként magam is játszottam az együttesben. Amikor Drahos Béla a társulathoz került, állandó tag voltam, szinte minden koncerten részt vettem, Bécsben tanultam, de hazajártam a hangversenyekre. A MÁV zenekari tagságom alatt is, amikor csak tudtam, jöttem kisegíteni. Az elmúlt években volt hát kapcsolat a zenekarral. Sőt, az utóbbi másfél évben ismét nagyon sok programban vettem részt, hogy megismerjem az együttest. Amikor kiderült, hogy lesz pályázat, azonnal benne akartam lenni a zenekar éle-

tében, hogy tudjam, mi az, ami jó, mi az, amin változtatni kell. Érdekelt a pályázat, fontosnak tartottam, hogy jelentkezsek rá. Egyébként most az igazgatás mellett tanítok a marczibányi téri Kodály Zoltán Zeneiskolában, és időnként koncertezem is.

Mennyi időre szól a megbízatása? S milyen tervekkel látott munkához?

– Három évre. Elég feszített tempóban kell dolgoznom, mert polgármester úr azt a célt tűzte ki számomra, hogy a harmadik év végére el kell érjünk a kamara-szimfonikus minősítés feltételeit. Így se éjjelem, se napalom. De nagyon sok segítséget kapok, mind a városvezetőktől, mind a helyi zeneszeretőktől, s a színháztól is. Látom persze, hogy még nagyon sok a hiányosságunk, amit pótolnunk kell.

Mindenesetre lassan már lesznek műzsikusaik, hiszen nyáron már próbajátékokat is tartottak.

– Jelenleg még mindenki főállás mellett vesz részt az Alba Regia Szimfonikusok produkcióiban. Már kiírtuk a próbajátékokat az összes vonóspozícióra, melyen harmad státuszokat adunk a legjobbaknak. Ez egyelőre évi 96 szolgálat összesen, azaz havi nyolc, de a zenészeket tájékoztatjuk, hogy csak most ennyi, a jövő évben már fél, utána pedig remélhetően egész státusz lesz. Nagyon sokan jelentkeztek, hetvennél is többen. Utána pedig a fúvós pozíciókat fogjuk meghirdetni.

Mi fog történni a mostani zenészekkel?

– Sokan pályáznak közülük, a többiek pedig kisegítőként tudnak velünk dolgozni a jövőben. Nyilván inkább a fiatalok vállalkoznak a próbajátékokra, de az idősektől sem válunk meg. Hiszen itt most egy kisebb, státuszos zenekar jön létre, a többiekre kisegítőként mindig szükség lesz.

Howan fogadta ezt az új helyzetet a zenekar, a közönség?

– A változás mindig valakinek jó, valakinek rossz, ez a mostani azonban a nagytöbbség számára kedvező. A közönség is üdvözlí mindezt, néhány koncert után azt tudom mondani, hogy nagy az érdeklődés a zenekar iránt. Több teltház hangversenyünk volt. A zenészekben – valószínűsítem – van némi bizonytalanság a jövőt illetően, hiszen nyilván ki kell lépni megszokott helyzetekből, de ez a változás segít abban is, hogy az emberek ambiciózusabban, pozitívabban álljanak a koncertekhez. A tevékenységünkre pedig a pozitív motiváció jellemző. Új karmesterek, kiváló szólisták érkeznek, jelentős események zajlanak az Alba Regia Szimfonikus Zenekarnál. Teljes Bartók-koncertet adtunk például Szabadi Vilmossal, amelyen nagyon jó színvonalon játszott a zenekar, s eljött a teljes városvezetés. Szép este volt, ezen ünnepeltük Drahos Béla hatvanadik születésnapját is, helyi kórusokkal. Bizom benne, hogy a nyári sorozatok is jók lesznek. Jön Veszprémből a Mendelssohn Kamarazenekar is, s nem titkolt szándékom, hogy a jövőben velük is együttműködjek. Szóval, tervből akad jócskán... R. Zs.

Akadémiai huza-vona

2015. június 9-én a Magyar Narancs on-line kiadásában interjú jelent meg Keller András hegedűművésszel, a világhírű Keller-vonósnégyes alapító primáriusával és a Concerto Budapest vezető karmesterével, aki a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektorához, dr. Vigh Andreához előző nap benyújtott írásbeli felmondásának okairól nyilatkozott. Mivel Keller András, az Egyetem Kamarazene-Műhelyének vezetője, az intézmény elégtelen szakmai működésével, és a rektor asszony számára elfogadhatatlan vezetői módszereivel indokolta felmondását, ezért Keller Andrásnak az interjúban megfogalmazott kifogásairól megkérdeztük Vigh Andrea rektor véleményét is.

Váratlanul érte Keller András felmondása?

– Igen, váratlanul ért, hiszen Keller tanár úr eddig nem adta tanújelét, hogy ilyen szinten elégedetlen lenne akár az Egyetemen zajló szakmai munkával, akár az én vezetői tevékenységemmel. Ráadásul nagyjából egykorúak vagyunk, egyszerre tanultunk ebben a mindkettőnk által nagyon szeretett és nagyra becsült intézményben, tehát jól esett volna, hogy ha egyeztetünk, mielőtt írásban nyújtja be felmondását, amit így kénytelen voltam elfogadni.

Pedig Keller András meglehetősen sok kifogást sorol fel elhatározásának indo-

keként. Talán az lesz a legjobb, ha tétélesen végigmegyünk állításain, hogy Önnek is legyen alkalma válaszolni ezekre. Az első kifogás a Zeneakadémia bangulatára vonatkozik, és ebben valahol egyet kell értenem Keller Andrással: sokan biányoljuk azt a bensőséges miliőt, ami korábban jellemezte az Akadémiát. Az egykori kedves portás-házaspárt, Julika nénit és Feri bácsit, valamint a zord szigort képviselő Hatvány urat, a gondnokot felváltotta az udvarias, ám személytelen biztonsági szolgálat.

– Én is nosztalgiaival gondolok azokra az időkre, nagyon szerettem azokat a diákeveket, de más volt a világ. Valóban sok minden megváltozott az épület felújítását követően. A Zeneakadémia, illetve az Egyetem közintézmény, és mint ilyennek, törvényi kötelezettség írja elő az őrzését. Sajnos ma más időket élünk. A hatályos jogszabály szerint valamennyi közintézményt őriztetni kell: az általános iskoláktól kezdve a gyógyfürdőkön át az Operaházig. Ez alól mi sem bújhatunk ki. Ráadásul a Zeneakadémia műemlék, amit a magyar és az európai adófizető polgárok pénzéből újíttak fel az eredeti állapotnak megfelelően. Nem vállalhatjuk annak a felelősségét, hogy esetleg valaki illetéktelen szándékosan kárt okozzon az épületben található képzőművészeti értékekben, gondolok például a foyer pótolhatatlan Zsolnay-kerámiáira. De igyekszünk mindent megtenni, hogy enyhítsünk a szigorú őrizeten. A könyvtárunk nyilvános, beiratkozás ellenében nyitvatartási időben bárki felkeresheti. Minden tanárunk négy vendéget hozhat magával, a kérésünk csupán annyi, hogy kísérje őket az épületen belül. Növendék-hangversenyek, nyilvános előadások, mesterkurzusok esetében pedig leadott névsor alapján lehet belépni az épületbe, amelyen belül már szabadon közlekedhetnek a látogatók. Amennyiben előzetes bejelentkezés nélkül érkezik valaki, akkor pedig elég, ha megmondja, hogy hová óhajt menni, és a biztonsági szolgálat munkatársai értesítik egy kollégánkat, aki elkíséri, vagy maguk kísérik el. Folyamatosan nagy figyelmet fordítunk arra, hogy harmonikus legyen az együttműködés a biztonsági szolgálattal, és úgy tűnik, hogy ezt sikerült is elérni. Mindenesetre nem érkezett olyan visszajelzés, hogy udvariatlanul vagy elutasítóan viselkednének a vendégeinkkel.

I Ezek szerint a Keller tanár úr mesterkurzusára igyekvők leadott névsor, vagy bemondás alapján is bejuthattak volna az épületbe?

– Igen.

I Nemi ellentmondást vélek felfedezni az interjúban említett számos tekintélyes külföldi zenei intézményben végzett tanári tevékenység, és az Egyetemen folytatott pedagógiai munka folyamatossága között. Hogyan lehet ennyi, és ilyen rendkívül rangos helyen egyszerre tanítani?

– Én ezt pozitívan értékelem. Nyilvánvalóan arról van szó, hogy Keller tanár úr az általa felsorolt intézményekben nem órarendszerűen, folyamatosan oktat, hanem alkalmanként, meghatározott időtartamú mesterkurzusokon tanít. Egészen mást jelent azonban a teljes tanéven át közalkalmazotti munkaviszonyban a kamarazenei műhely irányítani, részt venni egy tanári testület oktató munkájában, mint meghívott vendégként egy-két hetes mesterkurzust tartani. Ennek ellenére a szokásos feltételek mellett, továbbra is megtarthatta tömbösítve az óráit.

I Nem csak Keller András, hanem több, szakmailag elismert kolléga is kifogásolja az Egyetem tanáira vonatkozó DLA-kötelezettséget, vagyis azt, hogy az Egyetemen tanító művész-tanároknak visszamenőleg is doktori fokozatot kell szerezniük. Ez a követelmény még csak érthető, vagy elfogadható azoknál a fiatalabb tanároknál, akiket az új rendszer bevezetése óta neveztek ki. De az évtizedek óta itt tanító, 50 +- os kollégáknál meglehetősen méltánytalan ez a visszamenőleges hatály.

– Ezt egyáltalán nem rajtam kell számon kérni. A felsőoktatási törvény pontosan meghatározza az akkreditáció feltételeit. Amennyiben ennek nem tennénk eleget, elveszítenénk az akkreditációnkat és ez rendkívül hátrányos következményekkel járna a hallgatóinkra nézve. Például nem vehetnének részt Erasmus csereprogramokban, illetve nem lenne átjárás a többi hazai egyetemre, valamint más egyetemekről sem hallgathatnának át hozzánk. Így viszont elismerik a mi diplomáinkat, ami számos előnnyel jár a fiatalok számára, akik nagyon nyitottak a különböző csere- és ösztöndíjprogramokra. Ami az idősebb tanár kollégákat illeti, számukra volt 15 év átmeneti idő arra, hogy eldöntsék, eleget kívánnak-e tenni a DLA-eljárás követelményeinek. Egy ideig a Liszt-díjat is elismerték DLA-fokozatként, a 38 év felettiek pedig egyéni eljárásban is megszerezhették a doktori címet. Én magam is ezt az utat választottam. Igaz, sokan kívártak, és nem teljesen alaptalanul, hiszen egy ideig joggal reménykedtek abban, hogy esetleg enyhül a szigorú szabá-

lyozás. Mindenesetre a most már az idősebb korosztályba tartozó kollégáknak korábban volt lehetőségük arra, hogy a jelenleginél könnyebb feltételekkel szerezzenek fokozatot, és ehhez az Egyetem is minden segítséget igyekezett és most is igyekszik megadni.

I Igaz az az állítás, hogy a most elfogadni kívánt új Szervezeti és Működési Szabályzat a Kamarazene-Műhely tanszékké minősítené át, és így Keller tanár úr – megfelelő fokozat biányában – már nem állhatna a tanszék élén?

– Ez a kérdés korábbi problémát vet fel. Még Batta rektor úr idejében visszaminősítették a kamarazenei tanszéket műhellyé, annak érdekében, hogy Keller tanár úr művészileg irányíthassa. A kamarazenei tanszék vezetéséhez nem volt minősített oktatói (DLA) végzettsége. Mivel nemzetközileg elismert szakember, ezt a tanszék elfogadta. Egyébként az SzMSz megalkotása vagy a törvényi változások átvezetése nem rektori hatáskör. Jelenleg az SzMSzünk változatlan formában hatályos. Az SzMSz módosításával meg kell várnunk az új kancellár kinevezését, és nagyon bízunk abban, hogy vele konszenzust sikerül kialakítani. A Kamarazene Műhely egyébként változatlan névvel, formában és jogállással működik, és Keller tanár úr szerződésén sem módosítottunk.

I Keller professzor úr megítélése szerint a kamarazene nem megfelelő súllyal esik latba az oktatási szisztémában...

– A jelenlegi heti két főtárgy-óra mellett heti három kamarazeneóra lehet felvenni a kreditrendszerben, de ha a szükség úgy hozza, több kamaracsoportban is muzsikálhatnak a hallgatók. Gondolok például a brácsásokra, akik iránt szinte mindenfajta összeállításban nagy kereslet van, ezért ők többnyire a heti három órán felül is közreműködnek kamarazenei együttesekben. A zenei felsőoktatásban sehol a világon nincs ilyen magas heti óraszámú főtárgy- és kamarazeneóra, illetve zenekari gyakorlat. Éppen ez az egyik oka, hogy külföldi hallgatóink hajlandóak megfizetni a nagyon magas tandíjat, jóllehet máshol esetleg jóval alacsonyabb tandíjért, vagy ingyen tanulhatnának. Egyébként a csereprogramokon részt vett magyar hallgatóink 90%-a is azzal jön vissza hozzánk, hogy sehol nem részesült ilyen magas óraszámú hangszeres képzésben.

I Több évtizede tart a vita arról is, hogy az Egyetemen még mindig túlságosan szólistacentrikus a képzés, jóllehet az innen kikerülő fiatal muzsikások elsősor-

ban zenekarokban, énekarokban tudnak majd elhelyezkedni, és elenyésző azoknak a száma, akikre sikeres szólista-karrier várhat.

– A zenekari képzés teljesen átalakult. Jelenleg heti nyolc órában van zenekari gyakorlat. Heti két délután 3x3 óra, ami péntek délutánonként további két óras foglalkozással egészül ki külön a fúvós, és külön a vonós hallgatóknak. Ménesi Gergely tanár úr nagy szakmai és emberi odaadással vezeti a zenekari képzést. Emellett a Zeneakadémia Koncertközpontja önálló bérletsorozatot indított az Egyetem zenekarának közreműködésével, a legnevesebb magyar és külföldi karmesterek irányításával, ami már a majdani professzionális gyakorlatot igyekszik előrevetíteni. E szerint a hallgatók próbajáték alapján kerülnek be egy-egy programba, ahol olyan neves karmesterek vezetésével készülnek fel a koncertekre, mint Kocsis Zoltán, Vashegyi György, Kobayashi Ken Ichiro vagy Pinchas Steinberg, hogy csak néhány nevet ragadjak ki az elmúlt, és a jövő – egyébként jubileumi – tanév műsorából. A háttér munkát illetően is minden úgy szerveződik, ahogy egy valódi professzionális zenekar működik. Emellett fontos együttműködési megállapodásokat kötöttünk épp a napokban a Magyar Nemzeti Filharmonikusokkal és az MTVA Rádió Zenei Együttesével, más más szakmai tartalomra vonatkozóan.

■ Ezek után térjünk rá az Egyetem és rezidens zenekara a Concerto Budapest viszonyára. Megkerestem a Keller András által bivatkozott kormányhatározatot, a Concerto Budapest rezidensi státuszára vonatkozóan. Ez minden bizonnyal az 1193/2014. (III. 28.) Korm. határozat lehet, amely – idézem – „A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kiemelt kategóriájú koncertjeinek szervezése, a Concerto Akadémia Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság támogatása, továbbá a magyar komolyzenei koncepció kidolgozása érdekében a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő

előirányzat-átcsoportosításról” szól. Ebben „a Concerto Akadémia Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságról” – és nem a Concerto Budapestről – mint az Egyetem leendő rezidens „zenekará”-ról esik szó, amennyiben „programjainak megvalósításához 250,0 millió forint egyszeri átcsoportosítását rendeli el elszámolási, a fel nem használt rész tekintetében visszatérítési kötelezettséggel a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 1. melléklet XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet, 20. Fejezeti kezelésű előirányzatok cím, 13. Művészeti tevékenységek alcím, 4. Művészeti tevékenységek és egyéb fejezeti feladatok támogatása jogcímcsoport javára, a Ktv. 1. melléklet XI. Miniszterelnökség fejezet, 17. Rendkívüli kormányzati intézkedések cím terbére az 1. melléklet szerint”. A „leendő rezidensi” státusz jogállásának és tartalmának meghatározására azonban a kormányrendelet nem tér ki, mindössze egyszeri támogatást ítélt oda, visszatérítési kötelezettséggel a fel nem használt részt illetően. Az Ön értelmezésében mit jelent a rezidens zenekari jogállás, amennyiben van ilyen?

– Jogi tekintetben nincs tudomásom más, ennél egzaktabban definiáló jogforrásról, illetve szóbeli információim vannak arról, hogy a Concerto Budapest alapító okiratában –, melyet dr. Bányai Miklós ügyvezető igazgató úr elmondása alapján Balogh Zoltán miniszter úr írt alá –, is szerepel a rezidens zenekar kifejezés. Mindenesetre az Egyetem és a Concerto Budapest – vagy ha úgy tesszük Concerto Akadémia – között egyelőre nincsen kidolgozott kétoldalú szerződés vagy együttműködési megállapodás a rezidens zenekari státuszt illetően. A rezidens zenekar fogalmába több szakmai feladat is belefér, ezt összetett dolognak tartom.

■ Amennyiben...?

– Rezidensi tevékenység alatt értem például, hogy a Concerto Budapest a saját szervezésén kívüli, és egy bizonyos volumen-

elérő hangversenyeit a Zeneakadémia Koncertközpontjával közösen rendezi meg egy vagy akár két évre szóló együttműködési szerződés keretében, ahogy erre a világ számos nagy koncerttermében, pl. az amszterdami Concertgebouwban is látunk példát. Ebben az esetben azonban a hangversenyek művészi tartalmát is a Koncertközpont kulturális igazgatójával egyeztetve tervezik meg, egy közösen kialakított akár több évadra szóló koncepció alapján.

A rezidensi feladatkörbe tartozhat az egyetem kiemelt vizsgakoncertjein való közreműködés, és hallgatóink szakmai gyakorlatának teljesülése a Concerto Budapest zenekarban. Természetesen az arányok nagyon fontosak, mert nem lehet elvárni egy zenekartól, hogy az egyetemi feladatok nagy hányadát teljesítse. Örömmel vesszük, ha hallgatóink szakmai gyakorlatot szerezhetnek nálunk, de nekünk 600 diákról kell gondoskodnunk, melybe beletartozik a karmesterek, karvezetők, elméleti szakok hallgatóinak a szakmai gyakorlata is. Mindebből az következik, hogy egyetemünknek több lábbon kell állnia, és lehetőleg a legszélesebb kínálatot kell nyújtania, hogy hallgatóinkat a legmagasabb szinten tudjuk felkészíteni a pályájukra.

■ Beszéljünk a finanszírozásról...

– Kezdetben az volt az elképzelés, hogy a Concerto Budapest 50 millió forintot kap az ügynevezett rezidensi feladatok ellátására. Szerintem ez teljesen rendben van. Én ezt úgy szerettem volna megoldani, hogy ez az összeg közvetlenül a zenekarhoz, ne pedig az Akadémiához érkezzon meg, mert akkor sokkal egyértelműbb a felhasználása. Összegezve a jelenleg megnyugtatóan rendezésre kerülő helyzetet:

A Concerto Budapest 7 vizsga-, illetve diplomakoncerten működött közre 2015-ben, továbbá rendelkezésre álltak hangszerelési és zenekari gyakorlatokra a hallgatók számára összesen 6 zenekari szolgálattal. Ezen túl Várjon Dénes művész úr május 7-i koncertjén működtek közre. Az egyes koncertek díjazása a közreműködő zenészek száma, illetve az előadásra kerülő műsor függvényében eltérő, mindösszesen két darab szerződés alapján 50,9 M Ft bruttó összeg kerül számukra kifizetésre. Tekintettel arra, hogy a támogatási okirat az elmúlt hetekben került aláírásra az Államtitkárságon, eddig nem állt rendelkezésre ez az összeg. Most a teljes összeg kerül kifizetésre, amint a Concerto Akadémia Nonprofit Kft. a számlát megküldte.

(Kaizinger Rita)

A Concerto Budapest* központi költségvetési támogatása

	2014	2015
Működési támogatás	318 900 000	300 000 000
Programok megvalósítására	250 000 000**	50 000 000
Céltámogatás kínai turné		50 000 000
Összesen:	568 900 000	400 000 000

* A Concerto Budapest zenekar működtetője a minisztériumi tulajdonú Concerto Akadémia Nonprofit Kft.

** Benne a rezidens feladatokra szánt 50 mFt

Befektetés vagy üzlet?

Kovács Géza a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke a Zeneművészeti Egyetem és a két vezető szimfonikus zenekar között megkötött együttműködési megállapodásról és az Egyetem rezidens zenekarával kialakult helyzetről.

! Június elején a zenei közéletet váratlanul érte a hír Keller András hegedűművész-karmesternek, a Keller vonósnégyes alapítójának, a Concerto Budapest művészeti vezetőjének és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kamarazene Műhelyvezető tanárának hirtelen felmondásáról az Egyetemen. A felmondás egybe esett az Egyetem vezetése és a két vezető fővárosi együttes közötti együttműködési megállapodás aláírásával. Milyen összefüggés van az együttműködési megállapodások létrejötté és Keller András hirtelen távozása között?

– Határozottan cáfolnom kell azt a feltételezést, amely bizonyos sajtóorgánumban megfogalmazódott, miszerint mintegy puccsot készítettünk volna elő azzal, hogy együttműködési megállapodást kötöttünk a Zeneművészeti Egyetemmel, a következő tények alapján:

A Zeneművészeti Egyetem, valamint a Nemzeti Filharmonikusok és elődje, a korábbi Magyar Állami Hangversenyzenekar között sok évtizedes az együttműködés: vizsgakoncertek, diplomahangversenyek hosszú sora bizonyítja ezt. A zenekar tagjai közül számosan tanítanak a Zeneművészeti Egyetemen, illetve a Konziban, vagyis a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskolában és Gimnáziumban. Ezen túlmenően a próbátogatásoknak nagyon nagy és szintén sok évtizedes hagyománya van nálunk. Magyarországon elsőként nem is az Állami Hangversenyzenekarnál, hanem még előtte, a Székesfővárosi Zenekarnál is szokásban volt ez. Meg kell hallgatni Meixner Mihályt, hogy zeneakadémistaként hogyan mentek be Klemperer próbáira a Székesfővárosi Zenekarral. Tehát ez egy nagyon-nagyon régi és nagyon szép múltra visszatekintő együttműködés, amelyet hónapok

óta készítettünk elő, hogy formába is öntsük. Akkor még nem volt fogalmunk arról, hogy Keller András hogyan dönt majd véletlenül pont azon a napon, amikor én befáradtam a rektori irodába, és aláírtuk a megállapodást. Horribile dictu, a Magyar Rádió Zenei Együttese is egy együttműködési megállapodást készítettek elő az Egyetemen. De ne feledkezzünk meg arról sem, hogy amikor Lukács Ervin volt a karmesterképző vezetője, és egyben az akkori Postás Szimfonikus Zenekar – mutatis mutandis a mostani Concerto Budapest elődje – vezető karmestere, szinte természetes volt, hogy a karmesterképzős hallgatók a Postás Zenekarnál végzik a karmestéri gyakorlatot. Azt is nyugodt lélekkel állíthatom továbbá, hogy nincs olyan tagszervezete a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, amelyik ne adna készséggel segítséget a Zeneművészeti Egyetemnek. Talán nem szorul magyarázatra, hogy számunkra emblemikus intézményről van szó, ahol Liszttel, Erkelrel, Bartókkal és Kodállal kezdődik az a hatalmas névsor, amely a magyar zenetörténet arany lapjai közé tartozik, de a mi művészeink nagy része is innen került ki. Mindannyiunk közös alma materéről van tehát szó, éppen ezért természetes, hogy nagy segítőkészséggel fordulunk az Egyetem felé, és nincs magyar zenekar, amely valamilyen módon ne segítene volna már a Zeneművészeti Egyetemnek.

! Tudomásom szerint a Duna Szimfonikus Zenekar évtizedeken át meglehetősen jelképes díjazásért működött közre a karmesterképzősök vezénylési gyakorlatán és vizsgakoncertjein.

– Ez így van. Annak ellenére, hogy nem látok bele a Concerto Budapest és az Egyetem belügyeibe, furcsának találom, hogy a Concerto Budapestnél láthatóan szerényebb költségvetési támogatású szimfonikus zenekarok is készséggel és nagyon-nagyon szerény ellentételezésért adnak szolgálatot a Zeneművészeti Egyetemnek, miközben a Concerto Budapest vezetője azt nyilatkozta, hogy azért kénytelenek több pénzt kérni, mert nagyon kevés költségvetési támogatásból működnek.

! Milyen ellentmondást rejt az, hogy a Zeneművészeti Egyetem nem csak a Con-

certo Budapesttel, hanem több szimfonikus zenekarral is együttműködik? A gazdasági szférában mostanra már meglehetősen elterjedt az úgynevezett duális képzés, ami éppen azt a célt szolgálja, hogy a hallgatókat lehetőleg még az egyetemi képzésük alatt „kibelyezze” különféle vállalatokhoz, szervezetekhez, annak érdekében, hogy minél korábban használható munkatapasztalatra tegyenek szert, sőt esetleg még állást is találjanak. A Zeneművészeti Egyetemnek van annyi hallgatója, hogy egyetlen zenekar nem tudja felvállalni az ő duális képzésüket. Ennélfogva az is szerencsés megoldás lehet, ha a hallgatók, mintegy vetésforgó-szerűen különböző zenekarokba is beülnek, ily módon közvetlen tapasztalatot nyerve arról, hogy ezek a zenekarok más-más szellemiséget képviselnek...

– A zenekarok elemi érdeke – és ez véleményem szerint evidencia –, hogy az Egyetem oktatási rendjébe a zenekari, illetve énekari képzés sokkal nagyobb súllyal szerepeljen, hiszen évtizedek óta, mi magunk látjuk, hogy bár nagyon sok mindent megtanulnak a felsőfokú zenei intézményekben a hallgatók, rendszerint egy dolgot a legkevésbé, pont azt, amiből majd élni fognak: az együttesen belüli játék fortélyait, hangulatát, és szokásait. Ez nem új és nem csak magyar jelenség, ugyanis nagyon kevés „Heifetz” kerül ki a zeneakadémiákról, vagy egyetemi rangú zenei oktatási intézményekből, és a 25-30 éves életkor között, amikor ritkulan a versenygyőzelmek, ritkulan a meghívások, és valamiből meg kell élni, akkor két ajtó áll előttük. Az egyik egy oktatási intézmény ajtaja, ahol tanárként helyezkedhetnek el, a másik pedig valamely zenekaré, illetve énekkaré. A legkiválóbb szólisták is nagyon megszenvedik az együttesrel együtt azt az egy-két esztenődöt, amíg egyrészt a zenekari-énekkari alaprepertoárt elsajátítják a kezdő muzsikuskok, másrészt megtanulnak számolni, a tacetjaikat karban tudják tartani, megtanulnak alkalmazkodni a szólam többi tagjához, megtanulják azt, hogy nem szólistaként hogyan kell egy első fúvós poszton helytállni. Ezek mind-mind olyan ismeretek, amelyeket mi az együttműködési megállapodás előtt, és azóta még inkább szeretnénk még az egyetemi évek alatt átadni nekik. És valóban, minél több együttesnél

fordulnak meg, annál szélesebb horizontjuk lesz ilyen-olyan kezű karmesterekre belépni, vagy nem belépni, elsajátítják, hogy miként kell a koncertmesterre, szólamvezetőre figyelni. Azt szeretnénk, ha ez a diplomában ott lenne már, azokban az ismeretekben, amelyeket a sikeres diplomakoncert és államvizsga után a volt egyetemi hallgatók azonnal kamatoztatni tudnának. Részünkről tehát ez a lehető legtermészetesebb dolog, és csodálkozva nézünk azokra, akik úgy gondolják, hogy ez üzlet és nem hosszú távú befektetés.

! Ön, mint az Európai Előadóművészeti Munkáltatók Ligája (PEARLE) bévégi hamburgi közgyűlésén frissen megválasztott alelnöke, nemzetközi tapasztalatai alapján hogyan értelmezi a rezidens zenekar fogalmát?

– Büszke vagyok rá, hogy ezt a fogalmat én hoztam be Magyarországra, mégpedig brit

mintára. Amikor már nyilvánvaló volt, hogy a száműzetésünk megszűnik, és tovább már nem „alberletekben” húzza meg magát a Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar Énekkar és Kottatár, hanem a Művészetek Palotájában helyezik el, de természetesen a szervezet integritásának megőrzése mellett, akkor úgy gondoltam, hogy brit példára mi leszünk itt a rezidens együttes. Ugyanúgy, ahogy például a Londoni Szimfonikusok a Barbican Centerben, a Royal Filharmonikusok a Queen Elisabeth Hallban, vagy a New Yorki Filharmonikusok a Lincoln Centerben. Egyébként sehol sincs definiálva ennek a fogalomnak a mi-ben léte.

! Nagy-Britanniában sem? Bár igaz, ott írott alkotmány sincs...

– Nekünk az alapító okirat szerint a székhelyünk a Komor Marcell utca 1. szám alatt van, mint ahogy annak idején évtizedekig

a Vörösmarty tér 1. sz. alatti telken azóta lebontott épületben volt. Talán ez adhat némi támpontot arra vonatkozóan, hogy mit is jelent az, hogy rezidens zenekar, azon felül, hogy kimutathatóan együttműködünk a Művészetek Palotájával, számtalan közös produkcióval és olyan megmozdulásokkal, amelyek úgy gondolom, hogy kiválóan példázzák a rezidensi fogalom tartalmát. E tekintetben a Pannon Filharmonikusok is rezidens a pécsi Kodály Központban. Bármilyen keretek között is valósuljon meg azonban egy ilyen együttműködés, határozottan le kell szögezmem, hogy a rezidensi státusz esetében nem tartom kizárólagosnak, sőt etikátlannak sem, hogy egy felsőfokú zenei intézmény – a képzési kínálat bővítése okán – más együttesekkel is együttműködési megállapodást köthessen.

(Kaizinger Rita)

A repülő karmester

Interjú Somogyi-Tóth Dániellel, a Kodály Filharmónia Debrecen igazgató-művészeti vezetőjével

! Sok barátja van?

– Sok.

! Akkor bizony elég elfoglalt lehet. S ezt azért feltételezem, mert éppen egy barátjának az esküvőjéről érkezett, ahol az ifjú párnak orgonált. Egy ilyen kérést nem utasíthat vissza az ember; ha házasságot kötő barátokról van szó.

– Sok barátom van, de sajnos nem tudok velük annyit időt tölteni, amennyit szeretnék. Az rendszeresen előfordul, és nagyon szívesen is teszem, mert számomra kikapcsolódás, hogy ha megkérnek, orgonálok nekik.

! Ilyenkor improvizál?

– Nem. Többnyire kívánságműsor van, megbeszélésem velük, mit szeretnének, és azt játszom. Persze adódnak improvizatív helyzetek is.

! Van már statisztikája arról, hogy a korosztályában milyen a női arány?

– Tapasztalatom van, nem statisztikám. Sokan nőülnek meg, és az én korosztályomban sokaknak gyereke is lesz hamarosan. Nekem is július végén lesz gyerekem. Fiú.

Csak a Kodály Filharmónián belül öt embert tudok felsorolni, akinek a közeljövőben gyereke születik, de a baráti körömben, meg a családban is sok fiatal házaspár vár babát.

! Az ön menyegzőjén orgonált valaki?

– Ezt nem biztos, hogy le kellene írnia, de az egy fantasztikus történet volt. Az én kiváló kollegáim, a Kodály Filharmonikusok rezesei jöttek fanfárt fújni. Ugyanakkor van nekem egy nagyon jó barátom, aki a gazdasági életben dolgozik nagyon magas pozícióban, villamosmérnök és menedzser, de amúgy egy fantasztikus orgonista. Ez a hobbi. Én azt szerettem volna, ha ő orgonálna az esküvőmön. Csak hát ez jelen esetben azt jelentette, hogy profi zenészekkel kell neki együtt játszania. S a profi zenész, ha van egy olyan helyzet, amikor improvizálni kell, meg hirtelen kezelni egy megváltozott szituációt, nem jön zavarba. De aki nem szokott profikkal együtt dolgozni, az elvész. És adódott egy kis galiba az én esküvőmön a bevonuló zenénél, mert hamarabb beértünk az oltárhoz, mint gondolták volna. Mit mondjak, számomra kissé

drámai volt, ám a kivonuló már jól sikerült. Arra meg nagyon büszke vagyok, hogy a barátságaim egészen kicsi gyerekkorom óta megvannak, és szoros kapcsolatok, persze ahogy említettem, időhiány miatt nem annyiszor találkozunk, ahányszor szeretnénk.

! Ezen nem csodálkozom, mert ahogy megnéztem az életrajzát, észleltem, mily gyakran jön-megy. Sok ideje tehát nem lehet. Ha nincs ellenére, menjünk vissza az időben. Orgona és karmester szakot végzett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen. Az orgona hogy jött az életébe?

– Édesapám, bár nem muzsikos, nagyon szereti a zenét. Ő orgonált, és persze én sokszor hallgattam, s tetszett. Ahhoz, hogy orgonáljon az ember, előtte zongorázni kell. Be is írtattak zongorázni, ám nyolc évesen jelentkeztem a II. kerületi zeneiskolába, hogy orgonálni tanuljak. Pont az a két tanár felvételiztetett – az egy életen át együtt dolgozó Kárpáti és Baróti tanár urak – akik emblematikus alakjai voltak a magyar orgona-társadalomnak. Elutasítottak, mert nem ért le a lábam. Viszont folytattam a zongora-

tanulást, és később Enyedi Páltól, aki neves orgona professzor a zeneakadémián, s a Bosnyák téri templom orgonistája, magánúton tanultam orgonálni a Bartók konzi zongora és zeneszerző tanszaka mellett.

■ Mi tetszett meg az orgonában? A monumentalitása? Vagy az a világot bezengő hangzás, ami jellemzi az orgonát?

– A végtelenség. A végtelen mélysége, magassága, és építészetének a technikai csodája. Az is furcsa, hogy egy orgona tényleg azt a technikai csodát tudta háromszáz esztendeje, mint most. Persze nem a digitális újításokról beszélek, hanem arról, ahogy ennél a hangszernél a különböző regiszterek bekapcsolásával a különböző hangképek előjönnek, és azokat kombinálni lehet. Ez engem lenyűgözött. Közben én arra is rájöttem, hogy elsősorban karmester szeretnék lenni, és a konzervetórium után azonnal fel is vettek a karmesterképzőbe a Zeneakadémián. Csakhogy – ne kérdezze, miért – elkezdett hiányozni a hangszer. S akkor gyorsan felvételiztem orgona szakra is, harmadik évfolyamba, és Lehotka Gábornál tanultam, akit nagyon szerettem.

■ Ha az ember figyeli a zenei világot, sok olyan esetet lát, hogy valaki hosszabb hangszeres művészi, vagy akár ének-művészi karrier mellett egyszer csak vágyakozni kezd arra, hogy a karmesteri pulpituson álljon. Meg lehet azt értetni velünk, laikusokkal, hogy mi játszódik le ilyenkor egy ember lelkében?

– Azért nem tudok erre válaszolni, mert egyrészt nagyon egyéni döntés ez, talán kinek-kinek más lenne a magyarázata. Másrészt viszont én az első pillanattól, már a konzervetóriumban tudtam, hogy engem ez a vágy mozgat. Bennem van egy olyan tulajdonság, hogy mindent szeretek átlátni, felülről szemlélni, és összerendezni, s nem tudok megelégedni a részletekkel való foglalkozással. Mindig az egészet akarom látni, ez esetben ugye hallani. Mint ahogy az sem tudott kielégíteni, hogy csak a zenével foglalkozzam.

■ Erre még visszatérnék, viszont hadd mondjam, ön nagyon fiatal még. 1981-ben született, de már nyugodtan elmebetne vándormuzikusnak, vagy száguldó muzikusnak, hiszen ha jól számol-

tam Békéscsabát, Pécsét, a Budapesti Operettszínházat, Debrecent mind-mind megjárta, úgybogy enyhén szólva is mozgékony élete van. Tetszik magának, hogy egyik helyről csábítják a másikra? Miközben persze sikeresen működő együtteseket hagy hátra, amiért az „elhagyott” társulatok nagyon bálá-sak önnek.

– Ez egy olyan helyzet, ami egy zenész életében nem ritka. Most például van egy korrepetitor a debreceni Csokonai Színházban, aki kiváló szakember. Pár hónap után előállt azzal, hogy hívják az operaházba, s nagyon izgul, hogyan döntsön, pedig valójában nyilván egyértelmű az irány. Mindenki pályájának megvan a maga íve. Amikor annak idején Vidnyánszky Attila elment Debrecenből a Nemzeti Színház élére, akkor valószínű benne is felmerült, hogy vajon most kit hagyok cserben. De valójában a kérdés belülről már eldőlt az emberben. Békés-megye nekem nagyon fontos volt, mert félig onnan származom. Oda én haza mentem. Mindig azt éreztem, valami olyasmit építtek ott, ami hozzátartozik édesanyám családjának a történetéhez.

Ráadásul gyerekkoromban is sok időt töltöttem Csabán.

■ *Lám, milyen furcsa, hogy onnan kaptam az első komoly felkérést is!*

– Valóban nagyon meghatározó volt, nem is tudtam véletlenként értékelni. És a feleségemet is onnan „hoztam”. Szóval sosem könnyű egy teljes változásról szóló döntést meghozni.

■ *Debrecen a nyolcvanas-kilencvenes években még az egyik nagyon fontos zenei központ volt, majd történt valami, és a zenészeretők debreceniek nagy bánatára nem igen jegyezték a zenekart a képzéletpalettán túl jó helyen. Tudta, mire vállalkozik?*

– Tudtam. És a helyzet valóban ijesztő volt. S még mindig azt mondom, vannak furcsa rendszerek Debrecenben. Nagyon fiatalon kerültem oda 2011-ben – még mindig én vagyok a legfiatalabb zeneigazgató az országban – és egy sok százmilliós költségvetésű intézményt vezetni, felelősséget vállalni, valóban nem túl könnyű. De hadd tegyem hozzá, hogy tizenkilenc éves korom óta mindig voltak vállalkozásaim is, tehát nekem az, hogy vállalkozói, tulajdonosi szemlélet, vagy az üzleti szempontokat figyelembe vevő magatartás, nem idegen. Inkább magától értetődő. A jelenlegi életem gyakorlatilag „pozícióhalmozást” jelent. Más kérdés, hogy remek csapatot sikerült felállítani.

■ *Mi ez a több pozíció?*

– Van a Kodály Filharmonikusok, van a Kodály Kórus, ami Kodály Filharmónia néven egy intézménybe tömörül. És van a Csokonai Színház, az egy másik intézmény. És a zenekar kielégíti a színház igényeit, a szolgálata felét ott tölti, operát, operettet játszva. S van külön a színházi énekkar, tagjai közalkalmazottak, én pedig a Csokonai zeneigazgatója vagyok, és a Kodály Filharmóniának az intézményvezetője és művészeti vezetője is. A zenekarnak Kovács László a vezető karmestere, a Kodály Kórusnak Kiss Csaba, aki megbízott karnagyként dolgozik, de hamarosan pályázatot írunk ki a posztra. Ez tényleg több funkció egyszerre, de pont az az integritás, amire szükség is volt, hogy valaki fogja össze a zenei élet dolgait, az váltsult meg így.

■ *Az egészen biztos, hogy nem unatkozik, hiszen még a Budapesti Operettszínházal is elmegy turnézni.*

– Nagyon örülök annak például, hogy a bu-

dapesti Kerényi Miklós Gábor rendezte Marica grófnőt sikerült elvinni Debrecenbe. Szerette is a közönség! S ami az operettet és az operajátszást is illeti, azt gondolom, egy kétszázéves városban az alapvető műveket játszani kell.

■ *Ennek a debreceniek valószínű nagyon örülnek, hiszen maga még nem is élt, amikor Debrecenben ezeket az alapvető műveket rendszeresen játszották, és Budapestről is leruccantunk megnézni egy-egy előadást. No, de térjünk vissza az intézményvezetői munkájára! Összeszedtem az emlékeimet, milyen gondokkal találkoztam magam is annak idején, jó tíz évvel ezelőtt intézményvezetőként, a zenei együtteseket illetően. Csak néhányat sorolok belőlük: a muzsikusok bére jóval a diplomás átlag alatt van, a próbatermek állapota nem kevés kívánnivalót hagy maga után, menedzselési gondok is vannak, miként utazási nehézségek, és beszélni kell a vendégművészek gázsijáról is. Szóval leginkább pénzügyi nehézségek ezek, de egyet hadd tegyek még hozzá, ami az én bitvallásom: a művészeket nagyon kell szeretni, mert ők teszik széppé és értékké az életünket. Művészet nélkül sivár és lélekölő lenne a világ. Valahogy ezt kellene szem előtt tartani. Ismerősek ma is ezek a gondok?*

– Persze. És a többsége Debrecenben is nagy gond. A próbatermünk például zsúfolt, amikor a kórus is ott van, egyenesen elviselhetetlen. A pedagógusbéreket rendezték, ugyebár, ám ahhoz képest ugyanazzal a diplomával egy zenész vagy tanít, vagy zenekarba megy. És most tanít, mert úgy kétszer annyit keres. Ez nagyon komoly gondot jelent, mert én csak a közalkalmazotti bért tudom nekik adni, ami a bértáblában benne van. És kész. A mi fenntartónk az önkormányzat. Eddig nem nagyon foglalkoztak a gondjainkkal, most ez talán változik. De a zeneművészet az egy „rétegdolog”.

■ *Tiltakozom!*

– Lehet, de én már általános iskolában is úgy láttam, hogy az a két dolog, ami engem érdekel, arról hallgatnak. Mintha nem is léteznének. Az egyik a klasszikus zene, a másik meg a repülés.

■ *Mielőtt még a kedves olvasónak kikerekedne a szeme, ígérem, ez utóbbira még visszatérünk. Ám ami a klasszikus muzsikát illeti, számos műsor, legutóbb péld-*

Visszhang nélküli botrány a Művészetek Palotájában

A muzsika eddig még úgy-ahogy megúsza. A színházi életet már megzavarta. Az irodalom világa pedig már régen szenved tőle. Hogy mitől? A politikától, amely bizony már jó ideje betette a lábát a művészet világába, s nem tiszta szándékkal. Mielőtt bárki félreértene, nem a politikuskokra gondolok. Az nagyon is helyes, ha ők eljárnak színházba, hangversenyre. A közéletre gondolok, a nagypolitika által székértáborokra osztott magyar közvélemény azon képviselőire, akik képtelenek elviselni a sokszínűségnek még a gondolatát is, és dühödten támadják mindazt, ami nem az ő ízlésüknek, s főképp nem az ő politikai céljaiknak megfelelő. Ordibáltak itt már egymásra regények, filmek, igazgatói, rendezői kinevezések, felkérések miatt, aktuálpolitikai mezőre terelve mindent, ami szerintem nem oda tartozik. Arra azonban nem emlékszem, hogy – legalábbis nálunk – a hangversenyterem is színtere lett volna olyan incidensnek, mint ami ez év májusának elején történt a Művészetek Palotájában, a Debreceni Filharmonikus Zenekar és Várdai István csellóművész koncertjén. Minden úgy kezdődött, ahogyan meghirdették. Ünnepelni gyűltünk össze, a közönség is, meg a fellépők is. A MüPa tízéves születésnapját ünnepeltük. A debreceniek azért, mert az intézmény működésének eddigi tíz esztendejében minden évben felléptek a koncertteremben, a közönség meg azért, mert az elmúlt esztendőben, s most, a jubileum alkalmával is nagyon szép programokat kínáltak neki. Ezen az estén is a megszokott rendben zajlottak az események. Bejött a zenekar, megkapta az illő tapsot, elhelyezkedett, hangolt, s még azon se lepődött meg senki, hiszen nem egyszer előfordul ilyesmi a koncerteken, hogy a MüPa műsorközlője bejelentette, Debrecen polgármestere néhány szót szeretne mondani a koncert előtt. Kijött a színpadra egy rokonszenes fiatalember, s politikusoktól nem mindig megszokott szép magyarsággal, közhelyek nélkül megköszönte, hogy Debrecen vendége lehet ennek a születésnapjához sorozatnak. Talán két perce, ha beszélt, amikor a teremnek úgy a közepéről, baloldalt

felől valakik tapsolni kezdtek. Érezhetően meglepődött mindenki. A polgármester, dr. Papp László a neve, folytatni próbálta mondókáját, ám a taps erősödött. Kizárólag csak arról a helyről, ahol elkezdődött, azaz a közönség többi tagja nem kapcsolódott bele a hecckampányba? provokációba?, nem tudom, minek nevezem az akciót. Mindenesetre a szónok, anélkül, hogy befejezte volna mondókáját – ezt ugyanis lehetetlenné tette a „kitapsolásnak” nevezett kiselőadás – lement a színpadról. Kínos, és érthetetlen jelenet volt. Mint később megtudtam, Papp László ajándékot is hozott a születésnapra, melyet Káel Csabának, az intézmény vezetőjének szánt, és a színpadon akart átadni. Valószínű a Művészetek Palotája vezetősége is megzavarodott, aligha hinném, hogy lenne tapasztalatuk ilyen incidensek kezelésében, mert elnézést nem kért senki, majd mintha mi sem történt volna, kezdődött a koncert. A közönség egy része rosszkedvűen társalgott arról a szünetben, mi volt ez, s mi köze van a koncertlátogatónak ahhoz, ha az ősszel megválasztott, és első ciklusát töltő debreceni polgármesterrel bárkinek is valami baja van. Menjen talán az önkormányzat elé, s ott zavarogjon, ne a zene palotájában. Mert oda ez a magatartás nem való. Sajnos, azt is emlegették, hogy más zenekarok háza táján már hallottak ilyen „megzavarási” szándékokról. A koncert egyébként fergeteges sikerrel zárult. Ám aznapi rossz kedvünk sajnos, ettől sem múlt el.

Utószó: Telefonon megkerestem a Debreceni Polgármesteri Hivatal sajtósát, szerettem volna megkérdezni polgármester urat az incidensről. Azt a választ kaptam, hogy polgármester úr nem kívánja belevinni a politikát a művészetbe, maradjon meg a történet a múltnak, ezt a „kis színjátékot” ő ott a helyszínen rendezettnek tekintti, nem kíván ebből ügyet csinálni, s nem kíván reagálni a történetekre. Megérttem őt. Igaza van. Ennél többet talán nem is lehetne mondani az esetről. Azt viszont meg kellene követelnünk, hogy taps, brávózás, netán fújolás, fütty, kizárólag a művészi produkció megítélése céljából hangozhasson el a hangversenytermekben. Politikai célzattal semmiképpen.

dául a Virtuózok bizonyította már, hogy az embereket érdekli az érték. Mégis elsöprően több a szenny, például a televíziókban. Ki érti ezt? Mikor még az agyukat is elmondták már százszor, hogy a jó zene a lélekre, a tanulási képességeire, és még számtalan emberi tényezőre nagy hatással van! Az énekőrök meg szinte megszűntek. És hogy még valamivel megzavarjam a lelki békéjét, hadd kérdezzem meg, hogy élte át azt a különös incidenst, amikor a debreceni zenekarral a Művészetek Palotájában koncertet adtak az intézmény tíz éves évfordulóján, s a köszönetet mondó polgármestert kifütyülték? Miközben ezt sem a beszéd tartalma, sem más esemény nem indokolhatta, kizárólag a rendezvény szándéka.

– Borzalmas volt ez után kimenni a színpadra. Az incidens rányomta a bélyegét az egész estére, siker ide-oda. Nem tudok okosat mondani. Hogy ez az egész mi volt, aligha leszünk képesek kinyomozni. De az tény, hogy a jelenlegi debreceni vezetésnél azt látom, semmilyen politikai, ideológiai szándék nincs mögöttük, egyszerűen szeretnének, mint menedzserek egy jó várost építeni. Én nem azt érzékelem, ami tény, hogy van mögöttük egy párt, amelynek a színeiben indultak a választáson, hanem azt, hogy a feladatra koncentrálnak, hogyan lehetne jól csinálni, amit kell. Az, hogy ebbe valami politikai színezetet akart látni egy csoport, amelyik ott ugye elkezdett beletapsolni a polgármester beszédébe, az teljesen méltatlan és értelmetlen. Nekünk nagyon kellemetlen volt. Sosem találkoztunk még ilyen „akcióval”, nagyon remélem, nem is fogunk. A politikusokkal szembeni elégedetlenséget nem a koncertteremben kell kifejezni, s nem ilyen ünneprontó, és primitív módon.

! Azt mondta egyik nyilatkozatában, hogy a karmesteri munka 60%-ban pszichológia. Nem inkább minden vezetői pozíciónak? Önnek például mikor van leginkább szüksége a pszichológiai érzékre?

– Én azért még nagyon az elején járok a pályámnak, és a gyakorlatban sokat kell tapasztalnom még. Ez a szakma igen erősen a tapasztalatokra épül. S abban igaza van, hogy minden vezetői pozícióhoz kell a pszichológiai érzék, dolgozzon az ember az élet bármely területén. Mindenesetre elég különös dolog úgy vezényelni egy koncertet, hogy az ember azokkal a munkavállalókkal zenél, akik tegnap éppen azzal a kéréssel álltak elő, hogy jó volna egy olyan próbate-

rem, ahol a vonót húzó kéz nem ütközik a falba, amikor próbálunk. És ilyenkor az ember kénytelen „kegyetlen” lenni, mert nem tudja sem ezt, sem egy másik, nem kevésbé fontos problémáját egy csapásra megoldani a munkavállaló, egyébként érzékeny művészembernek. Ha mondjuk, az operett-színházban vezényelek, én is sokkal felszabadultabb tudok lenni.

! Persze, mert ott nem kérnek magától például béremelést. S akkor most hagyjuk a gondokat! Én itt nem egy száguldó karmesterrel beszélgetek, bár ez sem rossz jelző, hiszen rengeteget futkos szerte az országban. Viszont meglepetve olvastam, hogy ön légi fotósként is ismert. Tudom, hogy az édesapja a MALÉV-nál dolgozott. Csak nem az ő hatására szeretett bele a repülésbe?

– Pedig így van. Nekem tizennégy éves koromig egyértelmű volt, hogy repüléssel foglalkozom majd. Persze nem úgy lett, de aztán mégis kicsit úgy lett.

! Nem félt sosem?

– Nem. Ha én úgy halok meg, hogy repülőn ülök, vagy éppen repülőt vezetek, akkor boldog leszek, mert annál csak sokkal rosszabb halálok vannak. Persze ez félig-meddig vicc. Légi felvételeket pedig már nem készítek, mert mióta karmester vagyok, nem jut rá időm. Ám az a médiacég, amelyet erre létrehoztam, az virágzik. Furcsa módon én a földön sosem fotóztam. Tizennégy éves koromban már szerettem volna vitorlázó-repülni, de a szüleim nem hagyták. Az unokatestvéremmel viszont, aki ma már nagy gépen pilóta, repültem sokat, és akkor készítettem a légi felvételeket. Ugyanis a gyerekkorom óta meglévő térlátásom, ami azt jelenti, hogy mindent térben rajzoltam le, tehát felülről, valahogy ide vezetett. S talán a térábrázolásnak ez az élménye vitt el a légi fényképezéshez. Nagyon szép könyvek születtek ebből a szenvedélyből. A fényképezés elmúlt, a repülés viszont most is ugyanúgy része az életemnek. Amennyit lehet, vitorlázok, magam repülök, és van egy másik cégem, amely a Fehégyi repülőtéren a légi közlekedési hagyományok kezelését, és a múzeum, valamint a látogatóközpont fejlesztését végzi, ami szintén egy izgalmas kulturális projekt.

! Hogy költői legyenek, szárnyal a zenében, szárnyal a repülővel. Csak Gripen-re ne szálljon mostanában, mert az potyog...

Kondor Katalin

Koncertekről

Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara – 2015. május 6.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Hangversenyterem

Korán tartotta évadzáró hangversenyét a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara. Ám aki egy kissé utánagondol, alighanem magától is rájön, mi lehet ennek az oka. A látzatra valóban korai redőnylehúzás után az együttesnek „a redőnyök mögött” minden évadban olyan jelentős feladat jut osztályrészül, mint a felkészülés a Müpa júniusi ciklusára, a Budapesti Wagner-napokra – ez pedig időigényes, zenekart próbáló munkaprogram: mindezek tudatában már nem is tűnik olyan korainak a május eleji évadzárás.

A hangversenyt a Magyar Rádió Zenei Együttese a Müpában rendezték meg, olyan műsorral, amely mindenben illett a piros betűs alkalomhoz. A Rádiózenekar élén tavaly ősz óta dolgozó Kovács János vezényletével két művet hallottunk – két olyan kompozíciót, amely több különféle szempontból is frappánsan párhuzamba és/vagy ellentétpárba állítható. Zombola Péter *Passiója* az egyik, Beethoven 9. szimfóniája (d-moll, op. 125 – 1824) a másik. Az előbbi vadonatúj kompozíció, az utóbbi 191 éves klasszikus. Az előbbi magyar szerző alkotása, az utóbbi a nyugat-európai zene egyik meghatározó alakjájé. Az előbbi ősbemutatóként hangzott fel, az utóbbi a zene-történet egyik legnépszerűbb, gyakran hallható sikerdarabja. Az előbbi Krisztus szenvedésének történetét mondja el, az utóbbi az ember örömről szól – no és persze istenkeresésről (*überm Sternenzelt / Muß ein lieber Vater vohnen*), szeretetről, testvériségről (*alle Menschen werden Brüder, / wo dein sanfter Flügel weilt*). Az egyik szakrális alkotás, a másik kultikussá lett az idők folyamán – de mindkettő nagy súlyú, erőteljes és terjedelmes zene, amely alkalmas arra, hogy egy ünnepinek szánt, cezúra szerepű hangversenyen az esemény jelentőségét nyomatékosítsa.

Zombola *Passiója* nem a barokk passiók műfaji hagyományát folytatja, hanem a szerzőnek a műsorlapon megjelent vallomása szerint „közelebb áll a passiózene olyan archaikusabb formáihoz, mint amilyen a 15. századi passiómotetta volt”. Mit jelent ez a gyakorlatban? A műben nincs *testo*, vagyis evangélista, aki recitativókban elbe-

széli a történetet, nincsenek benne az eseményekre a hívő lélek érzéseit megfogalmazva reflektáló áriák, nem tagolják a narrációt sem kórusturbák, sem morális tanulságot formulázó korálok. Sőt egyáltalán nincsenek is a darabban szólísták. Kizárólag a vegyes kar és a szimfonikus zenekar adja elő a partitúrát. János evangéliumának latin szövege adja a mű textusát, melyet a kórus énekel, az elbeszélő szakaszokat *e* hangok oktáv-unisonójának szándékolton monoton, tárgyilagos és ridegen szigorú ismétlésével recitálva. Tudatos távolságtartásról, sőt részvétlenségről van szó, amely rendkívül szuggesztív drámai erőteret hoz létre – és paradox módon éppen a hűvös objektivitással vonja ellenállhatatlanul a részvét körébe a hallgatót. Ebbe az egyhangú elbeszélő recitálásba ékelődnek bele, szintén a kórus hangján egyrészt az egyéni szereplők – Jézus, Pilátus, Péter – és a nép megszólalásai, ezek azonban már nem kopár oktáv-unisonók, hanem változatosan harmonizált szakaszok formájában.

Ezt a vokális folyamatot keretezi és tagolja a zeneszerző zenekari elő- és utójátékkal, valamint szintén zenekari közjátékokkal. Ilyenformán egy érzékenyen központosított dramaturgiájú és a sok tudatosan vállalt monoton hatás ellenére is változatos összehatású zenei folyamat keletkezik, a tételekhez mellékelt információk révén sugallatokban is bővelkedő tartalommal. Zombola ugyanis ajánlásokkal látja el a közjátékokat, s a megidézett személyek listája a szerző eszmei vonzalmi szempontjából igen informatív és sokszínű: a prelúdiumot Ligeti Györgynek dedikálja a szerző, a második tételt a filmrendező Francois Truffaut-nak, az első interlúdiumot a szintén filmrendező Andrej Tarkovszkijnak, a harmadikat Henry Purcellnek, a negyediket Igor Stravinskynak, az ezt követő szöveges tételt (*Urunk, ki értünk szenvedtél, könyörögj értünk. Ámen*) a filozófus Roland Barthes-nak, s végül a posztlúdiumot a pszichiáter Eric Berne-nek. A nem muzsikusi címetek neve nyilván elsősorban a tág értelemben vett szellemi kötődés körét jelöli ki, a zeneszerzők névsora azonban olyan kompozíciós jellegzetességekre utal, amelyek magában a megszólaló zenében fedezhetők fel. A műben meghatározó és alapvető Igor Stravinsky hatása – elsősorban a neoklasszikus-neobarokk Stravinskyé, a pengeéles tárgyilagosságú *Oedipus Rex* szerzőjéé, de a *Zsoltárszimfö-*

nia is fontos ösztönzést nyújtott Zombola számára, aki egy ponton fel is használt egy részletet a műből. Ligeti is jelentős előd: Zombola gondolkodásmódjára mindenekelőtt a *Requiem* hatott, de a műben többször is ráismerünk olyan sűrű belső mozgású textúrákra, amelyek mögött a jellegzetes Ligeti-féle „hangfelhők” hatását sejtethetjük. A harmadik interlúdiumban Zombola felhasználja Henry Purcell *Music for the Funeral of Queen Mary* című művének indulóját, amely elrajzolt barokk zeneként ékelődik a műbe, majd a hangzása és harmóniavilága fokozatosan „elkortársiasodik”. De más, Zombola által meg nem nevezett szerzők hatását is felfedezheti a hallgató a műben – például Orff éles hangsúlyokkal tűzdelt, makacs ritmikáját vagy Arvo Pärt misztikus minimalizmusát, sőt áttételesen a repetitív szerzők ösztönzését is. Világos és észrevehető motivikus abroncsok tartják össze a szerkezetet – például cantus firmus-szerűen megkomponálva visszatér a darabban az *Édes Jézus, neked élek* kezdetű katolikus népének –, s egészében elmondható: a *Passió* egy magasrendűen megszerkesztett, szuggesztív, összefüggésekben gazdag posztmodern mű benyomását kelti, olyan kompozícióé, amely magába olvasztja és igényes eredetiséggel dolgozza fel a múlt különféle hatásait. A darab hallgatásakor a kritikust az a ritkán tapasztalható jó érzés keríti hatalmába, hogy olyan új művet hall, amelynek biztos a kvalitásaiban, sőt azt is biztonsággal meri állítani, hogy *jelentős* új darab született: olyan szakrális kompozíció, amelyhez fogható súlyú és minőségű darab Jenei Zoltán *Halotti szertartása* óta nem került ki a magyar zeneszerzés műhelyéből. A kritikus figyelmét ez alkalommal minden másnál inkább lekötötte a gyarapodás, az új magyar mű minősége, de azért azt is észrevette, hogy Kovács János értő vezényletével a Rádiózenekar a Zombola-műben felkészülten és igényesen játszott, a *Pad Zoltán* betanította Magyar Rádió Énekkara pedig tónussal és szuggesztíven, a kortárs mű faktúrájával magabiztosan megbirkózva énekel. Hasonló kvalitások jellemezték a 9. szimfóniát is, amely ihletett és gondozott repertoár-előadásként hangzott fel. Sűrű és erőteljes vonóshangzás, sok markáns hangsúly, lendület és drámaiság jellemezte a nyitótételt; nagy sodrással, feszesen és élesen tagolva hangzott fel a scherzo, amelyben külön figyelmet keltett a timpanik hatásos

központozása. A lassú tételben megszületett a hiteles hangütés és a zenéhez illő atmoszféra, megvalósult a széles ívű vonós kantilénna bensőséges jellege és vallomásos karaktere. Végül a fináléhoz adekvát bevezetéssel szolgált a csellók recitativójának *vox humana* karaktere, a dallam retorikus értelmezése, ezt követően pedig az *Örömdáiban* a gazdag hangzással éneklő kórus előterében kitűnően teljesített *Sümegei Eszter*, *Kovács Annamária*, *Fekete Attila* és *Kálmándi Mihály* kvartettje. (Csengery Kristóf)

Nemzeti Filharmonikusok – 2015. május 8.

Művészetek Palotája, Bartók Béla
Hangversenyterem

Legalább két olyan zeneszerző van, akinek pályáját jelentősen befolyásolta a mecénásnak is tekinthető Nagyeczda Meck zenei ízlése és értékítélete. Nevét legtöbbször Csajkovszkij életrajzából ismerik (a romantikus kapcsolat, amely az anyagi támogatáson túl erős lelki kapcsolatot is jelentett, ám olyannyira platonikusan, hogy – ha hihetünk a történetileg továbbhagyományozott anekdotáknak, személyes találkozás nélkül). A fiatal Debussy zongorakísérőként az ő közvetítésével bővíthette zeneirodalmi ismeretét. Már csak ilyen szempontból is érdekes a Csajkovszkij-Debussy est – de ezúttal többről volt szó.

A maga korában hihetetlen lelkesedést kiváltó Szláv induló hatásos nyitányul szolgált, majd izgalmas kontroll-lehetőséget kínált a b-moll zongoraversenynek az a – szerző által átdolgozott, tehát véglegesnek tekinthető – verziója, amely Csajkovszkij halála után feledésbe merült. A nagyközönség most szembesülhetett azzal, hogy az a néha már-már bombasztikus versenymű, amely komolyzenei örökzöldnek számít, valójában Siloti átdolgozó munkájának eredménye. Itt volt tehát a lehetőség, hogy ki-ki módosítsa a benne kialakult Csajkovszkij-képet, a zongoraverseny hiteles verziója alapján. Kirill Gerstein még a megjelenése előtt betekintést kapott az urtextkiadványba, s annak jubileumi megjelenésével szinte egyidőben széleskörű propagandát fejt ki a régi-új verzió megismertetése érdekében. Csajkovszkij rendkívül hatásos zenéje passzív gyönyörködésre készíti a hallgatót, aki a sokadik meghallgatáskor is várja a folytatást, mint a megunthatatlan ismert mesét a gyerekek. A mű jó lehetőséget biztosít az előadóknak aktív (tehát a kottaképet mindig értelmező) kottaolvasásra, így az interpretációk közötti kü-

lönbségnek elsődleges fokmérője a határszág lett. A publikum szinte várta, hogy „lehengereljék”. Az urtext-verzió arra készítette mindazokat, akik a versenymű ismerőinek tartották magukat, hogy figyeljék az „eltéréseket”, azaz, ne adják át magukat a felhangzó muzsikának. Mi tagadás, komoly feladatnak tűnt ezúttal a kompozícióra való tudatos figyelés. Aki nem érzett kihívást, hogy az eltérések nyomára bukkanjon, választhatta azt a megoldást is, hogy hagyta magát vezetni a felcsendülő hangoktól, s így – függetlenül a háttér-információktól és a zenei szöveg-módosulástól – az interpretációra koncentrált.

Kirill Gerstein neve a fővárosi nagyközönség számára mindeddig szinte ismeretlen volt. A voronyezsi születésű pianista gyermekként azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy klasszikus zongoratanulmányaival egyidőben hangfelvételek alapján jazz-zongoristává képezte magát. Amerikai iskolázottság, ösztöndíjak, elismerések – mindközben a koncertező művész tanári állást is vállalt, s a harmincas évei közepén járó művész kisszámú felvételének is kijutott a szakmai érdeklődésből és elismerésből.

Gerstein korántsem a robusztus őserő megtestesítője – így habitusának remekül megfelel a rendkívüli nehézségekben nem szűkölködő szólam. A minőség feledtette azt, hogy a „deheroizálás” által kevésbé extoragáns hallgatnivalót kaptunk néha.

A Nemzeti Filharmonikusok, Kocsis Zoltán vezényletével remek partnernek bizonyultak, a b-moll zongoraversenynek ezt a verzióját is szerethetőnek ítélte a közönség.

Mégis, e sorok írója számára az est második fele bizonyult érdekesebbnek. Debussy korai kantátáját, A tékozló fiút, amellyel harmadik próbálkozásra végre sikerült elnyernie a „Római díjat”, Debussy később jelentősen átdolgozta. A felcsendülő gazdagváltozatos hangszínvilág arra enged következtetni, hogy a későbbi verzió került előadásra. A sokak számára első koncerttermi találkozás a művel egyszerre kínált zenetörténeti tanulságokat és adott zenei élményt. Megint megcsodálhattuk, amint Kocsis értő partitúra-olvasásának eredményeként különleges hangszínvilág kel hangzó életre, kihallhattunk a későbbi Debussyre jellemző fordulatokat, gesztusokat, felfedeztünk olyan markáns jegyeket, amelyek az életmű későbbi darabjaiban is jelentéshordozók. A három szólista (Celeng Mária, Kiss Tivadar és Bognár Szabolcs) és a fináléra kispórolt szereplésével a Nemzeti Énekar is mindent megtett annak érdekében, hogy ne csupán kuriózumnak, hanem je-

lentős műnek tekintsük a kantátát. Számos zenekari játékosnak jutott rövid szólisztikus rangú játszanivaló; a koncepciózus irányításnak köszönhetően a kidolgozott részletekből arányos hangéptmény jött létre.

(Fittler Katalin)

Duna Szimfonikus Zenekar – 2015. május 13.

Klebelsberg Kultúrkvária

Aki először látogatott a Klebelsberg Kultúrkváriába, korántsem érzi túlzásnak az intézmény elnevezését. A színházteremig vezető folyosókon jelenleg fotókiállítás kínál érdekes látnivalót, olyat, amellyel gyorsan elrepül a hangverseny szünete is.

A mintegy 300 fő befogadására alkalmas nézőtér csaknem teljesen megtelt – könnyű kitalálni, hogy a tömegközlekedéssel csak viszonylag hosszadalmasan megközelíthető épület elsősorban a közelben lakók számára biztosítja az élő előadások élményét, habár a jóelőre megtelt parkoló arra enged következtetni, hogy sokan megkedvelték ezt a – programfüzetük tanúsága szerint – rendkívül gazdag-változatos programokat kínáló rendezvényközpontot.

„Mesterkoncertek és fiatal művészek” – ezzel a címmel kínálták a Duna Szimfonikus Zenekar Beethoven-estjét, amely csaknem teltháznai közönséget vonzott. Ezúttal az ország legtöbb zenekarának egyik legnépszerűbb vendégkarmestere, Medveczky Ádám vezényelt, szólistaként pedig a 2014-es Fischer Annie ösztöndíjasok egyike, Birtalan Zsolt lépett fel.

Remek választás volt erre a helyszínre a három kedvelt műsorszám, az Egmont nyitány, az Esz-dúr zongoraverseny és a III., Eroica szimfónia. Azt a többlet-élményt kínálta, hogy akik korábban hangfelvételekről ismerték e kompozíciókat, élő előadásban is átélhessék őket. E lehetőség értékére a hallgatóság „viselkedése” döbbsített rá. Az első részben mind füledtebbé-levegőtlenebbé váló teremben (nem irigyeltem a zenekari muzsikusokat, akik az erős reflektorok fényében még kedvezőtlenebb körülmények között játszottak) szinte kitapinthatóan érződött a figyelem. Nemcsak azért, mert mindösszesen egy tételszünetben engedtek utat (röviden) a néha kiemelt jelentőségű rendezvényeken is hallható köhögésnek-neszezésnek, hanem mert az élmény a művek elhangzása után tovább rezonált a befogadóknak. A szünetben a termet elhagyva öröm volt hallani, ahogyan ki-ki a saját apró-személyes élményét megosztja társasága tagjaival vagy épp alkalmi

ismerősökkel. Volt, aki annak örült, hogy az előadók közelében ülhetett, más azért volt boldog, mert látta a szólista kezét – tehát külsőségekben is kerestek-találtak személyes kötődést, ami azért fontos, mert az ilyesmi mélyen megmarad, és arra készíti a hallgatót, hogy máskor is hasonló helyzetbe hozza magát.

Nem otthonában, a Duna Palota meghitt színháztermében játszott tehát a zenekar, s nem is – mint legtöbbször – vezető karmestere irányításával. Medveczky Ádám személye viszont elkophatatlan örömforrás a zenekari játékosoknak, a dirigensnek ugyanis sikerül olyan légkört teremteni, amelyben mindenki igyekszik tudása legjavát adni. Ez az igyekezet – túl azon, hogy lelkiismeretes felkészülést sejtett – ahhoz vezet, hogy a szólamkották és a karmesteri irányítás között megosztott figyelem élő-eleven interpretációt eredményez. A már-már elcsépelet „jelenlét”-ről van szó ismét, amire ideális esetben mindig szükség lenne – s amelyről oly szívesen képesek lemondani előadók (hol azért, mert általuk gyakran játszott művet játszanak újra, hol pedig, mert nem veszik a fáradságot – elsősorban gyakran csak egyetlen alkalommal előadandó kortárs darabnál – a behatóbb műismeretért). Ráadásul, egy-egy zenekar tagjai korántsem azonos mértékben ismernek egy-egy művet; mindig vannak, akik előadóként újonnan találkoznak hallásból már ismert kompozíciókkal - s akkor még nem is említettük az alkalmi kiegészítőket. Mindig pozitív eredményhez vezet, ha érződik a zenekari játékosok figyelme.

A Duna Szimfonikusoknak a profiljához tartozik, hogy időről-időre rendszeresen lehetőséget adnak fiatal művészeknek zenekari fellépésekhez. Nem lehet eléggé hangsúlyozni ennek a fontosságát, hiszen a pódium-gyakorlat hiánya kihathat egész előadóművészi pályák alakulására is.

Birtalan Zsolt, a Zeneakadémia doktoriskolájának hallgatója, egyszersmind tanít, s pedagógiai munkájának része a korrepetíció, tehát a kíséret is. Aki nem tudta ezt róla, az is felfigyelhetett arra, hogy játékában megkülönböztetett szerepet kap a technikai perfekció (tehát, nem kérdés, hogy „sikerül”-e valamely nehéz futam vagy akkordikus menet. Ez viszont azzal járt, hogy jobban koncentrált a játszanivaló perfekt kivitelezésére, mint a kifejeznievalóra (tehát, mint ha a színész számára az lenne a legfontosabb, nehogy bakizzon – szinte függetlenül attól, hogy milyen szerepet alakít). Birtalan remek felkészültség birtokában elsősorban akkor foglalkozott a kifejezés-

sel, amikor nem tornyosultak előtte a megoldásra váró technikai feladatok – a versenyműnek elsősorban a lassú tétele volt ebből a szempontból a legszemélyesebb, miközben a virtuóz részek elsősorban intellektuális örömet adtak, a perfekt kivitelezés által.

A (szó jó értelmében) nagy kísérői rutinnal rendelkező karmestert és zenekart nem tette próbára a felkészült szólista – csak épp ennek az előadásnak az alapján nehéz elképzelni, hogy az Esz-dúr zongoraversenyt angol nyelvterületen „Emperor”-ként tartják számon. Mint teljesítendő feladatot, lelkiismeretes oldotta meg a szólista, remélhetőleg nagyobb szólista-rutinnal bátrabban adja majd át magát a zene érzelmi-indulati töltésének. Hogy mindazt, mit tud az adott műről, élményként tudja továbbítani hallgatóságának.

Ami a zenekart illeti, a nyitány érezhetően a „bemelegítés” funkcióját töltötte be, a zongoraversenyben egyenletlenül bár, de sok szép részletmegoldás szerepelt. Legjobban a szimfóniában érezhették magukat a játékosok. Remekeltek a kürtösök a III. tételben, a gordonkások is fundamentum-szólamból mindinkább érzékenyen reagáló muzsikuská váltak. És nem utolsósorban: megintcsak örömmel hallhattuk, hogy a vonóskar egésze képes alkalmanként érzékenyen kidolgozott kísérőszólamná válni, amikor a fúvósok játsszák a dallamot. Ez a fajta saját-funkció-megtalálás egyértelmű bizonyítéka annak, hogy valamennyi szólam játékosai törekednek az arányos hangzás létrehozására. *(Fittler Katalin)*

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2015. május 16.

Olasz Kultúrintézet

Zeneakadémiai hangversenyük másnapján délelőtt az Olasz Kultúrintézetben ugyanazt a műsort szólaltatta meg Kesselyák Gergely vezényletével a MÁV Szimfonikus Zenekar. Két teremnyi közönség gyönyörködhetett tehát Pusker Júlia csodálatos hegedűhangjában, kiforrott muzikalitásában. A fiatal szólista neve örömdetesen ismertnek számít – az egy-egy zenekar holdudvarához tartozó koncertlátogatók sokasága tapsolhatott neki az elmúlt bő évtizedben. Pusker Júlia számos szimfonikus és kamarazenekarunkkal fellépett már, örökre beköltözve valamennyi hallgatója szívébe-élmékezetébe. Noha 2011 óta Londonban tanul Pauk György vezetésével, továbbra sem szakadt meg a kapcsolata a hazai zenei élettel – tavaly például Pauk György mesterkurzusának nyitókoncertjén

is fellépett. A hangverseny első része az ő bővületében telt. Szólójával Csajkovszkij Emlék című három teteles kompozíciója és Ribnyikov Capricciója csendült fel, az első pillanattól az utolsóig az odaadó-lelkes figyelem légkörében. Pusker Júlia játékát hallgatva nem tudtam szabadulni attól a gondolatától, hogy egykor a híres énekmester Porpora évekig kizárólag technikai gyakorlatokkal edzette növendékeit, akik viszont ily módon nehézségeket nem ismerő művészként bármilyen műveket a legmagasabb színvonalon tudtak előadni. Nos, Pusker Júlia nem technikai gyakorlatokon, hanem zeneiskolai tananyagban és értékes kompozíciókon nevelkedett kora gyermek-kora óta, de közben mégis valamiképp szert tett egy olyasfajta biztonságra, amely lehetővé teszi számára, hogy mindig kizárólag a kifejeznievalóval foglalkozhassék. Ezt leginkább játékának a dinamizmusából lehet lemérni, abból, hogy ugyanolyan biztonsággal és természetességgel indítja a virtuóz frázisokat, mint a legbensőségesebben daloló lassú melódiákat. Olyan érzetet kelt hallgatóiban, mint az ízesen mesélő, vagy épp utolérhetetlenül átlényegülő színész – örökérvényűnek fogadjuk el az általa okozott emlékezetes pillanatok. A Csajkovszkij-mű (kiváltképp szélesebb körű ismertségnek örvendő harmadik tétele, a Melódia) sem egyszerűen passzív gyönyörködésre készítette a közönséget, hanem egyfajta intellektuális érdeklődést ébresztett, amellyel nemcsak végigkísértük a tételeket, hanem nyomon követtük a (kisebb-nagyobb léptékű) formai történéseket is. A kortárs orosz komponista, Ribnyikov műve kétségkívül újdonságot jelentett. A rendkívül termékeny, elsősorban filmzene-műfajban hangos sikereket elért szerzőnek azonban szimfonikus művei is szép számmal vannak (szimfóniák mellett versenyművek is). A művész-családból származó komponista (akinek apja hegedűművész volt, a fia pedig zeneszerző lett) gyermekkorától zenei környezetben élt, s így a hagyományos és az újító gesztusok egyaránt természetesek a számára. Változatos hangulatú részeket sorjázató Capricciója nemcsak ahhoz kínál lehetőséget a szólistának, hogy megmutassa felkészültségét, hanem egyszersmind életteli lehetőséget ahhoz, hogy protagonistaként részt vegyen egy közösen kialakított hangzásvilágban. Szerethető „elcsépelet pillanat” volt, amikor egy hosszabb zenekari szakasz idején a szólista olyannyira partnernek érezte magát, hogy aktív érzelmi részvétellel, szinte elnevette magát egy hatásos zenekari effektusnál. Élt-vibrált a Capriccio, minden bi-

zonnal, mert a zenekari muzsikások sem korlátozták tevékenységüket kizárólag szőlőnk lejátszására. A színházi ember Kesselyák minden bizonnal asszociációkkal tette számukra konkrétá a partitúra egyes helyeit – így mindenki egy közösen elmondott történet részesének érezte magát. Arra gondoltam: ilyen megközelítéssel szinte bármely értékes kortárs kompozíció könnyen befogadhatóvá (mondhatni, szerethetővé) tehető. Ki kellene próbálni...

A szünet után Liszt Dante-szimfóniája következett, oly módon, hogy a színpad két oldalán vetítettek a falra. Kesselyák Gergely előtte hangsúlyozta, ez nem afféle több érzékszervet egyszerre foglalkoztató többlet, hanem Liszt szellemében történik, aki egyébként maga is előadta (kézongorás átíratban, partnerként Saint-Saënszal) Gustave Doré szalonjában, az Isteni színjátékot illusztráló metszetsorozat képeinek „társaságában”.

A vetítés sötétet igényelt – azok a hallgatók, akik zenehallgatás közben szokták olvasgatni a műismertetéseket, erre nem kaptak lehetőséget. Mindenesetre leköthette figyelmüket a nem kizárólag állóképek vetítése, hanem a metszeteken pásztázó (tehát a mindenkori „lényegre” irányuló) látnivaló. Aki többé-kevésbé ismeri a Dante-művet, tájékozódni tudott a főbb mozzanatokra utaló ábrázolások képi világában. Az idők számára kétségkívül többlet-élmény volt – szerencsére ők voltak többségben. Fiatal hallgatók körében nemigen számíthatott volna elismerésre az ötlet kivitelezése; az egyik kivetítőn kékes, a másikban zöldes árnyalatban, különböző pontossággal kihasználva a vetítésre szánt teret (tehát, egyik oldalon bántó csík-kerettel), különböző méretben láttuk a két laptopról párhuzamosan vezérelt folyamatokat (a terem közepén ülők elszorakozhattak azzal, hogy összevetették a két különböző élességű felbontás előnyeit és hátrányait). A zenekar teljesítményét dicséri, hogy a Liszt-mű egy pillanatra sem vált illusztráló ill. háttérzenévé – sőt, épp ellenkezőleg: a hallgatónak időről-időre külön figyelnie kellett arra, hogy színeivel is kövesse a látványt (hiszen az egyediségében megismételhetetlen), s ne merüljön el a „befelé néző” zenehallgatásban. Az olasz Intézet nagytermében éltek a térkihasználás lehetőségével: a karzaton két oldalról szólalt meg a művet záró Magnificat (a Gráf Zsuzsanna irányításával működő Angelica Leánykar előadásában). A hangzást megkoronázó, igényesen formáló, szép hangú szólista nevét sajnos nem tudta meg a közönség.

(Fittler Katalin)

Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara – 2015. május 20.

A rádiózenekar, mint olyan, megkülönböztetett típusa a zenekaroknak; egykor olyan muzsikásokból hozták létre, akiknek az együttese stúdiófelvételek készítésére volt alkalmas, akár kevés próbával. Tehát, újrajátszható, vagyis sokszor meghallgatható interpretációval tudtak hű képet adni a művekről. A gyorsan változó időben sok mindenben változott a helyzet, s ennek megfelelően a rádiózenekar feladatai is módosultak. Ami változatlan: a magyar zenei gyakorlatban az MR együttese oroszlánrészt vállal a legfrissebb hazai zenekari művek megszólaltatásában. Sajnos, ez a megszólaltatás kevés alkalomra korlátozódik, tehát nem ritkán egyszeri eljátszás kedvéért kell megtanulniuk a legnehezebb szőlőnk is. Viszont, épp a ritka megszólaltatás következtében, kényszerűen etalon-értékűnek kell tekintenünk a játékokat, hiszen kortárs zenekari darabok esetében legritkább esetben van lehetőség különböző interpretációk összevetésére. (Tehát, remek előadással esetleg értékesebbnek, míg távolságtartó értetlen hozzáállással érdektelenebbnek tüntethetnek fel egy-egy darabot.)

Külön műfaj a kortárs zenei stúdiókoncert, amikor a nagy létszámú előadói együttest – a stúdió-adta lehetőségeket kihasználva – kamaraközönség élőben is hallgathatja. Ilyenkor a zenekar nemcsak a mikrofonoknak játszik (habár a rádiózenekarok számára eredetileg ez volt az alap-situáció), hanem kontaktust tud teremteni a jelenlévő hallgatóssággal. Közben pedig továbbra is élnek a mikrofonok, hiszen felvétel készül, amely akár élőben, akár később (egy vagy több alkalommal) eljuthat a kiszámíthatatlan nagyságú és összetételű hallgatóssághoz. Az ArTRIUM kortárszenei seregszemle hangversenyait élő-egyenes adásban sugározza a rádió, a készüléken keresztül hallgatók pedig tanúi lehetnek a helyszíni tetszésnyilvánítás mértékének, intenzitásának.

Az ArTRIUM ezévi harmadik hangversenyén négy ősbemutatónak lehetünk tanúi. A kortárs-komolyzene iránti (néha mesterkéltén gerjesztett) távolságtartás csökkentésére, a művekhez és a szerzőkhöz vezető utat megkönnyítendő, a műsorvezető műismertetéseket olvasott fel (Hollós Máté írásait), s a pódium-átrendezés idejét kihasználva, előre felvett riportokból értesülhetünk további „műhelytitkokról” (a riporter: Ménes Aranka).

Bella Máténak, a fiatal zeneszerző-ge-

neráció kétségkívül egyik legtehetségesebb alakjának művével kezdődött a program. A Sounds of Generation Y (Az Y nemzedék hangjai) című valóban magyarázatra szorult, hiszen nem mindenki előtt ismeretes a 20. századi nemzedékek felosztása. Az Y generációba az 1980 és 1995 között születettek tartoznak, akiket „digitális bennszülötteknek” tartanak. A Bartók Rádió felkérésére komponált művel ezt a generációt kívánta hangokba foglalni a szerző, pontosabban, olyan zenét tervezett, amely őket „szólítja meg” elsősorban. Osztott zenekar kelt sztereó-hatást, sztereó-jellegű ötleteket sorjázta, a minimal music hangzásvilágát is felidézve. Miközben hallgattam, arra gondoltam, nem lenne érdektelen, ha Bella Máté valamennyi generáció zenei portréját elkészítené, naprakész zenei nyelvű sajátos stílusgyakorlatokkal, afféle „Így látom...” ciklusban.

Az újdonságok sora versenyművel folytatódott, Madarász Iván Gitárversenyével, amely egy varsói gitárfesztiválra készült, de a hazai megszólaltatás most megelőzte a külföldi bemutatót. Az Esztergomi Gitárfesztiválra rendelt először Szendrey-Karper László gitárdarabot Madarász Ivántól, aki azóta több művel gyarapította a gitárosok irodalmát. Gitárversenye annyiból is érdekes, hogy magyar szerző tollából ez az első – legalábbis a szerző tudomása szerint. Ismerve a közelmúlt kiváló magyar gitárművészeit, csak reménykedhetünk abban, hogy több szerző figyelme ily módon ráirányul erre a műfajra. Az ősbemutató közönsége megtudta, hogy a szólista Eötvös József „útmutatása alapján” választott zenei faktúrát a szerző. A technika csodái mellett ezúttal a technika ördögével is találkozott a stúdióbeli közönség: a szólista „kihangosítása” meghiúsult – így azok kaphattak realisabb képet az elképzelt hangzásból, akik a felvételtechnika segítségével hallgatták. A stúdióban ülők viszont meggyőződhetnek arról, hogy a versenyműben a zenekari kíséretet is alaposan kidolgozta Madarász Iván – az viszont megválaszolatlan kérdés marad, hogy a szólista játékában gyakran hallható technikai zörejek mennyire lettek volna zavaróak a megtervezett hangzás-arányok között.

Angol címet adott új művének Láng István is. A Close Connections magyarra Szoros kapcsolatokként fordítható. A végigkomponált mű hét szakasza között megfelelőek több rétegű hálójára feszül, amiről a hallgatónak nem szükséges tudnia – viszont minden bizonnal tudat alatt segítik a kompozíció végigkövetését. A variációs elven belül az „isméltődés” rejtett dimenziókban mun-

kál, miközben a változatos-választékos hangszerelés köti le a figyelmet. Az Abbahagyott bekezdések rokona ez a mű a szerző zenekari művei sorában, miközben hasonló variációs technikával már több kamaraművében találkozhattunk. A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara keltette hangzó életre Láng legtöbb zenekari kompozícióját – így, még a zenekari játékosok cserélődését is tekintetbe véve, méltán feltételeztük a partitúra értő olvasatát.

Hasonló a helyzet Decsényi János esetében, akinél a zenekarhoz gyakran társul énekhang, tehát az oratorikus jelleg dominál. Most bemutatott IV. szimfóniájának – amelynek alcíme: Shakespeare nyomában – bariton szólóját Laborfalvi Soós Béla énekelte. Ez a mű sem előzmények nélküli a szerző életművében, jól kikristályosodnak azok a jellegzetességek, amelyekre már korábbi művei esetében is felhívták a figyelmet életművének ismerői. A gondolatosság, a filozofikum hangokba öntése ugyanúgy végigkíséri Decsényi pályáját, mint a választékos szövegválasztás. Ebben az esetben a műgond azzal párosul, hogy az angol nyelvű szöveget az Oxford Press kiadásában megjelent Shakespeare-összkiadásból vette a szerző. Ezt a gesztusát leginkább angol közönség tudná értékelni. Nekünk maradt többféle félmegoldás: olvasni a magyar fordítást (köszönet a stúdióközönségnek juttatott példányokért a szervezőknek!) és közben hallgatni a zenét – vagy gyorsan előreolvasni, hogy miről is szól egy-egy tétel, s utána a zenére figyelni. Voltaképp terjedelmes zenekari bevezető-tétel után három zenekari dalt hallottunk – a szimfónia-besorolást a tételek formai felépítése teheti indokolttá (leginkább formatani besorolásban).

Végül, de korántsem utolsó sorban, essék szó az est dirigenséről. Nagy öröm, hogy Kovács János, aki elsősorban operakarmesterként működik, habár vendégkarmesteri megjelenéseit mindig örömmel és érdeklődéssel fogadja alkalmi együttese és a nagyközönség, kortárs-bemutatók sorozatára vállalkozott. Gazdag repertoárjában kétségkívül a periférián kapnak helyet a 20-21. századi szimfonikus művek – éppen ilyen szempontból volt tanulságos szembe-sülnünk azzal a ténnyel, hogy elkötelezettségével ezúttal is élményszerű előadásra inspirálta muzikusait. Sikerült elérnie, hogy úgy kerüljön hallgatók elé a négy új mű, mint a zeneirodalom megszólaltatásra méltó alkotásai, amelyek között ki-ki szabadon állíthat fel tetszési sorrendet, mintha történeti muzsikákat hallgatna.

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának ezt a teljesítményét akkor értékeljük csak igazán, ha tudjuk, hogy mindeközben párhuzamosan már megkezdődött a júniusi Wagner-Napokra való felkészülés – ahol ismét kivételes megpróbáltatásban lesz részük. Elismerés a felkészülésért és műgondért, amit e bemutató-sorozatnak szántak.

(Fittler Katalin)

Pannon Filharmonikusok – 2015. május 22.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Hangversenyterem

A szokásos nyitány-versenymű-szimfónia dramaturgiát némiképp módosítva valósította meg a *Pannon Filharmonikusok* azon a hangversenyen, amelyen az együttes karmestere, Vass András (1979) Carl Maria von Weber, Richard Strauss és Dmitrij Sosztakovics egy-egy művét vezényelte a Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében. Nyitány, *dalciklus* és szimfónia szólalt meg ezúttal, a műsor középpontjában egy olyan ritkán hallható, halt dalból álló sorozattal, amelyet Strauss ének-zongora változatban ötvennégy éven komponált, jóval később azonban elkészítette a szimfonikus zenekari kíséretes változatot is: egyet 1933-ban hangszerelt meg, a további ötöt 1940-ben. Az op. 68-as *Hat dal* azonban nemcsak azért érdekes, mert keletkezésének története az érett és kései Strauss életének három pillanatába is bevilágít, fontosabb, hogy annak a Clemens Brentanónak a verseire készült, akire – talán indokolatlanul – szinte kizárólag az Achim von Arnimmal közösen jegyzett népdalgűjtemény, *A fiú csodakürtje*, annak is elsősorban mahleri megzenésítései révén emlékezünk, pedig Schumann és Brahms daltermése is magán viseli inspirációja nyomát – és mint a jelen példa mutatja, a Richard Straussé is.

A dalsorozat szólistája sztárvendég volt: a közönség egyik kedvence, a koloratúrszoprán *Miklósa Erika* (1970), akinek operaszínpadi teljesítményét az elmúlt két évtized során a közönség a milánói Scalától a Covent Gardenen át a New York-i Metropolitanig számos világárosban értékelte, dalénekesként azonban jóval ritkábban halljuk. Tolmácsolása rávilágított arra, hogy Strauss ciklusa milyen nehéz interpretációs feladatot ró a mindenkori előadóra. A zeneszerző ugyanis – nyilván nem véletlenül, sokkal inkább feltételezhető, hogy tudatos döntés eredményeként – e sorozatban kevésbé él a karakter- és hangulatbeli kontraszt lehetőség-

ével, inkább azzal kísérletezik sajátos lélektani terhet róva énekesre és közönségre egyaránt, hogy merőben hasonló vagy éppen azonos típusú dalokat sorol egymás után. Ilyen helyzetben megnövekedik az árnyalatnyi eltérések szerepe. Jellegzetesen fűtött éneklésmódjával Miklósa Erika hitelesen ragadta meg az első dal, a szerelmes tartalmú *An die Nacht (Az éjszakához)* egzaltációját és erotikáját, tetszett a második dal (*Ich wollt ein Sträußlein binden – Csokrot akartam kötni*) előadásmódja is – itt Mozart *Veilchenjének* és Schubert *Heidenrösleijének* távoli variánsaként olyan versmegzenésítést hallunk, amelyben egy virágszál kéri, hogy ne tépjék le. Miklósa Erika finom, érzékeny hangadással közvetítette a finom, érzékeny lírát. *Susogj, drága mirtusz! (Säusle, liebe Myrthe!)* – a harmadik dal meghatározó tónusa az énekesnő számára egyértelműen az elragadtatás volt. Ez a hangadás szinte megismétlődött a negyedik dalban (*Als mir dein Lied erklang* – Mikor a dalod elhalt) – a koloratúrszoprán orgánumán ez is tele volt túlradással, lelkesedéssel, egzaltációval, amely kiváltképp a magas hangok fényében, a hosszú hangok érzelmi telítettségében nyilvánult meg. Nemi negédséget hozott az ötödik dal, az *Ámor*, amely a tűznél magát megégető ifjú szerelemisten balesetéről mesélt helyzetdalszerű hangvétellel. Végül feltűnő színgazdagsággal zárta a ciklust is, és annak előadását is a hatodik dal (*Lied der Frauen* – Az asszonyok dala), amely egy vihart ábrázol, de a vihar elmúltát is, a kiderülő eget, a csalogány dalát – repesséssel az énekszólamban, sok és sokféle színnel a zenekarban, sötétekkel is, világos-fényesekkel is. Miklósa Erika egészében magas színvonalú és feltűnően egyékes teljesítményében egyetlen mozzanat hatott számomra zavaróan. Ezek a dalok eléggé teátrálisak és megjelenítőek ahhoz, hogy éppen egy színpadi tapasztalattal amúgy is bőven rendelkező operaénekes teljes mértékben feloldódhasson bennük, privát lényét elfeledve és mintegy megszüntetve. Ez itt és most nem történt meg: valami magánjellegű mindvégig megmaradt a közönség felé fordulásban, a mosolyokban, a produkciók tálalásában. Egyáltalán: annyi mosolygás, amennyinek most tanúi lehetünk, óhatatlanul kényszeredett hatást kelt, ráadásul a dalok művészi hatása ellen dolgozik, s mintegy túlhangsúlyozza a közönséggel való kommunikáció „művészetén kívüli” voltát. Mindezt azonban csupán mellékesen jegyzem meg, egy magasrendű és igényes művészi teljesítmény előtti főhajtás kiegészítőjeként.

Vass András és a Pannon Filharmonikusok együttese Weber *Euryanthe-nyitányával* (1823) indította a programot. Dinamikus kezdés után a zenekar telt hangzással, élénk ritmizálással és indulatgazdag hangsúlyokkal játszott. A lírai középrész vonós piano szakasza is szépen szólalt meg – sem a hangzás nem vált salakossá, sem az intonáció nem gyengékedett. Szépen érvényesült a himnikus téma széles ívben kibontott megfogalmazása. A második részben is sikerdarab, Sosztakovics *5. szimfóniája* (d-moll, op. 47 – 1937) töltötte ki a műsoridőt. Vass András irányításával mindjárt a nyitótételben megszülettek a mű legjellegzetesebb intonációi: a letargikus, a kietlen, a harcias, a drámai – ezúttal azonban bekövetkezett az, amitől a Weber-nyitány oly jólesően mentes maradt: a magukra maradó vonósok, főként olyankor, amikor csak a hegedűk játszottak, olykor salakosan szóltak, és disztonálás is előfordult. Jól teljesítettek viszont a rézfúvók: erőteljesen, zengő tónussal és ritmikai tartással játszottak – és határozottan központosztak az ütők. A scherzóban az előadás leplezetlenül felszínre hozta az élénken Mahleres stílusjegyeket. A lassú tételben vonzónak találtam a vonósok sűrű tónusát, a tiszta, telt, ugyanakkor rétegezett hangzást. E tételben különösen megragadott a nagy, drámai emelkedés, a szenvedély hatásos fokozása, majd az elcsituló befejezés az éteri vonós pianissimóval. Végül nagy sodrással és elsöprő energiával tett pontot az előadás végére a harcias finálé.

(Csengery Kristóf)

Óbudai Danubia Zenekar – 2015. június 8. BMC

A három estből álló Mendelssohn-bérlet befejező programja, amely (Fanny és Abraham után) a Felix címet kapta, két kompozíciót ígért: a bizonyos szempontból kamaraműnek tekinthető Oktettet és az a-moll, „Skót” szimfóniát.

Bizonyos szempontból kamaramű a két vonósnyégyst foglalkoztató Oktett, hiszen faktúrájából időről-időre az derül ki, hogy a szerző alapvetően vonós kamarazenei hangzásban gondolkodik. Ebből a megfontolásból remek választás, hiszen a zenekari vonós-szólísták is alapvetően zenekari faktúrában gondolkodnak, s a tényleges szólisztikus lehetőségek leginkább a zenekari szövet áttört szerkezetére emlékeztetőek. A legtöbb szólisztikus feladat a zenekar koncertmesterének, Mező Péternek jutott, aki ezúttal a primus inter pares szituációt élvezte

elsősorban, amiből adódóan kamara-partnereinek önállóan kellett gondoskodniuk az anyag szálai mentén a teljes szöttes kialakításáról. Az Oktett „bizonyos szempontból” kamaramű jellegéből adódóan semmiképp sem lett volna felesleges a karmesterrel való felkészülés (vagy ha ez megtörtént, akkor a faktúra változásait részletezőbben tudatosító közös munka), s akkor a szerző műveire jellemző klasszikus szépségideál, a harmonikus alaptónus differenciáltabban jutott volna kifejezésre.

Mindazonáltal, meglehet, hogy az elfogulatlan kritikus is áldozatul esett annak a körülménynek, amely a földszinti közönség „kedvéért” jött létre.

Az Óbudai Danubia Zenekar BMC-beli hangversenyeinek házigazdája Eckhardt Gábor, aki nemcsak műsorközlő szövegekkel tájékoztatja a hallgatókat, hanem vetített képekkel is megeleveníti a kort, a helyszínt – megannyi, a művekhez kapcsolódó érdekes többlet-információt adva. Így volt ez eddig, most viszont – a magam részéről először – azzal kellett szembesülnöm, hogy a hangverseny folyamán végig kivetítik a zenekar – egyetlen mozgó kamerával követett – részleteit. Tény, hogy megemelt pódium hiányában a hallgatók – az egy szintben lévő nézőtérén – csak az előttük ülők vállalai felett kukucskálva láthattak valamennyit a játékosokból, ami nem épp szerencsés az élő zenehallgatás közvetlenség-élményét illetően. A hallgatóság szerető érdeklődése azonban át tudta hidalni ezt az akadályt.

Most viszont az a helyzet állt elő, hogy a kivetített látvány jóvoltából megannyi részlet terelhet (és terelte is!) el a figyelmet a lényegről, a tényleges hallgatnivalóról. Tény, hogy a zenebarát érdeklődik a műhelytitkok iránt, kedveli, ha beavatják a színpad mögötti történésekbe (ennek kirívóan szélsőséges példája, amikor a MET-közvetítéseken azonnal lecsapnak a mikrofonnál az énekesekre, akik pillanatokkal korábban még a szerepükben éltek – de ez ott a sztárság egyik, kétségkívül popularitást növelő, mellékkörülménye). Itt viszont az Oktettben már-már indiszkrét módon lettünk beavatva, hogy melyik játékos tart szemkontaktust partnerével, s mennyiben van kizárólag a szólamával elfoglalva. Más kérdés, hogy esetleg auditív segítség nélkül is működhet egy-egy folyamaton belül az akusztikus kontroll. Bekamerázva érezhetők magukat a játékosok (a kamera elhelyezkedéséből adódóan, legnagyobb biztonságban Mező Péter érezhette magát...), ami önmagában is módosítja az előadnivaló zenéhez fűződő kapcsolatukat. Tény, hogy

a zene „vizuális” (mint Pernye András sok évtizede behatóan elemezte), de veszélyes, ha az előadók a hangzás vizuális illusztrárainak tartják magukat.

Valahogy túl közeli lett minden, plakátméretű a kamaramű intimitása – ezáltal elveszett valami, ami meghatározó jellegzetessége a mendelssohni muzsikának.

A Skót szimfónia esetében fokozott mértékben érvényesült ez, hiszen a kamerának nem volt feladata az éppen megszólaló hangszerekre fókuszálás – így nem egy esetben előfordult például, hogy rezesek hangszer-öblögetésének látványa kísért fafűvös szólókat. Tehát, a tényleges látvány nem segítette a hangzás követését, hanem elterelő ingerként szolgált. S akkor még nem ejtettem szót a játékosok „megkettőzéséről” (akiket élőben is, kivetítve is láthattunk, miközben a tényleges zenekari szólista minden szinten fedésben maradt).

Tudom, lehet „nem nézni” a színpad irányába – ami azért is praktikus, mert úgysem azt láttuk, s nem is abból az irányból, ami-ahol megszólalt... – de a hangversenylátogatói gyakorlat illetően módosulása az otthoni gépzene-hallgatás irányába vinné el a figyelmet.

A muzsikások rokonai-ismerősei-barátai persze örömmel regisztrálhatták, mennyire fotogének a játékosok, legtöbbjük kétségkívül tetszetős látványt nyújtott. A nyári rendezvényeken kiváltképp gyakori „színes” öltözet is „feldobta” a látványt.

Hámori Máté lelkesítően irányítja zenekarát – talán kicsit szabadjára is engedi a hangszereseket, amennyiben egy-egy szólisztikus megoldást rábíz a hangszeresre. A próbák során lenne érdemes módosítania – karakterek-tónusok finomításáért – egy-egy játékos egyéni elképzelését, s akkor hasonló irányító mozdulatai még differenciáltabb hangzásképet eredményeznének. Ami nem először tűnt fel: Hámori nagy-nagy bizalma a mélyvonósok iránt. Szívesen fordul a dallamjátész hegedűsökhöz, szuggerálja mozdulataival a melodikus fordulatok cizellálását, miközben a gordonkások/bőgősök mindösszesen tempó- ill. metrumtartó fundamentummá váltak. Pedig a mélyvonósok különböző léptékekben „méri” a zenei időt, a zenei történések menetét. Ha pusztán afféle muzikális mérőütéssé fokozzák le őket, nem lesz környezet, amelyből kiragoghatnak a szép dallamok.

A Skót szimfónia himnikus befejezése viszont ebben a környezetben sem tévesztette el hatását, a hallgatóság úgy érezhette: megérte eljönni!

(Fittler Katalin)

Galamian-iskola

Ivan Alexander Galamian – 1903. február 5. Tabriz (Irán) – 1981. április 14. New York

A hegedűjáték története Ivan Galamian iskoláját az Auer-iskola amerikai leágazásaként tartja számon. Bár korunk bővelkedik virtuóz hegedűsökben, Galamian három leghíresebb növendékének hatása ma is elevenen él. Közülük Itzak Perlman és Pinchas Zukerman izraeli, Kyung-Wha Chung pedig dél-koreai. Míg Auer Lipót tanítványai a 20. század első felében játszottak kiemelkedő szerepet a hegedűjátékban, Galamian iskolájára ez a század második felére érvényes.

Írásunk elkészítésekor elsősorban Margaret Campbell „The Great Violinists” (1980) című könyvére, Galamian „A hegedűjáték és tanítás alapjai” (1978) című munkájára, valamint a Newsweek 1980. április 14-i és október 20-i számaiban megjelent Perlman- és Zukerman-cikkek anyagára támaszkodtunk. Campbell könyvének forrásai a következők voltak: Galamian-interjú (Mansell Collection); Menuhin: Unfinished Journey, 1977; Galamian: Principles of Violin Playing and Teaching, 1962; Samuel and Sada Applebaum: With the Artists, 1955; valamint a New York Times 1977. november 23-i száma.

Ivan Galamian örmény szülők gyermekeként született Iránban, de már két hónapos korában Oroszországba került. Édesapja üzletember volt, aki szerette a zenét. A kisfiút érdekelte a hegedülés, ezért nyolc éves korától, 1911–1919-ig a Moszkvai Filharmóniai Társaság zeneiskolájában tanult Konstantin Georgievics Mosztrasznál (1886–1965). Mosztrasz tanára Auer Lipót tanítványa, Borisz Oszipovics Szibor (1880–1961) volt.

Borisz Szibor,
Galamian „zenei
nagyapja”

Galamian 1922-től Párizsban tanult Lucien Capet-nál, aki zenei és pedagógiai szempontból nagy hatással volt rá. Bemutakozó

hangversenyére 1924-ben került sor a francia fővárosban. Neve hamarosan ismertté vált, majd sikeres európai turnékon vett részt. Már tizenhárom éves korától érdekelte a pedagógia, de a tanítással akkor kezdett komolyabban foglalkozni, amikor 1923-ban Capet átadott neki néhány növendéket. 1930-ban a párizsi Orosz Konzervatórium alelnökévé nevezték ki, 1936 és 1939 között pedig az École Normale de Musique tantestületének volt tagja. 1939-ben az Egyesült Államokba költözött, 1944-ben amerikai állampolgár lett. Efrem Zimbalist, a Curtis Institute of Music igazgatója ekkor nevezte ki a Philadelphiában működő intézmény tanárává. Két év múlva tanítani kezdett a New York-i Juilliard School of Music-on is. Később már New York-i lakásán foglalkozott növendékeivel, eltekintve a nyári időszakról, amikor az Adirondack hegységben lévő Westport híres iskolájában, a Meadowmount Schoolban tanított, amit 1944-ben alapított. Naponta reggel 8-tól tanított délután 6-ig, egészen 75 éves koráig. Később ez csak annyiban változott, hogy reggel 9-kor kezdte a tanítást, ami persze nem jelentette azt, hogy már korábban nem hívta fel telefonon némelyik lustább növendékét: „*Miért nem gyakorolsz?*”

A gyakorlásról határozott elképzelése volt: „*Ha elemezzük egy ismert művész fejlődését, azt látjuk, hogy a sikeres pályafutás csaknem minden esetben a gyakorlás minőségével van összefüggésben... A hegedűóra még nem minden. A növendékek nem tudják, hogyan kell önállóan dolgozni. A tanárnak kell megtanítani nekik, hogyan gyakoroljanak.*” Josef Gingold, a híres amerikai hegedűtanár Oroszországból került 11 évesen az Egyesült Államokba, ahol Vladimir Craffman tanította, majd két évig Ysaÿe növendéke volt Brüsszelben. Galamian így nyilatkozott róla: „*Gingold olyan irányba vezetett, amelynek létezéséről korábban semmit sem tudtam. Tudatosította bennem a hangok szerepét. Megmutatta, miben különbözik a hegedű a zongorától, és milyen lehetőségeket kínál a hangok elhelyezkedése a hegedűn. Ezt a szempontot korábban nem vettem figyelembe, és örököké bálás vagyok neki, hogy ezzel új dimenziók nyíltak meg előttem.*” Galamian tanítá-

sánál az egyik legfontosabb szempont a gyakorlás figyelembe vétele volt. Legfőbb alapelve, hogy a hegedűsnek ki kell fejlesztenie technikai felkészültsége iránti felelősségérzetét, és – legfőképpen –, ki kell dolgoznia gyakorlásának munkamenetét. Meadowmountban Galamian és munkatársai igen sok időt töltöttek azzal, hogy járták a gyakorlótermeket, és belehallgattak a növendékek gyakorlásába. Tanácsokat adtak nekik, mit gyakoroljanak, és arra mennyi időt fordítsanak. Sidney Mann – aki segítségére volt a néhai Frances Kitching-nek, aki 1969-ben ilyen Galamian által inspirált kurzust tartott Nagy-Britanniában – ezt mondta: „*Ha valaki azt hallja, hogy a szomszéd teremben egy hegedűs – főként emlékezetből – két Kreutzer-etűdöt, egy hegedűverseny tételét, és Bach valamelyik szólóhegedűre írt művét gyakorolja, már ettől is fejlődik.*” Galamian módszerének fő erősségét a rendelkezésre álló idő konstruktív, takarékos felhasználása jelentette. „*A tanár már a korai fejlődési szakasztól igyekezzen bátorítani a növendék kezdeményezőképességét, és törekedjen rá, hogy állandóan fejlessze felfogó képességét, kiművelje ízlését és tökéletesítse stílusérzékét.*” Galamian tanításánál a másik fontos szempont a kiegyensúlyozottság. A teljes kiegyensúlyozottságot és következetességet tartotta szem előtt. Oroszországban egyik tanára eléggé hangulatember volt, minden attól függött, hogy éppen milyen kedvében volt. „*Ekkor megfogadtam, hogy én soha nem fogok így bánni a tanítványaimmal... Türelmes vagyok, és erre tanítom növendékeimet is. És főleg akkor próbálok türelmes lenni, amikor engedem, hogy megtalálják a saját útjukat.*” Hangsúlyozta: „*A tanár jól vesse a fejébe: a legfőbb cél az, hogy növendéke önálló legyen.*” Némelyik tanítványa túl szigorúnak tartotta, de akik sikeresek lettek, nem panaszkodtak. Miriam Fried szerint: „*Galamian egyike azoknak, akik az időt a legjobban tudják beosztani. Valószínűleg kis rekeszek vannak a fejében, amelyekből agya időnként kiemel egy-egy információt. Ha egy probléma okára kell rámutatni, ebben különösen kiváló. A növendékek gyakorolnak otthon, aztán elmegy a kedvük, és depresszióssá válnak, mivel nem érik el a kívánt eredményt. De Galamiantól rö-*

tön választ kapnak a problémára. Először is megmutatja, hogyan kell valamit megoldani, majd megkérdezi: Miért nem így csinálod? És láss csodát, a növendék egyből rájön, hogyan működik a dolog. De addig nem menekülsz, amíg meg nem csinálod, amit akar. Akár egy hétig is játszhatja ugyanazt a darabot, egészen addig, míg ki nem bozza a növendékből a maximális teljesítményt.” Immár klasszikussá vált mondása: „Kilencvenöt százalékban nagyon jól csinálod a dolgokat – most tedd hozzá még azt az ötöt. A dél-koreai Kyung-Wha Chung arról beszélt, hogyan készítette elő növendégeit a nyilvános fellépésre. „Ez olyan, mint amikor egy színész erősen kifesti magát. Ha közel vagyunk hozzá, a sminket túl erősnek fogjuk találni, a színpadon viszont tökéletesen mutat. Galamian ilyen kivetítésre alapozta a tanítást. Ami a teremben túl erőteljesnek tűnik, az a pódiumon fantasztikus batást vált ki.” Galamian elismerte, hogy korunk átlagos tudásszintje magasabb, mint harminc, vagy akár húsz évvel ezelőtt. „A mai hegedűsök technikailag képzetebbek, és zenei szempontból bitelesebben közvetítik mindazt, amit a zeneszerző leírt. A repertoár is sokkal nagyobb, mint korábban. Amikor Párizsban tanultam Capet-nál, körülbelül tizenkét versenyművet kellett megtanulnom: ma ezek száma több mint ötven.” Kétségtelen, hogy Galamian a maga nemében egyedülálló módon járult hozzá a hegedűjáték fejlődéséhez. Egész életét a hegedűtanulás és a gyakorlás szempontjainak rendelte alá. „Principles of Violin Playing and Teaching” című könyve pontos iránymutatást, magyarázatot ad minden szellemi és fizikai műveletre vonatkozóan. Azonban mindegyik növendékét külön egyéniségként kezelte, aszerint, hogy annak mire volt szüksége. Úgy gondolta, sokkal nagyobb a különbség a nagy hegedűsök között, mint a jó hegedűsök között. Tanításának legfontosabb alapelveit így foglalta össze: „Az interpretáció minden hangszer tanulása végső célja, annak egyetlen létjogosultsága. Ennek a végcélnek az eléréséhez a technika csupán eszköz, amely a művészi előadás szolgálatában áll. Ezért a sikeres előadás-hoz a technikai eszközök birtoklása még nem elegendő. Ha az előadó nem éri be a száraz, pedáns előadásmóddal, tökéletesen tisztában kell lennie a zene jelentésével, alkotó fantáziával kell rendelkeznie, és egyéni módon kell közelítenie a darabhoz. Személyisége ne legyen sem szerényen háttérben maradó, sem agresszívan tolakodó.”

Ivan Galamian

Amikor egy riporter megkérdezte tőle, ki volt a leghetesebb hegedűs tanítványa, habozás nélkül válaszolta: „Michael Rabin. Rendkívüli tehetség volt, egyszerűen nem volt gyenge pontja!” Amikor az 1937-ben született Michael Rabin csodagyerekként felbukkant, egészen rendkívüli hatást gyakorolt a hegedűs világra. 1972-ben halt meg, 35 éves korában, egy briliáns, ugyanakkor sok szenvedéssel és gonddal járó pályafutás csúcán, amit kábítószer-probléma és szellemi instabilitás okozott. (Megjegyzés: Rabin hevesen tiltakozott, amikor a sajtó azt híresztelte róla, hogy kábítószeres. Elmondta, hogy erős gyógyszereket kell szednie, de nem fogyaszt kábítószer.) Érdekessé lett volna követni egy ilyen nagy tehetségnek a fejlődését, aki Flesch legígéretesebb tanítványára, a fiatalon elhunyt Josef Hassidra emlékeztetett bennünket – írja Campbell.

Galamian: Egyes mai tanítási módszerek gyengeségei

Galamian „Principles of Violin Playing and Teaching” című könyve 1962-ben jelent meg az Egyesült Államokban, magyar fordítását 1972-ben adta ki a Zeneműkiadó. A könyv néhány Galamian-növendék ösztönzésére lényegében már 1948-ban útjára indult, de végül – Elizabeth A. H. Greennek köszönhetően – tizenkét esztendei összegző munka után került csak az olvasók elé. Most a könyv bevezető részét ismertetjük. „Tanulni vagy tanítani pusztán könyvből lehetetlen. A könyv csupán segédeszköz. Megjelöli az általános alapelveket, és megpróbálja tisztázni a felmerülő kérdéseket. Csak a figyelmes olvasó ítélni tudja, megéri-e a ráfordított fáradságot ... Sok mindent tanítanak manapság a különféle módszerek alapján, amivel nemigen értek egyet. Pillanatnyilag csupán arra szorítkozom, hogy három lényegesebb tárgykörben tallózzak. Teszem ezt azért, mert e problémák a hegedűjáték csaknem minden módszerében közösek, és mindenfajta hegedűtanítás alapjait érintik. Az első közülük a manapság szokásos állhatatos ragaszkodás bizonyos merev szabályokhoz, amelyek mindenre és mindenkire vonatkoznak, akinek vagy aminek köze van a hegedűléshez. A merev szabályok veszélyesek, hiszen

a szabályokat a tanuló érdekében kell megalkotnunk, nem pedig a tanulót használnunk arra, hogy a szabályt igazolja. A hegedűjátékban, mint bármely más művészetben, nem haszontalan szabályokat kell megfogalmaznunk, hanem általános alapelvek csoportját, amely elég tág ahhoz, hogy minden esetet magába foglaljon, ugyanakkor elég rugalmas, hogy minden egyes esetre alkalmazható legyen. A tanárnak tudomásul kell vennie, hogy minden tanuló egyéniség, sajátos arculattal, sajátos fizikai és szellemi adottságokkal, és a hangszerhez és a zenéhez fűződő sajátos kapcsolattal. Ezt figyelembe véve, ennek alapján kell foglalkoznia tanítványával. Első vezérelve a természetesség kell legyen. „Helyes” csak az, ami a tanuló számára természetes, mert csak a természetes lehet kényelmes és eredményes. Éppen ezért a tanár arra törekszik, hogy minden tanítványa a lehető legkényelmesebb testhelyzetben játsszék hangszerén. Elkeserítő arra a sok természetellenes technikát hirdető, keletkezett és eltűnt – és egyre-másra felmerülő új – elméletre gondolunk, amely a tanulót állandó küzdelemre kényszeríti a Természet, következképpen a természetes hangszerkezelés ellen. Ilyen barcot még soha senki nem nyert meg. Első gondunk tehát a természetesség alapelveit semmibe vevő, merev szabályokhoz való mániákus ragaszkodás. A második szorosan kapcsolódik az elsőhöz: sokan megfélekednek arról, hogy bármilyen fontosak a hegedűjátékban az egyes elemek, sokkal fontosabb ezek kölcsönös összefüggése. Ha például a vonót egy bizonyos módon tartjuk, akkor az ujjak, a kézfej, a csukló és a kar mozgása azzal szervesen összehangolt rendszerrel kapcsolódik. Ha a vonó fogását megváltoztatjuk, akkor bagynunk kell, hogy ahhoz a kéz és a kar minden része szervesen alkalmazkodjék, és újra természetes egyensúlyba kerüljenek egymással. A tanárnak fel kell készülnie a tanuló mozgásának ilyen különbözőségeire ahhoz, hogy rátaláljon a növendék irányításához szükséges kompromisszumokra. Az efféle alkalmazkodás személyes dolog, nem lehet minden hegedűs számára érvényes, merev szabályként rögzíteni. Harmadszor: szeretnék rámutatni a hegedűtechnika tisztán fizikai és mechanikus szemléletének egyoldalú túlhangsúlyozásán alapuló veszélyre. Arra, hogy nem csupán a fizikai mozgások a döntőek, hanem azok szellemi ellenőrzése. A hegedűtechnika feletti teljes uralom kulcsa a könnyedség és a pontosság – tehát végső soron a gondolko-

dás és az izmok kapcsolata – , vagyis az a képesség, hogy a fizikum az agy parancsára a lehető leggyorsabban és legpontosabban reagál. Ez a hegedűtechnika alapelve, amit számtalan hegedűjátékos és tanár elbanyagol, figyelmen kívül hagy.”

Természetes hangszerkezelés

Természetes játékmód, összehangolt rendszer, egyensúly, könnyedség – ezek voltak a kulcsszavak Galamian bevezetőjének. Siegfried Eberhardt (1883–1960), a berlini Stern Konzervatórium professzora 1922-ben adta ki „Die Lehre der organischen Geigenhaltung” (A szerves hegedűtartás tana) című munkáját. Könyvének „Tanulmányok a hangversenyteremben” című fejezetében (i.m. 88-90. l.) a szerző részletesen elemezte Vecsey Ferenc „zseniálisan természetes hegedűtechnikáját”. Mielőtt erre rátérnénk, ide kívánczik, hogy a szerző édesapja, Goby Eberhardt, a kiváló hegedűs és pedagógus azt írta a fiatal Heifetzről „Emlékezések korunk jelentős férfúira” című könyvében, hogy „játéka erősen emlékeztetett Vecseyre”; i.m. 251. l.) Vecsey Ferenc párna nélkül hegedült, és hegedűtartása mentes volt bármiféle statikus beágyazottságtól az összekötő helyeken. Következzék egy rövid részlet Siegfried Eberhardt elemzéséből:

„Ha Mischa Elman tónusa ezüst, akkor Vecsey tónusa tiszta arany, akusztikailag tökéletes. Ez a tónus rendelkezik mindazon tulajdonságokkal, ami egy hangszernek sajátossága: nagyság, erő, pubaság, bajlékonyság, tisztaság és világosság, hűvösség és tűz... Technikája nem gátolt, romlatlanul természetes, egységesen nyugszik széles vállának erős támpontján (megjegyzés: bal vállcsontjának hordfelületén)... válla olyan mozgékony, hogy azon annak teljes szélességében képes elmozdulni hangszerével Minden technikai futam és ugrómozgás kiegyensúlyozása az ujjak és a váll között szabadon mozgó karral történik. Innen ered a balkéz technikájának nyugalma és kiegyensúlyozottsága... feje a hűrtartó közelében van, és mindig változatlanul a tartófelületen marad... Az a mód, ahogy Vecsey a hegedűt inkább vállal és ujjal, mint a fejjel (állal) tartja, adja tónusának azt a rendkívüli szépséget és teltséget, amely mentes minden lapos vagy üres hangzástól. Jobb karja a vállból szabadon mozog, teljes karral tartva egyensúlyt a vonó, és bal vállának hordfelülete között. Olyan bajszálpontos ez az egyensúly, hogy vonójának egyetlen pontját sem engedí kikerülni uralma alól... Semmi

feltűnő nincs az egész folyamatban, mivel az teljesen természetes... Igen érdekes és tanulságos megfigyelni szokását, hogy a magas fekvésekben gyakran állítja a hegedű káváját a nyakához, majd a hegedűt ismét visszahelyezi a vállára... „ Siegfried Eberhardt „Wiederaufstieg oder Untergang der Kunst des Geigens” (A hegedűjáték művészetének újbóli fellendülése vagy hanyatlása) című könyve 1938-ban jelent meg. A szerző ennek „Geigenhaltung und Geigensitz” (A hegedűtartás és a hegedű elhelyezése; 63–73. l.) című fejezetét Vecsey emlékének szentelte. Felidézte benne „A szerves hegedűtartás tana” című könyvről folytatott beszélgetésüket, amelyre a húszas évek elején került sor. Beszélgetésük során Eberhardt arra is kitért, hogy szerinte melyik hegedűsnek kell párnát használnia, és melyiknek nem. Vecsey erről így vélekedett: „Tudom, hogy kiváló hegedűsök is használnak párnát, mégis teljesen természetellenesnek és értelmetlennek találom ezt... Édesapám is kiváló hegedűs volt, de nem használt párnát.” Eberhardt erre azt válaszolta, hogy nem mindegyik hegedűs rendelkezik olyan előnyös testi adottságokkal az összekötő helyeken, mint Vecsey, akinek a kulcsontja kicsi, válla viszonylag magasan helyezkedik el, és annak formája is kedvező, ezért a hegedű tökéletesen illeszkedik, szinte egybeforr testével. Mivel a hegedűsök testének anatómiai felépítése különböző, Eberhardt szerint azoknak, akik a Geminiani-fogás alkalmazásakor (az f-,c-,g-,d hangok lefogása az 1., 2., 3. és 4. ujjal) nem tudják könnyedén elérni a G-húron a dé-hangot, ajánlatos párnát használniuk. Hogy a hegedű teste szabadabban rezonáljon, néhány évtizeddel később megszületett a hídpárna ötlete. Ezt azóta is próbálják tökéletesíteni, műszerrel mérve és képernyőre kivetítve a hídpárna használatakor fellépő rezgések intenzitását, így szemléltetve a kedvező mérési adatokat. Az a kérdés viszont már fel sem merül, hogy melyik hegedűs használjon párnát, és melyik nem. Amióta a hídpárna használatban van, a hegedűsök jelentős része panaszkodik nyaki és váll-problémákra. Ezzel szemben – a régi nagy hegedűsök, Heifetz, Elman, Zimbalist, Vecsey, Milstein, Menuhin, Stern, Szeryng, Ida Haendel és a többiek gyakorlatát követve –, Itzhak Perlman, Pinchas Zukerman, Hagai Shaham és mások párna nélkül hegedülnek, és a hangszerrel való természetes kapcsolatból származó fesztelenségnek köszönhetően, könnyedség tekintetében sok hegedűs játékát

felülmúlják. Már Efrem Zimbalist is felfigyelt arra, hogy ez a könnyedség az utóbbi időben valahogy eltűnt a hegedűsök játékából. Persze a párna nélküli játékra való átállás – az ideális kulcsont- és vállcsont kapcsolat megteremtése, amely kihat a hangszer rezonanciájára is – nem megy egyik napról a másikra. De itt is érvényes Galamian alapelve: ha az egyik fizikai összetevő helyzete megváltozik, a többi résznek alkalmazkodnia kell az új helyzethez, hogy a részek újra természetes egyensúlyba kerüljenek egymással, és szervesen összehangolt rendszert alkossanak. Válaszszuk tehát bármelyik megoldást is, érdemes megfogadni Galamian tanácsát: a hegedülésben nem haszontalan szabályokat, hanem általános alapelveket kell megfogalmazni. Elsődleges vezérelv pedig az, hogy a növendék természetes hangszerkezeléssel játsszék.

Híres Galamian-növendékek

A továbbiakban Itzhak Perlman, Pinkas Zukerman, és Kyung-Wha Chung pályafutását ismertetjük. Mindegyik másképpen hegedült, és mesterük is arra ösztönözte őket, hogy a saját útjukat járják. Chung játékában az érzelmek dominálnak, nagyszerű érzéke van a romantikus művek előadásához. Perlman elmélyülten, kifinomult izléssel, megindítóan játszik, zeneileg és technikailag teljesen ura a helyzetnek. Kettőjük közül Zukerman a lobbanékonyabb, a szenvedélyesebb. A született virtuóz típusához tartozik. Gillian Widdecombe mondta róla: „Úgy tűnik, az a különleges finomság és könnyedség, ami játékában megnyilvánul, csodálatos jobb kezének köszönhető. Olyan felszabadultan spiccatózik, mintba ez lenne a legtermészetesebb dolog a világon, és nem valamilyen zenei vagy technikai csúcsteljesítmény dominálna játékában.”

ITZHAK PERLMAN

Itzhak Perlman 1945. augusztus 31-én született Tel-Avivban. Édesapja fodrász volt, aki Lengyelországból emigrált Izraelbe. A családban szerették a zenét. A kisfiú négy éves volt, amikor gyermekparalízis következtében lábai megbénultak. Tel-Avivban Rivka Goldgartnál kezdett hegedülni. Nem számított csodagyereknek, egyszerűen csak szeretett hegedülni, szülei pedig nem erőltették. Naponta három órát gyakorolt, skálákat és etűdöket. Ezekben az években olyan híres, idelátogató muzikusok hallgatták meg, mint Isaac Stern, Artúr Rubinstein és Leonard Bernstein. Kreisler-

Itzhak Perlman

és Vieuxtemps-műveket, kisebb darabokat játszott nekik. Fellépett a jeruzsálemi rádiózenekarral is.

1958-ban, tizenhárom éves korában az a megtiszteltetés érte, hogy Amerikába utazhatott, hogy fellépjen a „The Ed Sullivan Show” néven ismert műsorban. Édesanyja is vele ment a két hónapos útra. A turné résztvevői báltermek és luxushotelek unatkozó és kissé becsípott közönségének játszottak, gyakran éjszakába nyúlóan. A konyha szolgált öltözőhelyiségül, itt kellett várakozniuk a színpadra lépés előtt. Egy ilyen nehéz pályakezds után Perlman már nemigen törődött azzal, ha később mostoha körülmények között kellett fellépnie. Amerikában eleinte erős honvágya volt, ezért egy év múlva édesapja is utána jött. A kisfiú magántanuló lett, hogy legyen ideje gyakorolni. Úgy támogatta családját, hogy zsidó alapítványok által szervezett vacsorákon lépett fel. *„Éjjel fél tizenkettő körül szoktam fellépni, amikor a pénzgyűjtés befejeződött. A pincérek zajongása közepette játszottam, miközben összeszedték az evőeszközöket. Ez az időszak iszonyúan nehéz iskolának bizonyult, ehhez képest első fellépésem a Carnegie Hallban már gyerekjátéknak tűnt.”* Ezt követően az amerikai-izraeli alapítvány ösztöndíjasaként a New York-i Juilliard School of Music növendéke lett. Galamian tanította, akinek tanársegédje egykori növendéke, Dorothy Delay volt. *„Itzhak abban különbözött másoktól, hogy rendkívüli képzelőerővel rendelkező, igazi tehetség volt. Kreativitása magas fokon állt, és ez később sem változott. Az volt*

az érzésem, hogy mindent magába szívott, amit valaha mondtam neki.” – emlékezett rá Dorothy Delay. De nemcsak hegedülni tanította. Elvitte múzeumba, és rábeszélte szüleit, hogy gyermekük foglalkozzon festéssel, és megtanította, hogyan kell kézi irányítású autót vezetni. 1963. március 5-én lépett fel először a Carnegie Hallban, Wieniawski fizs-moll koncertjével, a National Orchestral Association zenekarral, John Barnett vezényletével. 1964-ben a Carnegie Hallban megrendezett Leventritt verseny győztese lett (ezen a versenyen 1967-ben Zukerman és Kyung-Wha Chung megosztva nyertek első díjat), majd vezető amerikai zenekarokkal lépett fel, és Ed Sullivan ismét szerepeltette show-műsorában. Akkoriban lett a mentora a kiváló hegedűs, Isaac Stern, aki a Leventritt-versenyen hallotta először. Ezt követően Sol Hurok, a neves impresszárió ötven amerikai városban rendezett neki hangversenyt. Játékának, és túlaradó, életerőt sugárzó egyéniségének köszönhetően hamarosan a közönség kedvence lett. Jascha Heifetz – aki még növendék korában hallotta őt a Juilliard School-ban – így nyilatkozott róla Abigail Kufliknak, a Newsweek újságírójának: *„Perlman kiváló hegedűs, és kedves fickó.”* Amikor Nathan Milstein lemondta koncertjét a Montreal Symphony Orchestra-val, akkor lépett fel először Zubin Mehta vezényletével, Csajkovszkij hegedűversenyével. *„Valóságos kinyilatkoztatás volt hallani ezt a fiút. Ekkor már fölényesen tudta a művet... Mindig nagy örömet jelent számomra, ha őt kísérem”* –

mondta Mehta. 1965 januárjában hazalátogatott Izraelbe, ahol nyolc hangversenyt adott, és a Mann Auditoriumban fellépett az Izraeli Filharmonikusokkal. Ebben az évben szerepelt a New York-i Filharmonikusok koncertjén is, a Philharmonic Hallban, William Steinberg vezényletével. Ekkor már élvonalbeli hegedűsnek számított. Az angol fővárosban 1968 márciusában játszotta először Csajkovszkij hegedűversenyét a London Symphony Orchestra koncertjén, a Royal Festival Hall-ban. Utána Nagy-Britanniában turnézott az Izraeli Filharmonikusokkal. 1968 augusztusában sikeres trió-sorozatot adott a csellista Jacqueline du Pré-vel, és a zongorista Daniel Barenboimmal, a londoni South Bank Summer Concerts alkalmával. Ekkor kezdődött tíz éven át tartó együttműködése Vladimir Ashkenazyval, akivel lemezre vette Beethoven összes hegedű- és zongoraszonátáját. Perlmanra ösztönzőleg hat a közönség jelenléte, és nem szokott izgulni nyilvános fellépései alkalmával. A mikrofon viszont idegesíti, pedig rendszeresen készít felvételeket. Ilyenkor ugyanis nem kerül abba az önkívületi állapotba, amit a pódiumon átél. 1975-ben Pinchas Zukermannel adott hegedűduó-koncerteket Európában. *„Azok a legjobb koncertek, amelyek olyanok, mint egy improvizáció, amikor az előadót annyira magával ragadja a muzsika, hogy közben teljesen elfeledkezik a technikáról, és szabadon rögtönöz, engedve a pillanat ösztönzésének.”* – mondta Perlman. Tökéletes bal kéz technikájával, természetes, feszültségtől mentes, laza vonótartásával bármikor képes megoldani bármilyen vonótechnikai feladatot, és ezzel még a zenekari muzsikusokat is elképeszti, akik mindent közelről látják. Isaac Stern így nyilatkozott róla: *„Tebetségének egyszerűen nincsenek határai. Ami hangszerkezelését illeti, senki nem érhet a közelébe. Hatalmas kezei vannak (képes tizenkét hangot átfogni a zongorán). Játéka rendkívül pontos, és hibetetlen ügyességgel rendelkezik.”*

PINCHAS ZUKERMAN

Amikor olyan világhírű hegedűsöket hallgatunk, mint Pinchas Zukerman vagy Shlomo Mintz, vajon gondolunk-e Hubay Jenő kiváló tanítványára, Fehér Ilonára, az izraeli hegedűtanítás megalapítójára, aki Budapesten született 1901-ben, és az izraeli Holonban hunyt el 1988-ban? A Böhm-Joachim-Hubay iskola folytatójaként, Fehér Ilona egészen napjainkig gyakorol hatást a világ hegedűjátékára. Tel-Avivban, az egyetem hegedű-tanszékén tanított, de növendék-

dékei jártak a lakására is hegedűóra. Olyan kiváló hegedűsöket tanított kisgyermek koruktól, mint Shmuel Ashkenazi (szül. 1941) – aki később New Yorkban, a Curtis Institute-on végzett Auer kiváló tanítványánál, Efrem Zimbalistnál – , valamint Pinchas Zukerman (szül. 1948), Shlomo Mintz (szül. 1957) és Hagai Shaham (szül. 1966). A londoni Belbo Film 1982-ben készített filmet Fehér Ilonáról (lásd YouTube). Ezen nemcsak ő, hanem híres tanítványai is megszólalnak. A filmen Shlomo Mintz szenvedélyes szavakkal idézi fel magyaros temperamentumát, könyörtelen szigorúságát: „A szó szoros értelmében rákényszerítette növendékeit, hogy eleget tegyenek elvárásainak: Magyar vagyok, te is magyar vagy, itt mindenki magyar, a zene is magyar, és én nem csinállok semmi mást, csak ami magyar!” – ez áradt belőle. És ha Fehér Ilona utolsó növendéke, Hagai Saham előadásában meghallgatjuk Hubay tizenégy csárdajelenetét, valamint 6 poémes hongrois (op. 27), és 6 nouveaux poémes hongrois (op. 76) című sorozatának darabjait – a felvételt 2004-ben jelentette meg a Hyperion Records Londonban –, különösen szembetűnő lesz játékában a Hubay-iskola hatása.

Fehér Ilona kiváló növendéke, Pinchas Zukerman 1948. július 16-án született Tel-Avivban. Édesapja hegedült és klarinétozott. Kisfiát hat éves korától tanította hegedülni, aki nyolc évesen került Fehér Ilonához. Tizenhárom éves korára már csaknem a teljes hegedű-repertoárt átvették. Amikor 1961-ben Casals és Stern Izraelben jártak, akkor hallották hegedülni. Stern javasolta, hogy a fiú menjen New Yorkba, és vállalta, hogy a gondviselője lesz. Zukerman a Stern-trió zongoristájának, Eugene Istominnak a szüleinél lakott, itt ragadt rá a „Pinky” becenév. Az Amerikai-Izraeli Kulturális Alapítvány ösztöndíjasaként került a Juilliard School-ba, Ivan Galamianhoz. Első találkozásukra Zukerman így emlékezett: „Én voltam Pinky Zukerman, az izraeli csodagyerek. Hirtelen így szólt hozzám: nem vagy elég jó fiacskám, és utasított, hogy nem lépbetek fel. Természetesen fellázdattam.” Mivel teljesen egyedül volt, és nem beszélt angolul, késő éjszakáig játéktérmeiben csellengett. Édesapja nem kapott munkavállalási engedélyt az Egyesült Államokban, ezért szülei Kanadába költöztek. Stern gondoskodásának köszönhetően végül elindult muzsikusi karrierje. 1967-ben, a New York-i Carnegie Hallban megrendezett Leventritt versenyen, Kyung-Wha Chunggal együtt megosztott első díjat

Pinchas Zukerman

nyert, amit amerikai fellépések követtek. Egy évvel később a CBS hanglemez-szerződést írt alá vele. Az első felvételre – Csajkovszkij hegedűversenyével – a London Symphony Orchestra közreműködésével került sor, Doráti Antal vezényletével. New York-i bemutatkozása 1969 februárjában volt a Philharmonic Hallban, ahol Mendelssohn hegedűversenyét játszotta a New York-i Filharmonikusokkal, Leonard Bernstein vezényletével. Amint a New York Times újságírója megjegyezte: „...Úgy elintézte a dolgot, mintha egy óvodás vers lett volna... minden adottsága megvan hozzá, hogy elsőszámú virtuózzá váljon. Mind vonókezelése, mind pedig balkéz-játéka tökéletes, a legnebezebb futamokat is könnyedén győzi. Hangja nem túl nagy, viszont hajlékony és kellemes, telve poézissel.”

A brightoni fesztiválon a brit közönség előtt is bemutatkozott. A Royal Pavilonban Daniel Barenboimmal adott hegedű-zongoraestet, majd Jacqueline du Prével játszotta Brahms kettősversenyét a New Philharmonic Orchestra-val, Barenboim irányításával. Barátja és kollégája, Christopher Nupen így jellemezte: „Mind lelki értelemben, mind anyagi tekintetben a legnagyobb kübb ember, akit ismerek – mindig kész adni.” Ahogy Amerikában mondják, őt is elkapta a „stick fever” (a pálca-láz), ami nála főként a kamarazenekari tevékenységben nyilvánult meg. „Számomra a kamarazenélés a muzsikálás lényege. Édesapámmal – aki félhivatásos muzsikus volt – már kezdettől fogva játszottam duókat, és megismertem a függőleges irányú, akkordikus gondolkodásmódot, hogy nemcsak a dallamot játszó hegedű-szólamra

kell figyelni. Az évek során felébredt bennem a kíváncsiság a vezénylés iránt. Nem tudtam, hogy képes vagyok-e rá. A dirigálás fizikai részét – abogyan az ütések és az egyéb dolgokat jelezzük – meg lehet tanulni, és a zenét ki lehet elemezni. És ekkor jön a megmagyarázhatatlan „közvetítő” – amikor a testünkkel kommunikálunk. Ez minden nagy karmesternél megfigyelhető – ebből születik az igazi muzsika.” Karmesteri karrierje 1970-ben kezdődött az English Chamber Orchestra-nál. Ezt követően, 1971-1974-ig volt a londoni South Bank Festival zenei igazgatója. 1980-1987-ig a St. Paul Chamber Orchestra zeneigazgatója volt Minnesotában, amit sokan az Egyesült Államok legjobb kamarazenekarának tartanak. Évi száz szólókoncertjét ekkor negyvenre csökkentette, hogy többet tudjon dolgozni új kamarazenekarával. Az ember szólólistaként csak vendég a zenekaroknál, ilyenkor nem alakulhat ki mély zenei kapcsolat. Az ember sokkal többet ér el, ha i s m e r i a muzsikuskokat.” „Melegebb, melegebb hangon! Nem szeretem az érdes, fém hegedűhangot!” – szolt oda a második hegedűsöknek, vonójával gesztikulálva, amikor a Saint Paul Chamber Orchestra élére került. És a zenekar csakhamar elkezdett éneklő hangon játszani. Gyakran mondogatta: „Akartok ballani? Akkor hívjátok a zenekaromat is!” 1991–1995 között a Dallas Symphony Orchestra, 1996–1999 között a Baltimore Symphony Orchestra nyári fesztiváljának volt művészeti vezetője. 1999-től a kanadai Ottawában működő National Arts Centre Orchestra művészeti vezetője lett. Margaret Campbell írja róla „The Great Violinists” című könyvében: „... Rendkívüli humorérzékekével azt a benyomást kelti, hogy nem törődöm; lehet, hogy nem veszi magát túl komolyan, de akik közelebről ismerik, tudják, hogy amikor muzsikál, egészen más. Túláradó tehetőségének köszönhetően minden, amit csinál, oly könnyűnek tűnik az alkalmi megfigyelő számára, de e mögött a szemmel látható könnyedség mögött olyan zenei konceptuális meggyőződés rejlik, amivel állandóan meglepi zenésztársait. Ennek a jellegnek a kifejlődése érhető tetten Zukerman egyre növekvő érdeklődésében a vezénylés, a kamarazenekari tevékenység iránt. Szüksége van rá, hogy zenei tevékenysége messze túllépjen azon, amit a hegedűs szóló-repertoár tesz lehetővé számára...”

KYUNG-WHA CHUNG

Kyung-Wha Chung 1948. március 26-án született Szöulban, Dél-Koreában. Heten

Kyung-W ha Chung

voltak gyermekek a családban. Édesapja ügyvéd, édesanyja pedig zongorista és gitáros volt. Testvérei közül hárman lettek hivatásos muzsikuskok. Öccse, Myung-whun Chung zongorista és karmester, Myung-wha Chung pedig csellista, aki Szöulban tanít a Nemzeti Művészeti Egyetemen. A három muzsikuskos testvér időnként ad kamarazenei koncerteket is, Chung-trió néven. Kyung-Wha Chung négy évesen zongorázni, hét éves korában pedig hegedülni tanult. Kilenc éves volt, amikor már a Mendelssohn-hegedűversenyt játszotta a Szöuli Filharmonikus Zenekarral. Hazájában több zenei versenyt is megnyert, majd Koreában turnézott. Eddig az időszakig legalább hat hegedűtanára volt. A koreai kormány támogatásával Japánba utazott, ahol sikeres turnén vett részt. Szülei 1961-ben az Egyesült Államokba vitték, ahol először magánúton tanult Ivan Galamiannál, majd a Juilliard School of Music ösztöndíjas növendéke lett. Már ekkor itt tanult fuvolista nővére, Myung-Soh Chung is. Kyung-Wha Chung vérbeli előadóművész. „Mindig is szerettem a közönséget, és ez annál izgalmasabb számomra, minél többen vannak. Galamian rögtön észreveszi az ilyesmit, és megmondja, hogy valaki előadóművésznek vagy tanárnak való, vagy mindkettőnek. Mindenki számára van tanácsa, és nála úgy fejlődhet az ember, hogy közben a maga útját járja.” 1967-ben 19 évesen, Zukermannal megosztva nyert első díjat a Leventritt versenyen, New Yorkban. A rangos versenyen ilyen eredmény azelőtt soha

nem született. A New York-i Filharmonikusok koncertjén mutatkozott be a nyilvánosság előtt. Számos felkérést kapott, ennek ellenére úgy döntött, hogy tanul még egy évig. 1970-ben Európába utazott, és május 13-án teljesen ismeretlenül lépett fel a londoni Royal Festival Hallban, a London Symphony Orchestra-val, André Previn vezényletével. Játékát hatalmas ováció fogadta, és rögtön kapott egy 30 koncertre szóló szerződést Nagy-Britanniában, valamint megállapodást írt alá a londoni Decca hanglezemgyártó-céggel. Később Távol-Keleti turnéra utazott André Prevennel, és a London Symphony Orchestra-val.

A turnéra velük utazott Edward Greenfield, a The Guardian zenekritikusa is. Ő mesélte a következő történetet. *Éppen a Csajkovszkij-hegedűversenyt készültek próbálni. Chung feszes tartással készülődött a kezdéshez. A kizárólag férfiakból álló London Symphony Orchestra prim szólama elkezdte játszani a zenekari bevezetést, de nem a Csajkovszkij-koncertet, hanem a Mendelssohnt. Chung erre villámgyors reflexszel állta alá kapta hegedűjét, ugyanis ebben a műben sokkal előbb kellett belépnie. Csak utána jött rá, hogy megtréfálták.”* Dühösen dobbantott a lábával, hogy így rászedték, de közben kuncogott magában, mert szemmel láthatóan örömet okozott neki, hogy ilyen tréfára készítette a London Symphony tagjait” – írta az esetről 1977. május 12-én kelt levelében Galamian. Később Preven rábeszélte, hogy tanulja meg Walton hegedűversenyét, amely a Sztravinszkij koncerttel együtt

később hanglemezen is megjelent. Az Elgar-koncertet is szívesen játszotta, erről 1977-ben készült lemez. Felvételei között megtaláljuk Beethoven és Csajkovszkij versenyműveit, a Brahms-hegedűversenyt a Bécsi Filharmonikusokkal, Simon Rattle vezényletével, valamint a Brahms-, Franck- és a Debussy-szonátákat. Bár kedveli a romantikus repertoárt, és játssza Dvořák, Kreisler, Saint-Saëns és Wieniawski versenyműveit, programjából nem hiányoznak Bach, Mozart, Bartók, Prokofjev, Sibelius, Sztravinszkij és Berg koncertjei sem. Azon kevesek közé tartozik, akiknek műsorán szerepel Vieuxtemps Nr. 4. d-moll (Op. 31) hegedűversenye is. *„Annyira elbanyagolják ezeket a 19. századi szerzőket. Olyan zene ez, amit hegedűre írtak, és ez már önmagában is fontos”* – vélekedik. Margaret Campbell így ír róla: *„Kyung-Wha Chungban van valami melegség, amely a közönséggel szoros kapcsolatban álló művészeket fémjelzi – ilyen volt Kreisler, és Menuhin is. De Chung nemcsak ezzel a tulajdonságával ejti rabul a közönséget. Van egy másik jellemvonása is, amely túlmutat a zenén: ő a muzsika megértésére törekszik. Ismét visszatekintve a 19. századra, arról elmélkedik, hogyan lehet az, hogy akkoriban szinte valamennyi hegedűs komponált is. „Koncertjeik műsorán saját műveik, és a barátaik által szerzett darabok szerepeltek. De a muzsika csupán egyik része volt életüknek. Érdekelte őket a filozófia, a művészetek és az irodalom. Teljes, egész emberek voltak. Ma mindannyian egy hatalmas gépezet részei vagyunk. Nagy a veszélye annak, hogy elsöpör bennünket ez a gépies kultusz, és elfelejtjük, hogy még más is kell abhoz, hogy zenészek legyünk.”* Chung szerint ezzel a tökéletességre törekvéssel – amit főként a hanglezemzipar idézett elő – túlságosan metronóm-függők lettünk. *„Az olyan művészek, mint Kreisler, fantasztikus glissandókat játszottak, és ezek kétségtelenül szépen szóltak. Ha ma így játszanánk, az emberek azt hinnék, megbolondultunk. Játékstílusunk korunk társadalmát tükrözi, és néha úgy érzem, túlságosan merevek vagyunk”* Chung 1997-ben ünnepelte nemzetközi pályafutásának 30. évfordulóját a Barbican Centre-ben, Londonban, valamint szülővárosában, Szöulban. 2008-ban sérülés és betegség miatt egy időre abba kellett hagynia a koncertezést. Legutóbb 2014 decemberében lépett fel a londoni Royal Festival Hallban.

Rakos Miklós

Marco Frei

Hivatásos zenészek véleménye a zenekari akadémiáról

Németországban számos zenekari akadémia működik. Kérdés, hogy mit tudnak nyújtani, illetve mit nem. Milyen híruk van a fiatal zenészek körében, illetve nehezebb helyzetben van-e az a pályakezdő, aki nem volt akadémista?

Katharina Wildhagen 2006 és 2008 között a berlini Staatskapelle zenekari akadémijára járt. Ma a Lübecki Filharmonikus Zenekar hegedűse, és ez számára egyértelműen következett abból, hogy akadémista volt. „Nem tudtam eldönteni, hogy tényleg zenekarban szeretnék-e játszani. Egy évfolyamtársam javasolta, hogy próbáljam ki az akadémiaát, akkor megtudhatom, hogy tényleg ezt akarom-e vagy sem.” Kiderült, ezt akarta. „Persze tudtam már előtte is, hogy jó dolog zenekarban játszani, hiszen korábban a Junge Deutsche Philharmonie-nál játszottam.” Az akadémiaán azonban lehetősége nyílt ténylegesen megismerni a zenekari élet mindennapjait. „Tanulmányaink során nagyon keveset tudhatunk meg a zenekari játékról.” Az akadémia viszont a legjobb iskola volt számára, különösen Daniel Barenboim vezetése alatt. „Nagy volt rajtam a nyomás. A kollegialitás mellett természetesen megtapasztalhattam a zenekaron belüli emberi problémákat is úgy, ahogy azok egy zenekar életében a valóságban is jelen vannak. A kollégiumban nagyon jól éreztem magam. Egyszer játszanunk kellett egy Bohémélet előadáson, és akkor ott rájöttem, hogy ez megy nekem, meg tudok birkózni a feladattal.” Ráadásul megválasztották az akadémisták szóvivőjének. „Én közvetítettem a zenekar vezetése és az akadémisták között. Tehát volt módom megtanulni, mit is jelent egy zenekar tagjaként zenélni.” Természetesen fennállt a veszélye annak, hogy egy olyan akadémia, mint a berlini Staatskapelle akadémiaja, elvégzése elbizakodottá teszi. „A kollégáim azt tanácsolták, utazzak el próbajátékokra Lübeckbe, az ottani zenekarnak jó híre van. Boldog vagyok és szerencsésnek tartom magam, hogy hallgattam rájuk.” Katharina Wildhagen tehát mindenkinek csak ajánlani tudja az akadémia elvégzését. Fontos-

nak tartja azonban, hogy az akadémia komoly képzést biztosítson, és ne csupán megüresedett állások olcsó betöltésére szánt kiegészítő állást jelentsen. Sajnálatos módon tényleg vannak olyan akadémisták végzett fiatalok, akik ilyen tapasztalatokról számolnak be.

François Bastian szerint azonban a Bajor Rádió Szimfonikus Zenekarának akadémiajában nem ez a helyzet, ott tényleg komolyan veszik a képzést, amelynek végén a végzősök diplomát is kapnak. Az akadémisták egy szezon alatt csak maximum kilencven napon léphetnek fel, és először is bizonyítaniuk kell, hogy képesek zenélni Mariss Jansons irányítása alatt. François Bastian az akadémia elvégzése érdekében megszakította berlini tanulmányait, pedig már a diploma előtti vizsga letételénél tartott. 2009 áprilisa óta a zenekar állandó kürtöse. „Ha valaki akadémista egy zenekarnál, amelynél később próbajátékon vesz részt, komoly előnyökkel indul a többi pályázóval szemben” – mondja. „Tudja, hogyan működik a zenekar. És itt első sorban nem az számít, hogy éppen abban a pillanatban hogyan teljesít a próbajátékon, hanem, hogy mennyire fejlődőképes. Másrészt, ha pályázó már korábban a zenekar akadémijára járt, a zenekarnak is jó, ha tudja, hogyan működik az illető.” Ez persze jelenthet éppen hátrányt is. „Miután a kollégák oktatnak, tudják, mit tudunk és mit nem. Éppen ezért fontos és jó, ha az akadémia lehetőséget nyújt a továbbfejlődésre, és ezzel az akadémisták élnek is.”

François Bastian határozottan dicséri az akadémia rendszerét. „Az akadémiai évek alatt megtanultam, milyenek a zenekari hétköznapiak, és hogy minden hang számít. Akár első, akár negyedik kürtősként játszom, egy Mahler-szimfónia esetében

minden hangnak, minden effektusnak megvan a saját helye, szerepe és feladata. Néhány akadémistán még két év után is látszik, hogy megpróbál ‚elbújni‘, és nem ad ki mindent magából, mondván, ő tuttit játszik, nem akar feltűnni.” Ez pedig rossz hozzáállás. „Azok, akik mindent beleadnak, és együtt játszanak a zenekarral, később esélyesebbek lehetnek egy zenekari állás betöltésére. A magam részéről azt is elmondhatom, hogy az akadémia ideje alatt azt is megtanulhattam, mit jelent közösségi szempontból egy zenekar tagjának lenni. Megtanultam keresni és megismerni önmagam. Korábban csak tanulmányi tapasztalataim voltak. Itt az akadémiaán sok számomra teljesen új dolgot tanítottak nekünk. Ha nem is játszottunk mindig együtt a zenekarral, sok feladatunk volt, kamarazenéltünk, workshopokon és mentális tréningeken vettünk részt.” Ez utóbbi nem csupán a stressz kezeléséről szól. „Az egész úgy kezdődik, akár egy terápia. Az embernek rá kell jönnie, milyen a személyisége, így jobban, alaposabban megismeri önmagát. Ha sikerült megismerni jellemünket, az csak hasznunkra válhat. Az én estemben ez így történt.”

A zenekar tagjai számára az jelenthet kérdést vagy nehézséget, hogy hogyan bánjanak az akadémistákkal. „Természetesen előfordul, hogy valaki nem jön ki igazán egy akadémistával, mert emberileg nem illenek össze. Egy csapat vagyunk, amelyhez minden második évben csatlakozik egy új akadémista. Az újak természetesen kezdettől fogva a csapat tagjai, de nem ismerhetjük előre emberi tulajdonságaikat.” Ezért kellene a zenekar tagjainak is megtanulni, hogy hogyan kell bánni az „újakkal”. „Sokat beszélgetünk az akadémistáinkkal. Külön elnökségük is van, amelynek alapvető feladata a dolgok közvetítése és megértetése.”

„Csak ajánlani tudom a zenekari akadémiaát, én biztosan újra ezt az utat választanám. Soha nem lehet elég korán kezdeni. Amikor annak idején Berlinben tanultam, bizonytalan voltam, nem kellene-e in-

kább előbb befejeztem a tanulmányaimat. De a zenekarnál szerzett tapasztalataim aranyat értek, már csak azért is, mert csak kevés zenészből lesz végül tényleg szólista” – foglalja össze François Bastian az akadémiai kapcsolatos véleményét.

Isang Enders, az 1988-ban született cselista másként látja a helyzetet. Ő nem járt zenekari akadémia. Négy évig játszott szólócellistaként a drezdai Sächsische Staatskapellénél, miközben beindította szólókarrierjét és oktatott. Amikor megkapta az állást, a zenekar mellett még nem a jelenlegi, hanem egy szólamvezetőknek meghirdetett akadémia működött, pont olyan pozíciók számára, mint amelyet Enders töltött be. „A célja az volt, hogy a fiatal zenészeket bevezesse a zenekar világába, hogy már tanulmányaik elején megfogja őket a zenekari játék, és kialakuljon bennük a zenekar iránti kötődés.” Oktatóként kifogásolja azt, hogy a diákokat kiszakítják a klasszikus zenei tanulmányok végzéséből. „Számukra elvész az az idő, amelyet a főiskolán az elméleti

képzéssel és kamarazenéléssel tölthetnének.” Másrésztől azonban belátja, hogy a zenekari akadémia hasznos intézmény, hiszen betekintést nyújt a zenekar mindennapjaiba, és gyakorlati képzést biztosít. A zenekari zenészek által nyújtott oktatás azonban nem képes helyettesíteni a számos tantárgyat felsorakoztató klasszikus zenei képzést. Ugyanakkor hozzáfűzi: „Persze a zenekarban éppen az hiányzott, amit a tanulmányaim során nem tanítottak, a mindennapi zenekari munka.” Véleménye szerint „egy zenekar nem várhatja el, hogy a próbajáték teljesítése után kész ‚terméket’ kapjon, hanem késznek kell lennie arra, hogy a próbaidőn túl is ‚nevelje’ zenészeit” – ami éppen a zenekari akadémia elsődleges feladata lenne.

Carsten Duffin azonban, aki 2010 óta a Bajor Rádió Szimfonikus Zenekarának szólóként, korábban pedig a stuttgarti Állami Operánál töltötte be ugyanezt az állást, bánja, hogy nem végzett zenekari akadémia. „Tanulmányaim kezdetén úgy terveztem, hogy zenekari akadémiaira fo-

gok majd menni.” A tanulmányokat követően ez lett volna a következő lépés, de rögtön állást ajánlottak neki. „Azt hiszem, a legtöbb zenekarnál hihetetlenül intenzív és kreatív időszakot élnek meg az akadémisták” – főként miután – akár a Bajor Rádió zenekaránál és Bambergben is – együtt laknak. Noha sokan játszanak a tanulás mellett ifjúsági zenekarokban is, de „az többnyire eléggé távol áll a tényleges zenekari munkától, és a tanulmányok során nem igazán készítik fel őket a szakma nehézségeire.” Duffin véleménye szerint nem nehezebb egy zenekarnál elhelyezkednie annak, aki nem járt akadémia, már csak azért sem, mert a próbajáték során mindenkinek ugyanolyan magas léccet kell megugrania. „Az akadémisták azonban tudják, hogy mi vár rájuk a zenekarban, milyen nehézségekkel és feladatokkal kell megküzdeniük, és természetesen azt is, hogy milyen örömök várnak rájuk.”

(Das Orchester 2015/2 –
Köszönjük a közlés jogát)

A LISZT FERENC KAMARAZENEKAR próbajátékot hirdet

BRÁCSA TUTTI ÁLLÁSRA

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

Szólóanyag:

- Bach csellósztvit vagy hegedűpartitából I. tétel
- Stamitz Brácsaverseny I. tétel vagy Schubert Arpeggione Szonáta I. tétel

Zenekari anyag:

- Bach: VI. Brandenburgi verseny, BWV 1051
- Csajkovszkij: Vonósszerenád, Op.48
- Dvořák: E-dúr szerenád vonósszenekarra, Op.22
- lapról olvasás

Zongorakísérőt és kottaanyagot nem tudunk biztosítani.

A próbajáték tervezett időpontja: 2015. június 25., 14:00

A próbajáték helyszíne: Óbudai Társaskör, 1036 Budapest, Kiskorona utca 7.

Az állás betöltése: megegyezés szerint, 3 hónap próbaidővel

Jelentkezés:

Az lfkz@lfkz.hu email címen, telefonszám és magyar nyelvű önéletrajz mellékelésével. Bővebb információ Várnagy Mihálynál (tel.: 30/639 3110, email: varnagym@gmail.com).

Budapest, 2015. június 2.

Rolla János
művészeti vezető

A MAGYAR RÁDIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARA próbajátékot hirdet KONCERTMESTER MUNKAKÖRRE határozott idejű munkaszerződéssel

Várjuk mindazon képzett zenekari művészek jelentkezését, akik felsőfokú zenei végzettséggel (minimum szakirányú BA diploma) rendelkeznek.

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz elérhetőség megadásával,
 - szakirányú végzettséget igazoló dokumentum
- A jelentkezéseket kérjük megküldeni Luczkné Váradi Ágnes részére a hegi@mtva.hu e-mail címre. A jelentkezés határideje: **2015. szeptember 1.** A próbajátékokra csak a zsűri szakmai döntése alapján kiválasztottak kapnak meghívást, a próbajáték időpontja a meghívottakkal egyeztetett időpontban 2015 őszén kerül megrendezésre.

I. FORDULÓ – PARAVÁN MÖGÖTT

- Szabadon választott Mozart (K 216., 218., 219.) versenymű első és második tétele kadenciával (zongorakísérőt a zenekar nem biztosít)
- J.S. Bach: g-moll szonáta – Siciliano BWV 1001
- J.S. Bach: g-moll, a-moll, vagy C-dúr fuga

Zenekari állások:-

- Schumann: II. szimfónia – II. tétel elejétől az első trióig
- Mozart: Esz-dúr szimfónia K 543. – II. tétel 1-39. ütem (ismétlés nélkül)
- Mendelssohn: Szentivánéji álom – Scherzo 17-98. ütem
- Brahms: I. zongoraverseny – III. tétel E – 274. ütem
- Brahms: IV. szimfónia – IV. tétel 33-80. ütem
- R. Strauss: Don Juan – elejétől D-ig
- Bartók: Concerto – V. tétel 265-317. ütem
- Mozart: A varázsfuvola - nyitány 16-59. ütem
- Smetana: Az eladott menyasszony - nyitány elejétől a 34. ütemig
- Prokofjev: Klasszikus szimfónia I. tétel elejétől 8. után 5. ütemig

II. FORDULÓ – RÖGTÖN AZ ELSŐ FORDULÓ UTÁN

Egy hegedűverseny első tétele az alábbiak közül:

- Beethoven, Mendelssohn, Brahms, Csajkovszkij, Sibelius

Szóló állások:

- Rimszkij-Korszakov: Seherzadé
- J. S. Bach: Máté-passió – Erbarme dich
- Richard Strauss: Bürger als Edelmann
- Richard Strauss: Ein Heldenleben
- Brahms: I. szimfónia – 2. tétel
- Beethoven: Missa solennis

III. FORDULÓ: RÖGTÖN A MÁSODIK FORDULÓ UTÁN

Az alábbi tételek vezetése koncertmesterként:

- Csajkovszkij: Vonósszerenád II. és III. tétel

A zenekari állások kottáját a próbajátékokra meghívott jelentkezők megtekinthetik a Magyar Rádió Zenei Együttesek Irodáján, Patkó Csillánál előzetes megbeszélés alapján.

További információ: Patkó Csilla Tel.: 328-7182 (patko.csilla@mtva.hu)

A zsűri fenntartja magának a jogot, hogy a szakmai kritériumoknak nem megfelelő jelentkezőket a próbajátékból kizárja.

Budapest, 2015. május 18.

Hamada Katalin
ügyvezető igazgató s.k.

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR NONPROFIT KFT. próbajátékot hirdet

NAGYBŐGŐ HELYETTESÍTŐI ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2015. július 1. (szerda) 12.00

A próbajáték helye: Miskolci Szimfonikus Zenekar székháza
(Malom, Fábán u. 6/a)

A próbajáték anyaga:

- egy barokk szonátatétel vagy Hans Fryba: Szvit régi stílusban c. művének egy tétele
- egy tetszőlegesen választott nagybőgőverseny saroktétele

Zenekari állások (kijelölt részek):

- Beethoven: V. szimfónia III. tétel
- Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel eleje (recitativo)
- Bartók: Concerto I. tétel eleje
- Mozart: g-moll szimfónia I. tétel
- Mozart: Figaro házassága – nyitány

Jelentkezés: e-mailben, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2015. június 29-ig az info@mso.hu címen, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a). A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. e-mailben igényelhetők.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít. Kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani, további információ a 46/323-488-as telefonszámon.

Miskolc, 2015. június 1.

Szászné Pónuzs Krisztina
ügyvezető

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR NONPROFIT KFT. próbajátékot hirdet

BRÁCSA SZÓLAMVEZETŐI ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2015. június 29. (hétfő) 14.00

A próbajáték helye: Miskolci Szimfonikus Zenekar székháza
(Malom, Fábán u. 6/a)

A próbajáték anyaga:

- J.S. Bach: Szólószonáta vagy partita – tétel (hegedű átíratból)
- Stamitz vagy Hoffmeister versenymű I. tétel kadenciával

Zenekari állások (kijelölt részek):

- Beethoven: V. szimfónia II. tétel első 10 üteme
- Beethoven: IX. szimfónia II. tétel A-ig
- Mendelssohn: Szentivánéji álom – szvit Scherzo tétel C-től D-ig, E-től G-ig
- Bartók: Concerto V. tétel 126-tól 148-ig
- R. Strauss: Don Quixote 300-tól 317-ig szóló rész: 30 előtt 10 től 33 után 5-ig
- Puccini: Manon Lescaut III. felv. Intermezzo szóló rész
- Kodály: Háry János szvit 3. tétel: 12-ik ütemig

Jelentkezés: e-mailben, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2015. június 25-ig az info@mso.hu címen, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a). A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. e-mailben igényelhetők.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít. Kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani, további információ a 46/323-488-as telefonszámon.

Miskolc, 2015. június 19.

Szászné Pónuzs Krisztina
ügyvezető

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR NONPROFIT KFT. próbajátékot hirdet

II. HEGEDŰ HELYETTESÍTŐI ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2015. július 1. (szerda) 10.00

A próbajáték helye: Miskolci Szimfonikus Zenekar székháza
(Malom, Fábán u. 6/a)

A próbajáték anyaga:

- Egy tetszőlegesen választott tétel J.S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menüett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitából)
- Az első tétel kadenciával Mozart: G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Zenekari állások (kijelölt részek):

- Mozart: Varázsfuvola – nyitány 16. ütemtől „B”-ig (Allegro)
- Beethoven: I. szimfónia II. tétel Elejétől „A”-ig
- Beethoven: III. szimfónia IV. tétel 123. ütemtől „B”-ig
- Beethoven: IX. szimfónia II. tétel Elejétől „A”-ig
- Mahler: V. szimfónia IV. tétel (Adagietto) 73. ütemtől 4-es zifferig
- Smetana: Az eladott menyasszony – nyitány Elejétől „A”-ig
- Smetana: Moldva „A”-tól 80. ütemig
- Kodály: Galántai táncok 150-es ziffertől az Allegro con moto-ig
- Bartók: Concerto V. tétel (Fúga) 265. ütemtől a 317. ütemig

Jelentkezés: e-mailben, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2015. június 29-ig az info@mso.hu címen, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a). A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. e-mailben igényelhetők.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít. Kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani, további információ a 46/323-488-as telefonszámon.

Miskolc, 2015. május 19.

Szászné Pónuzs Krisztina
ügyvezető

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR NONPROFIT KFT. próbajátékot hirdet

I. HEGEDŰ HELYETTESÍTŐI ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2015. július 1. (szerda) 10.00

A próbajáték helye: Miskolci Szimfonikus Zenekar székháza
(Malom, Fábán u. 6/a)

A próbajáték anyaga:

- Egy tetszőlegesen választott tétel J.S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menüett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitából)
- Az első tétel kadenciával Mozart: G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Zenekari állások (kijelölt részek):

- R. Strauss: Don Juan Op.20 elejétől a „B” betűig és „C”-től a „D” előtti 5. ütemig
- Glinka: Ruszlán és Ludmilla – nyitány elejétől a „B” előtti 6. ütemig
- Beethoven: III. szimfónia Op.55 III. tétel elejétől az ismétlődőjelig
- Csajkovszkij: Rómeó és Júlia nyitányfantázia „C” utáni Allegro giusto-tól a „G” előtt 19-ig, valamint a „Q”-tól „R”-ig
- Schumann: II. szimfónia Op.61 II. tétel elejétől a Trióig
- Mozart: g-moll szimfónia az elejétől a melléktema végéig, valamint a „B” betűtől az ismétlődőjelig

Jelentkezés: e-mailben, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2015. június 29-ig az info@mso.hu címen, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a). A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. e-mailben igényelhetők.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít. Kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani, további információ a 46/323-488-as telefonszámon.

Miskolc, 2015. június 1.

Szászné Pónuzs Krisztina
ügyvezető

FÓTÓ: PÁLYI ZSÓFIA

A walkür – Egils Silins és Irene Theorin

FÓTÓ: PÁLYI ZSÓFIA

Wagner: A Walkür – Michaela Kaune és Stefan Vinke

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1088 Budapest,
Krúdy Gyula u. 15. III./40
Elnök: Szabó Sipos Máté
Főtitkár: Horváth Gábor

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Békés Megyei Szimfonikus Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület
Békéscsaba 5600 Andrassy út 3.
Telefon: 20/4322-948
E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
Honlap: www.beke+sszmf.hu
Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Egri Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Egri Szimfonikus Zenekar Kulturális Egyesület
Eger 3300 Knézich K. u. 8.
Telefon: 20/964-1518
E-mail:
Honlap: www.egriszimfonikusok.hu
Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Gödöllői Szimfonikus Zenekar Alapítvány
Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
Telefon: 30/546-1852
E-mail:
godollo.zenekar@indamail.hu
Honlap: www.gso.hu
Művészeti vezető: Horváth Gábor

Kaposvári Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Kaposvári Szimfonikus Zenekar Alapítvány
7400 Kaposvár,
Rippl-Rónai u. 1/a. I. em. 6.
Honlap: www.kapossymph.com
E-mail: bela.kuti@gmail.com
Telefon: 06 20 535 1030
Képviselő: Kuti Béla

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete

Székhely: 4400 Nyiregyháza, Szent István u. 12.
mobil: 30 9656 453
E-mail: szabolcsiszf@gmail.com
Képviselő: Nagy Gyula

Váci Szimfonikus Zenekar Egyesület

Székhely: 2600 Vác, Konstantin tér 8.
Levelezési cím: 2601 Vác, Pf. 297
Telefon/Fax: 06-27-314-893
Honlap: www.vszz.net
E-mail: vszz@invitel.hu; vaciszf@szmf.com
Képviselő: Farkas Pál elnök

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levél cím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu
www.bdz.hu

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrassy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

Duna Szimfonikus Zenekar Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu
www.dunaszimfonikusok.hu
Bérletvásárlás, jegyrendelés:
Tel.: (+36-1) 235-5500

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu
www.gyfz.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara

1016 Budapest, Naphegy tér 1.
Levelezési cím: 1088 Bp. Bródy Sándor utca 5-7.
Tel.: +36 1 328 7065
E-mail: hamada.katalin@radio.hu
http://www.mrze.hu/

MÁV Szimfonikus Zenekar

1087 Budapest, Kerepesi út 1-5.
Levél cím: 1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábrián u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Paulay Ede u. 41. I. em. 1.
Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178
E-mail: info@odz.hu
www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu
www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu
www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Körző Zeneház
Tel.: (62) 426-102

E-mail: orch@symph-szeged.hu • www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokiszf@szmf.com
www.szolnokiszf@szmf.com

Zuglói Filharmonia Non profit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
E-mail: zugloifilharmonia@szenstivvanzene.sulinet.hu
http://www.szenstivvanzene.hu

zeneKar

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK
SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

A szerkesztőség címe:
MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
e-mail: info@zenekarujsg.hu
www.zene-kar.hu
Felelős kiadó és szerkesztő: **POPA PÉTER**

Nyomás: B32 Nyomda Kft.

ISSN: 1218-2702

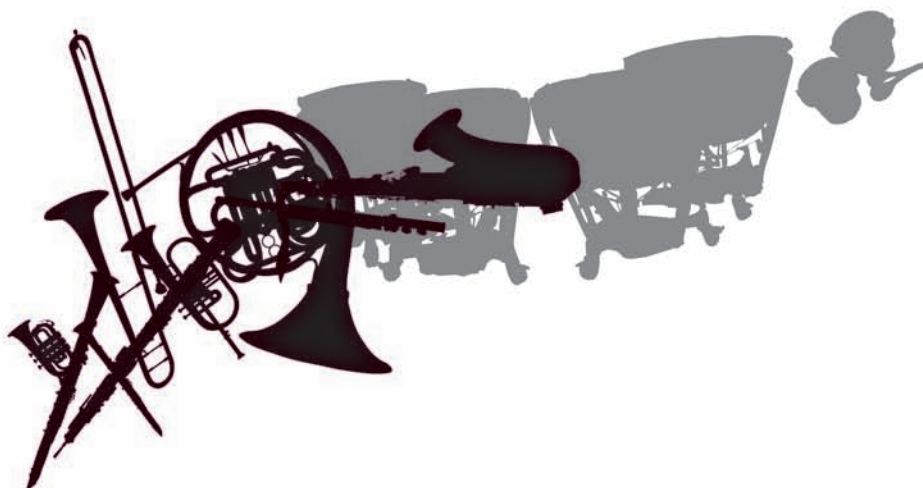
Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel
szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul.
Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Keilwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Paiste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Seiko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC